časopis gréckokatolíckej cirkvi · 46. ročník · číslo 8 – 9 · 13.04.2014

slovo

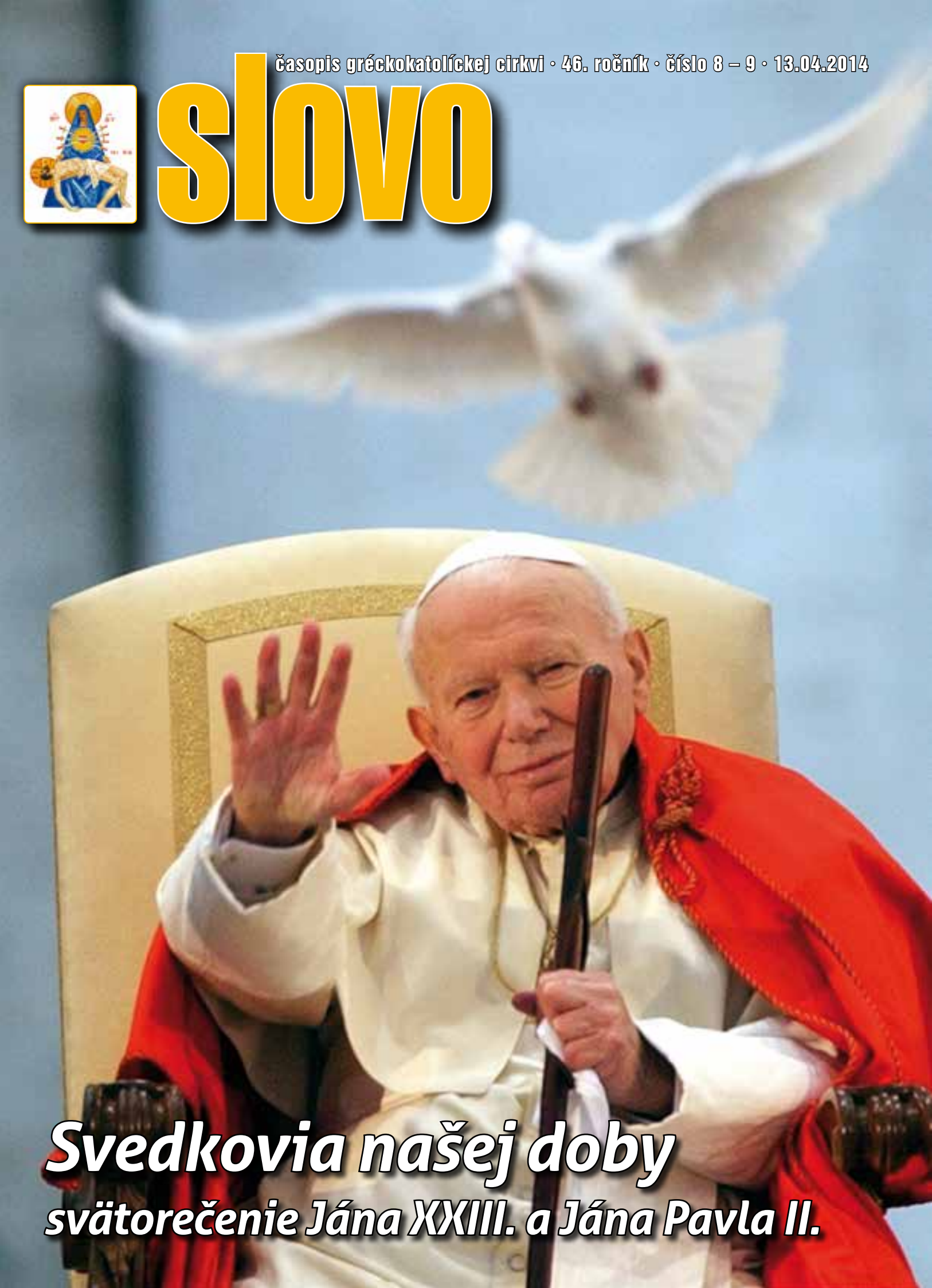

Svedkovia našej doby

svätorečenie Jána XXIII. a Jána Pavla II.

Zbor sv. Romana Sladkopevca

História Zboru sv. Romana Sladkopevca sa začala v marci 1993 vďaka veľkej iniciatíve otca Vojtecha Boháča, pedagóga na Gréckokatolíckej teologickej fakulte v Prešove (GTF), a podpore vtedajšieho prešovského pomocného biskupa Mons. Milana Chautura CSsR a rektora kňazského seminára otca Františka Puciho. Skupinu asi tridsiatich seminaristov spočiatku viedol študent GTF Šimon Marinčák, absolvent košického konzervatória. Po krátkom čase sa dirigentskej taktovky v zbore ujal Pavel Vasiľ, absolvent Dirigentskej fakulty Akadémie múzických umení vo Ľvove na Ukrajine. Ako dirigent zboru pôsobil do roku 2005, keď ho na poste až do roku 2008 vystriedala Mgr. Valéria Hricovová. Ďalšie tri roky zbor viedla Mgr. Tatiana Kanišáková, PhD., a v júni 2011 sa na dirigentskú pozíciu vrátila Mgr. Valéria Hricovová.

Zbor od začiatku svojej existencie spevom sprevádzal rôzne liturgické slávnosti a reprezentoval GTF a Gréckokatolícky kňazský seminár P. P. Gojdiča na rôznych festivaloch a verejných koncertoch. Touto činnosťou napĺňal svoje hlavné poslanie, ktorým je rozvíjať duchovné bohatstvo kresťanského Východu byzantskej tradície, uchovávané osobitým spôsobom v podobe liturgických spevov. Cez rozmanité piesne odkrýva človeku krásu i hĺbku východnej spirituality a usiluje sa povzbudiť ho vo viere.

V roku 1994 zbor uskutočnil svoj prvý zahraničný zájazd do Poľska. V kláštore redemptoristov v Tuchove sprevádzal Božskú liturgiu sv. Jána Zlatoústeho a absolvoval verejné vystúpenie. Ešte v roku 1994 prejavilo oň záujem rozhlasové štúdio v Prešove a Slovenská televízia v Košiciach. Zbor vystúpil v relácii *Dobrá zvesť*.

Rok 1995 priniesol zboru mnohé skúsenosti. Počas troch aprílových dní naspieval v štúdiu Slovenského rozhlasu v Košiciach Akatist k Presvätej Bohorodičke. Spolu s mnohými inými zbormi zo Slovenska sprevádzal i návštevu pápeža Jána Pavla II. v Prešove. V tom istom roku sa pri zbore vyformovala dvanásťčlenná štvorhlasná skupina vedená seminaristami Pavlom Bardzákom a Milanom Lachom, terajším prešovským pomocným biskupom. Postupom času zbor kvalitatívne i kvantitatívne rástol. Obohacoval sa i repertoár a meno zboru sa stalo známe i za hranicami Slovenska.

Veľkým míľnikom zboru bol rok 1998, keď na požiadanie Slovenského rozhlasu v Bratislave nahrala skupina zboru audiokazetu s repertoárom zboru s názvom *Milujem ťa, Pane*. Nahrávka mala veľký úspech nielen na Slovensku, ale ohlasy prichádzali aj zo zahraničia. V podobnom duchu sa niesol aj rok 2000. Popri mnohých vystúpeniach na domácej pôde nahral Zbor sv. Romana Sladkopevca v Katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa druhú audiokazetu a CD nosič s názvom *Tebe, Pane*.

Rok 2001 bol významný pre celú Gréckokatolícku cirkev na Slovensku. Pápež Ján Pavol II. blahorečil 4. novembra v Bazilike sv. Petra hieromučeníka Pavla Petra Gojdiča OSBM a rehoľného kňaza Metoda Dominika Trčku CSsR. Počas slávnostného ceremoniálu vystúpil popri Zbore Baziliky sv. Petra aj Zbor sv. Romana Sladkopevca. Táto tretia cesta zboru do Ríma bola sprevádzaná i slávnostnými liturgiami v Bazilike sv. Klementa, sv. Praxedy a v bazilike Santa Maria Maggiore. Po návrate sa zbor zúčastnil aj na slávnosti prenesenia relikvií bl. biskupa Pavla Petra Gojdiča do Katedrálneho chrámu sv. Jána Krstiteľa v Prešove.

Pri príležitosti svojej tretej návštevy na Slovensku blahorečil pápež Ján Pavol II. v Bratislave 14. septembra 2004 hieromučeníka Vasiľa Hopka. Spolu s niekoľkými gréckokatolíckymi zbormi sprevádzal túto slávnosť aj Zbor sv. Romana Sladkopevca. Počas príhovoru Svätého Otca zaspieval zbor pápežovi nezabudnuteľnú pieseň *Dobre, že žiješ*, ktorá ostala v pamäti mnohých účastníkov.

Začiatok školského roku 2005 bol pre zbor veľmi náročný. Post dirigenta zboru ostal prázdny, seminaristi sa prestali schádzať na skúšky a hrozilo, že sa zbor rozpadne. V novembri 2005 prebrala dirigentskú taktovku v Zbore sv. Romana Sladkopevca Mgr. Valéria Hricovová, ktorá mala za úlohu opäť stmeliť zbor a prinavrátiť mu pôvodný status. Koncom roku 2006 vyšlo zboru dlho pripravované CD s názvom *Chváľte meno Pánovo*.

Počas svojej existencie Zbor sv. Romana Sladkopevca vystupoval pri rôznych príležitostiach na mnohých miestach Slovenska. Predstavil sa i za hranicami krajiny – v Čechách, Poľsku, Maďarsku, na Ukrajine, v Rakúsku, Nemecku, Francúzsku, Portugalsku a Taliansku.

Na jeseň v roku 2011 absolvovala skupina zboru mesačné evanjelizačné turné po gréckokatolíckych farnostiach v USA, kde za tridsať dní absolvovali dvadsaťšesť koncertov v deviatich štátoch. ■

Tomáš Pecuch
snímka: Alexander Hricov

z obsahu

8 Oslava života
pochody v Prahe, Košiciach, Prešove...

10 Veľký týždeň

12 *Optatam totius*
50 rokov od Druhého vatikánskeho koncilu

14 Tvárou v tvár Kristovi
rozhovor s Martinom Zlackým

16 Expanzia byzantského umenia

18 Svätá rodina – vzor našich rodín

19 Katolícka škola pre moje dieťa?

21 Svedkovia našej doby
Ján XXIII. a Ján Pavol II.

25 Cyrilo-metodská tradícia po rozpade Veľkomoravskej ríše

26 Rodina ako riešenie
rodová rovnosť (1)

28 Dýka do srdca
katechéza pre mladých

29 Génius v službách Pána
svedectvo o Gaudím (1)

30 Prorok Eliáš

32 Naša rodina
príbeh

33 Plaščenica – *epitaphion*
liturgická katechéza

33 Vďaka za víťazstvo
biblická katechéza

40 Neopodstatnenosť zobrazenia Boha Otca
zamyslenie nad ikonou (4)

Jar nového života

Je úžasné sledovať, ako sa na jar celá príroda prebúdza k životu. Pomaličky zo zamrznutej zeme vyrastá tráva, rozkvitá zasnežená lúka, pučia stromy, rodí sa nový život. Odohráva sa dramatický zápas života so smrťou. Všetko túži a volá po živote. A nielen príroda, ale predovšetkým človek, do života ktorého vstúpila smrť ako následok hriechu. Najväčšou túžbou každého z nás je túžba po živote, po večnom živote. Veľká noc, ktorá sa slávi v tomto ročnom období, preto nie je len sviatkom jari, ako to niektorí vnímajú. Veľká noc je najstarším a najvýznamnejším kresťanským sviatkom, počas ktorého si kresťania pripomínajú umučenie, smrť a vzkriesenie Ježiša Krista. Nadväzuje na židovskú paschu, ktorá sa slávila na pamiatku oslobodenia izraelského národa z egyptského otroctva.

Pred dvetisíc rokmi sa práve na Veľkú noc odohral aj iný zápas so smrťou. Ježiš Kristus, ktorý bol odsúdený, ukrižovaný a pochovaný, neostal v hrobe. Neprekonateľná hranica smrti bola Božou mocou zničená. Raz a navždy prekonal smrť a vstal z mŕtvych. Po jeho smrti ho stovky ľudí opäť videli živého. Mnohí s ním hovorili, dotýkali sa ho, ba dokonca s ním jedli a pili. Ježiš Kristus nebol iba človekom, bol aj Božím Synom.

„Pán sa rozhodol, že z lásky k nám sám pôjde našou cestou," povedal sv. Augustín.

My dnes z Božej milosti a moci oslavujeme slávne vzkriesenie Ježiša Krista – víťazstvo, ktorým nás Kristus vyslobodzuje z otroctva hriechu a smrti. Toto víťazstvo nám dáva veľkú nádej na dôstojný život Božích detí, ktorý prekračuje prah smrti a vchádza do večnosti.

Ježišovo vzkriesenie dáva jedinečnú nádej na večný život každému, kto v neho uverí. Nádej na život, proti ktorému je smrť už navždy bezmocná.

„Veru, veru hovorím vám: Kto počúva moje slovo a verí tomu, ktorý ma poslal, má večný život a nepôjde na súd, ale prešiel zo smrti do života." (Jn 5, 24)

„Ja som vzkriesenie a život. Kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď umrie." (Jn 11, 25)

Preto Kristova smrť a jeho vzkriesenie tvorí takto nerozlučné veľkonočné tajomstvo, ktoré je základom našej kresťanskej viery.

Preto sa skúsme podrobnejšie pozrieť, ako sa nás dotýka toto Kristovo víťazstvo. Ak v srdci skutočne oslavujeme vzkriesenie, tak potom slávnostne vyznávame vieru, že Boh je Pánom života a smrti. Vyznávame, že chce život, ktorý stvoril, povzniesť k večnému životu. K prirodzenosti človeka však patrí rozum a slobodná vôľa. A preto duchovná jar neprichádza sama, ale len tam, kde sa pre ňu človek otvorí. Nestačia len úprimné veľkonočné priania plné nádeje. Podobne ako príroda potrebuje svetlo, teplo a vodu, aj duchovný život potrebuje svoj stály zdroj, inak chátra a odumiera. Sú ním sviatosti. Dar vykúpenia a nového života, ktorý cez Veľkú noc slávime, k nám prichádza účinným spôsobom práve cez ne.

V čase, keď obdivujeme, ako lúče slnka prebúdzajú prírodu do nového života, otvorme sa aj lúčom Božej milosti, aby nám Veľká noc priniesla novú jar i v duchovnom živote.

„Kristus slávne vstal z mŕtvych. Smrťou smrť premohol a tým, čo sú v hroboch, život daroval."

Mgr. Rastislav Janičko
staroľubovniansky protopresbyter

■ **Jubilujúci kardinál Jozef Tomko oslávil 16. marca so Slovákmi žijúcimi v Ríme svojich 90 rokov života a 65 rokov kňazstva**. Na pôde Pápežského slovenského kolégia sv. Cyrila a Metoda sa zišli zástupcovia slovenského a českého diplomatického zboru, významné osobnosti cirkevného a kultúrneho života, štyri desiatky kňazov a mnoho Slovákov z radov laikov.

■ **21. marca zomrel vo veku 81 rokov patriarcha Ignác Zakka I. Iwas**, najvyšší predstaviteľ Sýrskej pravoslávnej cirkvi Antiochijského patriarchátu. „Kresťania stratili jedného zo svojich najvýznamnejších duchovných vodcov, ktorý odvážne a múdro viedol svoj ľud vo veľmi ťažkých časoch," napísal Svätý Otec František v kondolenčnom telegrame. (RV)

■ **Nezvyklá procesia krížovej cesty prešla ulicami Ríma** 21. marca za účasti tisícky veriacich. Svoje svedectvo počas nej ponúklo niekoľko zneužívaných žien a bývalých prostitútok. Patria do skupiny viac ako 7-tisíc prostitútok, ktoré sa vrátili k normálnemu životu vďaka Komunite Jána XXIII., ktorá bola organizátorom krížovej cesty. (TK KBS, RV)

■ **Hlavné mesto Peru Lima si pripomenulo Deň počatého dieťa Pochodom za život**, ktorý sa uskutočnil 22. marca za účasti viac ako 300-tisíc ľudí. Išlo o tretí ročník *pro-life* iniciatívy, ktorý je počtom považovaný za najväčší v dejinách Latinskej Ameriky. Okrem Limy sa pochodovalo aj v mestách Piura, Trujillo, Iquitos či Arequipa.

■ **Saleziáni si zvolili počas 27. generálnej kapituly v Ríme 25. marca nového hlavného predstaveného**. Desiatym nástupcom dona Bosca sa stal 53-ročný don Ángel Fernández Artime. Rodák zo Španielska doteraz pôsobil ako provinciál saleziánskej spoločnosti v Argentíne. (RV)

■ **Kurz o spovedaní sa konal koncom marca v Ríme.** Organizovala ho Apoštolská penitenciária. Zúčastnilo sa na ňom okolo 500 kňazov a seminaristov, aby sa prehĺbili v otázkach svedomia a sviatosti zmierenia. Stretnutie vyvrcholilo 28. marca audienciou u pápeža Františka.

■ **Djura Džudžár, apoštolský exarcha Srbska a Čiernej Hory**, oslavuje 22. apríla 60 rokov života.

Ukrajine nikdy nebude chýbať ochrana Svätej stolice

Svätý Otec prijal 17. marca na audiencii v rámci svojho programu vyššieho arcibiskupa ukrajinskej Gréckokatolíckej cirkvi Sviatoslava Ševčuka. Svätý Otec František pozorne sleduje situáciu v Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi, ako aj v samotnej krajine. Uvádza sa to vo vyhlásení, ktoré po stretnutí Svätého Otca s vyšším arcibiskupom Sviatoslavom Ševčukom vo Vatikáne vydala Gréckokatolícka informačná kancelária. Počas rozhovoru pápež potvrdil, že Svätá stolica „bude robiť všetko možné pre mier vo východnej Európe, predovšetkým v prospech toho, aby sa zabránilo akejkoľvek eskalácii konfliktu".

Obaja cirkevní predstavitelia sa venovali aktuálnemu dianiu na Ukrajine, ako aj udalostiam, ktoré nepokojom predchádzali. Sviatoslav Ševčuk zdôraznil poslanie Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi, ktorým je stáť po boku ľudí a medzi nimi, čím vysvetlil prítomnosť mnohých kňazov na námestí Majdan. Hovorili spolu aj o úlohe Rady cirkví a náboženských organizácií celej Ukrajiny pri budovaní pokoja v krajine a medzináboženského a ekumenického dialógu. Svätý Otec František prejavil „solidaritu s ukrajinským ľudom vzhľadom na utrpenie, ako aj nebezpečenstvo, ktoré pred ním stojí".

Vyšší arcibiskup mu pripomenul, že cirkev na Ukrajine prežila počas komunizmu práve vďaka jednote s Petrovým nástupcom. „Pápež bol v dejinách našej Cirkvi vždy ochrancom Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi. Rovnako aj dnes Cirkev potrebuje pomoc Svätého Otca, a najmä jeho duchovné sprevádzanie," uviedol Ševčuk. Pápež František ho v závere audiencie uistil, že ukrajinskej cirkvi nikdy nebude chýbať ochrana Svätej stolice, a celému ukrajinskému národu udelil svoje požehnanie.

Medzináboženská iniciatíva bojuje proti otroctvu

Vykoreniť moderné otroctvo a obchodovanie s ľuďmi na celom svete do roku 2020 je cieľom významnej iniciatívy, ktorú 17. marca podpísala Svätá stolica spolu s predstaviteľmi anglikánskeho spoločenstva a islamského náboženstva. Súčasťou iniciatívy je zriadenie asociácie *Global Freedom Network* (GFN), ktorej hlavným partnerom je austrálska nadácia na ochranu ľudských práv *Walk Free Foundation*. Iniciatívu 17. marca predstavili verejnosti na konferencii v Tlačovom stredisku Svätej stolice.

Spoločné vyhlásenie signatárov *Global Freedom Network* poukazuje na deštruktívny rozsah moderného otroctva a obchodovania s ľuďmi, a pozýva všetkých kresťanov a náboženstvá na celom svete, aby zasiahli. V mene Svätého

Otca ho podpísal Mons. Marcelo Sánchez Sorondo, kancelár Pápežskej akadémie vied a Pápežskej akadémie sociálnych vied. Pod vyhlásením sa nachádzajú aj podpisy veľkého imáma univerzity Al Azhar v Egypte Mahmouda Azaba, zástupcu canterburského arcibiskupa pri Svätej stolici rev. Davida Johna Moxona a zakladateľa *Walk Free Foundation* Andrewa Forresta. (RV)

Vladyka Chautur sa zúčastnil na seminári *Ján Pavol II.: Pápež rodiny*

Košický eparcha Mons. Milan Chautur CSsR sa 18. – 20. marca zúčastnil na seminári *Ján Pavol II.: Pápež rodiny* na Lateránskej univerzite v Ríme. Organizoval ho Inštitút Jána Pavla II. pre štúdium manželstva a rodiny. Delegáti, ktorými sú biskupi zodpovední za pastoráciu rodín v rámci biskupských konferencií, debatovali o výzvach pre rodinu pred mimoriadnou októbrovou biskupskou synodou. Okrem biskupov sa na stretnutí zúčastnil aj kardinál Lorenzo Baldisseri, generálny sekretár Biskupskej synody.

Vladyka Chautur je predsedom Rady pre rodinu Konferencie biskupov Slovenska. Do Ríma odcestoval na pozvanie Rady európskych biskupských konferencií (CCEE). 19. marca sa zúčastnil aj na generálnej audiencii Svätého Otca na Námestí sv. Petra vo Vatikáne. (Michal Hospodár)

Vladyka Ján Babjak SJ zavítal medzi Rómov do Hlinného

V nedeľu 16. marca bolo v Dome kultúry v Hlinnom počuť modlitbu a spev, lebo medzi Rómov zavítal vzácny hosť – prešovský arcibiskup metropolita Mons. Ján Babjak SJ, ktorý slávil svätú liturgiu za prítomnosti Rómov z Hlinného a okolia mesta Vranov nad Topľou. Slávnostné privítanie otca arcibiskupa a všetkých prítomných zaznelo z úst otca Martina Mekela, riaditeľa Gréckokatolíckeho formačného centra (GFC) pre Rómov v Čičave. Prítomní boli aj otec Ján Maďoran, farár farnosti Hlinné, a otec Igor Čikoš, duchovný správca GFC pre Rómov v Čičave.

V homílii otec arcibiskup vyzýval k svätosti skrze uvedomenie si vážnosti hriechu v živote človeka a ukázal cestu, ako nás Boh môže premieňať. Prvým krokom na tejto ceste je sviatosť zmierenia. Svätý Duch, ktorý pôsobí v Cirkvi, nám pripomína, že Kristus je stále ten istý včera, dnes i naveky.

Otec arcibiskup zavítal aj do rómskej osady v Hlinnom, taktiež si našiel čas na Rómov po svätej liturgii, aby sa dozvedel viac o ich živote a potrebách. Navštívil novopostavené priestory v obci Soľ, ktoré slúžia na formáciu rómskych rodín. Veríme, že táto návšteva nebola posledná. (Igor Čikoš)

14. riadne zasadnutie Rady hierarchov

Na Gréckokatolíckom arcibiskupskom a metropolitnom úrade v Prešove sa v pondelok 17. marca konalo 14. riadne zasadnutie Rady hierarchov Gréckokatolíckej metropolitnej cirkvi *sui iuris* na Slovensku.

Po úvodnej modlitbe prešovský pomocný biskup Milan Lach SJ v rámci duchovného slova prečítal posolstvo Svätého Otca Františka k pôstu. Biskupi si potom vypočuli pozdravný list apoštolského nuncia na Slovensku arcibiskupa Mons. Maria Giordanu, v ktorom okrem iného napísal, že sme slabí ľudia a potrebujeme, aby sa nad nami Boh zmiloval, aby sme boli pastiermi, učiteľmi a otcami, a jedine Boh nám môže dať vytrvalosť v našej službe.

V pracovnej časti zasadnutia sa vladykovia okrem iného znova venovali príprave základného dokumentu Prešovskej gréckokatolíckej metropolitnej cirkvi *sui iuris*. Navzájom sa tiež informovali o prebiehajúcom archieparchiálnom a eparchiálnych zhromaždeniach, ktoré sú prvou etapou prvého metropolitného zhromaždenia Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku. Boli oboznámení s aktuálnym stavom pripravovanej knihy pohrebov, ktorej prípravu by Gréckokatolícka metropolitná liturgická komisia mala ukončiť do budúceho zasadnutia Rady hierarchov. Členovia Rady hieararchov zhodnotili situáciu na Ukrajine a zaoberali sa tým, ako by mohli pomôcť. Popri dvoch vyhláseniach, ktoré už Rada hierarchov k situácii na Ukrajine vydala, vladykovia naďalej vyzývajú gréckokatolíckych veriacich na Slovensku modliť sa a postiť za pokoj a spravodlivé vyriešenie situácie na Ukrajine. Prešovský arcibiskup metropolita Ján Babjak SJ oboznámil spolubratov v biskupskej službe s novým Akatistom požehnania rodín, ktorý Prešovská archieparchia vydáva pri príležitosti Roka rodiny.

Rada hierarchov zároveň zaslala spoločné blahoželanie Svätému Otcovi Františkovi k prvému výročiu jeho pontifikátu. Spoločnou modlitbou gréckokatolícki biskupi – prešovský arcibiskup metropolita Ján Babjak SJ, košický eparchiálny biskup Milan Chautur CSsR, bratislavský eparchiálny biskup Peter Rusnák a prešovský pomocný biskup Milan Lach SJ – ukončili zasadnutie Rady hierarchov. (Ľubomír Petrík)

Počas vedeckej konferencie ocenili prácu dekana GTF PU

Gréckokatolícka teologická fakulta Prešovskej univerzity (GTF PU) bola 18. marca dejiskom vzácnej udalosti. Pri príležitosti životného jubilea dekana GTF PU prof. Petra Šturáka sa uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia s názvom *Cirkev v dejinách kresťanstva na Slovensku.* V rámci konferencie vystúpilo viacero odborníkov v oblasti cirkevných dejín zo Slovenska, Čiech a Poľska. Vedecká konferencia bola tvorená netradične gratuláciami. Prvým gratulantom bol prešovský arcibiskup metropolita Mons. Ján Babjak nasledovaný rektorom Prešovskej univerzity prof. Reném Matlovičom. Rektor PU odovzdal pri príležitosti životného jubilea prof. Petrovi Šturákovi

■ **Gréckokatolícke mládežnícke pastoračné centrum v Prešove navštívili obaja prešovskí biskupi.** V utorok 4. marca sa v Gréckokatolíckom mládežníckom pastoračnom centre uskutočnila beseda s arcibiskupom metropolitom Mons. Jánom Babjakom SJ na tému *Rok rodiny*, v ktorej mladým bližšie priblížil súčasné ohrozenie kresťanských rodín a návod, ako ich pred týmto nebezpečenstvom ochrániť. V pondelok 10. marca slávil vladyka Milan Lach SJ, prešovský pomocný biskup, svätú liturgiu v kaplnke vysokoškolského internátu na 11. poschodí na Ulici 17. novembra v Prešove, počas ktorej v homílii povzbudil mladých k štúdiu a vzájomnej spolupráci. (Maroš Sejka)

■ **Požehnanie a posvätenie ikon** sa uskutočnilo v pondelok 10. marca na litmanovskej hore Zvir. Po prvýkrát v histórii Spoločnosti Ježišovej sa novici spoločnosti zúčastnili na kurze písania ikon a pod vedením skúseného výtvarníka a ikonopisca P. Juraja Dufku SJ si vyskúšali túto výtvarnú techniku. Kurz sa uskutočnil v Dome

Spoločnosti Ježišovej v Košiciach v Centre spirituality Východ – Západ Michala Lacka. Za prítomnosti novicmajstra P. Jána Adamika SJ a sócia P. Martina Halčáka SJ si sedem novicov vypočulo, čo je ikona a ako sa píše. Veľmi dobre sa zhostili tejto náročnej úlohy. Po ôsmich dňoch sa novici v nedeľu 9. marca so svojimi predstavenými presunuli z Košíc do Litmanovej a po krátkom občerstvení a oddychu sa pešo vybrali na horu modlitieb, kde ich privítal správca objektu. Po oboznámení sa s miestom sa modlili polnočný akatist. V pondelok o 10.30 hod. sa uskutočnila svätá liturgia, ktorú slávil otec Vasiľ Kindja spolu s P. Adamikom a P. Halčákom. Vo svojej homílii vyzdvihol modlitbu ako prostriedok na spojenie sa s Bohom. Vyzval najmä dôchodcov a poprosil ich o modlitby za všetko a za všetkých.

Aj písanie ikon je modlitba prepojená s Božím Slovom. Potom boli po krátkej pobožnosti požehnané a posvätené donesené ikony. (Jakub Halčák)

■ **Členovia farských rád sa stretli v priestoroch Gréckokatolíckeho mládežníckeho centra Bárka** v Juskovej Voli, kde sa 10. – 12. marca uskutočnilo ďalšie vzdelávaco-formačné stretnutie členov farských rád z niektorých farností Prešovskej archieparchie. V úvode stretnutia v pondelok večer si 45 účastníkov mohlo z úst otca Ericha Eštvana vypočuť prednášku o centre, jeho činnosti a plánoch do budúcnosti. Utorkové dopoludnie patrilo

duchovným témam. To, ako má prežívať svoju vieru laik v službe Cirkvi, prišiel ozrejmiť otec Štefan Paločko. Po sérii pútavých prednášok nasledovala zaujímavá diskusia. Na obed navštívil spoločenstvo aj prešovský arcibiskup Ján Babjak SJ, ktorý svojou prednáškou oboznámil prítomných o aktuálnej situácii v našej cirkvi a o jeho ďalších víziách. Po rozprúdení živej debaty si vladyka so záujmom vypočul problémy, ktorým často musia čeliť ľudia slúžiaci v takejto službe. Po spoločnej večeri im pred odchodom adresoval slová poďakovania, povzbudenia a udelil archijerejské požehnanie. V stredu po svätej liturgii sa s členmi farských rád stretol súdny vikár otec Juraj Popovič. Poslucháčom vysvetľoval pôsobenie farskej rady z pohľadu východného cirkevného práva. (Erich Eštvan)

■ **Členovia sociálnej subkomisie Teologickej komisie Konferencie biskupov Slovenska (KBS)** sa stretli v utorok 11. marca v Bratislave na svojom pravidelnom zasadnutí. Viedol ich predseda subkomisie Mons. Peter Rusnák, bratislavský eparcha. Na stretnutí sa zúčastnili zástupcovia diecéz, reholí, akademickej obce, ľudia z hnutí a združení venujúcich sa pastorácii núdznych. Členovia subkomisie zhodnotili vlaňajšiu činnosť a venovali sa príprave podujatí na tento rok. Zástupcovia poskytovateľov sociálnych služieb (diecézne charity a rehoľné spoločenstvá) upozornili na problémy spojené s požiadavkami a nárokmi súčasnej legislatívy, ktoré okliešťujú a komplikujú poskytovanie služieb núdznym na Slovensku. Sociálna subkomisia Teologickej komisie KBS chce v tomto roku prispieť ku komunikácii, sieťovaniu a sprevádzaniu pomáhajúcich, a to s cieľom odstrániť bariéry, na ktoré narážajú ako zamestnávatelia – poskytovatelia sociálnych služieb, zamestnanci v pomáhajúcich profesiách a dobrovoľníci v rôznych oblastiach služby núdznym.

■ ***Eucharistia vo východnej liturgii*** bola 21. - 23. marca témou pre mladých a deti z dekanátov Bardejov a Hrabské. V Gréckokatolíckom mládežníckom centre (GMC) Bárka v Juskovej Voli sa účastníci pod vedením kňazov a animátorov snažili bližšie spoznať osobu Ježiša Krista ako ženícha, ktorý nás miluje a vydal seba samého za nás, aby si nás očistil ako svoju nevestu. Pomocou katechéz, dynamík, modlitieb, slávenia eucharistie a hier bolo 82 účastníkov vedených k tomu, aby svoj vzťah k božskej liturgii postavili na osobnom vzťahu lásky k Ježišovi Kristovi. (Slavomír Zahorjan)

■ **V marci dostal prešovský emeritný biskup Mons. Ján Hirka list od Svätého Otca Františka,** v ktorom

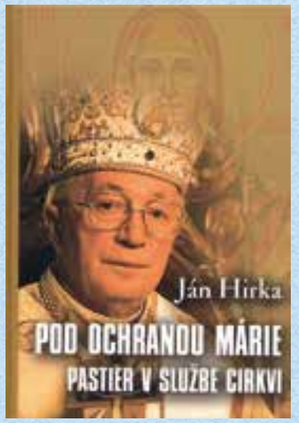

mu ďakuje za dar, jeho knihu s názvom *Pod ochranou Márie. Pastier v službe Cirkvi*. Otec biskup spolu s listom dostal od Svätého Otca aj jeho dar, ruženec s erbom pápeža. (Andrej Rusnák)

čestné ocenenie – Striebornú medailu Prešovskej univerzity za jeho doterajšiu prácu. Radosť zúčastneným spôsobila aj prítomnosť pomocného biskupa Mons. Milana Lacha SJ, ktorý sa pridal ku gratulantom. S úvodnou prednáškou konferencie vystúpil prof. P. Šturák nasledovaný nestorom slovenskej cirkevnej historiografie doc. Ivanom Chalupeckým. Medzi ďalšími prednášateľmi bol prvý prorektor PU prof. Peter Kónya, dekan Teologickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku prof. Cyril Hišem, dekan Reformovanej teologickej fakulty Univerzity J. Selyeho v Komárne Attila Lévai, riaditeľ Historického ústavu Matice slovenskej Pavol Mačala a ďalší. (Jana Koprivňáková)

Prešovský arcibiskup metropolita udelil nižšie svätenia

V Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove udelil 19. marca prešovský arcibiskup metropolita Mons. Ján Babjak SJ nižšie svätenia – *postriženije* a subdiakonát, ktoré prijali seminaristi Prešovskej archieparchie – siedmi štvrtáci a jeden piatak.

Podstatnou časťou nižších svätení je podstrihnutie vlasov na hlave. Po ňom nasledovalo udelenie subdiakonátu štyrom kandidátom – Radkovi Blichárovi a seminaristom Michalovi Fedinovi, Lukášovi Kovalikovi a Rastislavovi Zápachovi. Po sväteniach sa začala Liturgia vopred posvätených darov. Homíliu Božiemu ľudu, v ktorom boli aj príbuzní svätencov, ohlásil svätiteľ a hlavný slúžiteľ vladyka Ján. Začal tým, že dnes ľudia veľakrát dajú na osvedčené značky, ktoré zaručujú kvalitu. V duchovnom živote je zárukou kvality, hodnoty, ktorá pretrvá naveky, Ježiš Kristus. Preto pozval tých, ktorí prijali *postriženije* a subdiakonát, ale aj všetkých prítomných nasledovať Krista.

Na konci za všetkých Bohu a vladykovi poďakoval Ján Slobodník, ktorý povedal, že prijali poslanie slúžiť. Toto poslanie prirovnal k službe oslíka, ktorý niesol Pána na Kvetnú nedeľu. (Ľubomír Petrík)

Jakubské cesty pre pútnikov v strednej Európe

V piatok, sobotu a nedeľu 21. – 23. marca sa v Brne (CZ), v Stockerau (A) a v Zohore (SK) uskutočnili tri prezentácie jakubských ciest v strednej Európe. Účastníci z troch krajín prezentovali jakubské cesty na tento rok, ich aktivity a spoluprácu v cezhraničnej spolupráci. Účastníci konferencií predstavili tri hlavné trasy Košice – Levoča, Brno – Mikulov a Stockerau – Weinviertel, ktoré boli otvorené koncom minulého roka a sú pripravené na ďalší rozvoj a napojenie na ďalšie regióny v Rakúsku, Slovensku, Českej republike i Poľsku. Spirituálny rozmer i rozmer európsky a historický prezentovali prednášajúci v sektore turistika, Cirkev a služby z troch regiónov. Záujemcovia mali možnosť prejsť aj pešo jednu časť svätojakubskej cesty na Južnej Morave i v Rakúsku. Pri vchode do Chrámu sv. Jakuba v Brne požehnal a umiestnil tabuľu Jakubskej cesty brniansky dekan Mons. Václav Slouk. Podobná tabuľa bude aj na Dóme sv. Alžbety v Košiciach, ktorá je východiskovým miestom pre jakubskú cestu na Slovensku. Tabuľa Jakubskej cesty na farskom chráme v Stockerau bola umiestnená minulý rok na jeseň.

V príhovore predstavil brniansky dekan postavu sv. Jakuba a vyzval k budovaniu jakubských ciest v strednej Európe, ktoré v stredoveku i dnes mohutne ožívajú a nachádzajú si srdcia a nohy mladých i starších, rodín i slobodných, laikov i kňazov a rehoľníkov. Ocenil aj vzájomnú spoluprácu Rakúsko – Morava – Slovensko a poukázal na pútnické pramene sv. Cyrila a sv. Metoda na Velehrade, Olomouci a Brne. Na Slovensku postupne vznikajú jakubské cesty v každej diecéze. Prvú jakubskú cestu na Slovensku požehnal biskup Mons. Milan Lach SJ. V priebehu tohto roka sa vyberú koordinátori pre každú diecézu či región Slovenska a uskutoční sa informačné stretnutie jakubskej cesty SK. Do programu jakubských ciest sa môžu záujemcovia zo Slovenska prihlásiť e-mailom jakubskacesta7@gmail.com alebo na tel. č. 0949 475 134.

Viac informácií o trasách v strednej Európe možno nájsť na webových stránkach jakubských ciest: Slovensko www.jakubskacesta.eu; Morava www.jakubskacesta.cz; Rakúsko www.jakobsweg-weinviertel.at/.

Webová aplikácia jakubskej cesty pre mobilné telefóny, kde bude možno sledovať jakubskú cestu v priebehu púte, bude k dispozícii na stiahnutie v apríli tohto roka. Do realizácie jakubskej cesty sa zapájajú aj skauti FSE Slovensko, *Live AID International*, Priatelia jakubskej cesty, Fraternita Jeruzalem i mesta, obce, regióny a cirkvi na Slovensku. (-jt, snímka: Ľubomír Zambori)

www.facebook.com/grkatslovo

Cirkevné školy v Trebišove sa zapojili do zápasu za kultúru života

Pri príležitosti sviatku Zvestovania našej Presvätej Vládkyni, Bohorodičke Márii, vždy Panne sa v trebišovskom gréckokatolíckom Chráme Zosnutia Presvätej Bohorodičky uskutočnila v utorok 25. marca spoločná liturgia žiakov a zamestnancov tunajších cirkevných škôl. Bola to jedna zo sprievodných akcií Dňa počatého dieťaťa a v rámci *Modlitbového zápasu za kultúru života 2014*, ktorý v marci realizuje Košická gréckokatolícka eparchia.

Za účasti duchovných správcov škôl ju slávil riaditeľ Eparchiálneho školského úradu Peter Orenič. Vo svojej kázni sa tematicky zameral na zodpovednosť človeka, a zvlášť rodiča, za svoje potomstvo, vyzdvihol dôležitosť a nezastupiteľnosť pevnej viery a presvedčenia o zmysluplnosti novovzniknutého života u každého mladého kresťana. Práve medzi mladou generáciou vzniká v čase, keď stojí pred dôležitými medzníkmi, množstvo otázok týkajúcich sa vlastnej budúcnosti. Ako uviedol, každý z prítomných mal veľké šťastie v tom, že sa stal nielen plodom spoločnej lásky dvoch ľudí, ale predovšetkým očakávaným prírastkom prinášajúcim radosť a naplnenie základných hodnôt života svojich rodičov. Ako však ukazujú príklady súčasnej spoločnosti, nie stále je to tak, a aj preto je na nastupujúcich generáciách, ako túto úlohu zvládnu. Deň počatého dieťaťa má upozorniť na to, že najdôležitejšou hodnotou spoločnosti bol, je a stále bude obyčajný ľudský život a právo naň.

Priebeh liturgického obradu hudobne a spevácky dopĺňala skupina žiačok Cirkevného gymnázia sv. Jána Krstiteľa pod vedením sr. Šebastiány Vansačovej OSBM. V závere vystúpilo so svojím príspevkom aj hudobné teleso žiakov a učiteľov Cirkevnej strednej odbornej školy sv. Jozafáta pod vedením otca Cyrila Jančišina. (Marek Čižmár)

Kňazi zo Slovenska sa zúčastnili na medzinárodnom futsalovom turnaji

24. – 28. februára sa v bieloruskom meste Lida uskutočnili v poradí ôsme Majstrovstvá Európy kňazov v halovom futbale. Slovensko reprezentovalo trinásť gréckokatolíckych a rímskokatolíckych kňazov, ktorí pôsobia na východe Slovenska. Trinásť účastníkov bolo rozdelených do štyroch skupín. Slovenskí kňazi vyhrali svoju skupinu s dvoma víťazstvami a jednou remízou. V boji o postup medzi posledných štyroch sa Slováci stretli s neskorším finalistom družstvom Chorvátska. Po neúspešnom boji obsadili konečné 6. miesto. Víťazom turnaja sa stalo už po piatykrát družstvo Poľska.

Ako poznamenal arcibiskup Tadeuzs Kondrusiewicz, metropolita Minska a Mogileva, šampionát prispel k upevneniu priateľských vzťahov medzi cirkvami rôznych krajín Európy a spopularizoval šport, futbal a kresťanské hodnoty medzi bieloruskou mládežou. (Stano Zimovčák, snímka: Karol Knap)

Chcete si pozrieť viac fotografií z akcií?
Navštívte www.grkatpo.sk/?fotogalerie.

Oslava života

29. marec 2014 sa stal nielen dňom slovenských prezidentských volieb, ale priniesol aj okamihy propagujúce život. V Prahe aj v Prešove. *Deň počatého dieťaťa* v Prešove bol súčasťou celoslovenskej kampane, ktorá sa tohto roka zamerala najmä na krajské mestá, a vyvrcholí 13. apríla 2014 v Bratislave.

Národný pochod za život v Prahe

Podobne ako u nás v jeseni, aj českí veriaci a *pro-life* aktivisti sa 29. marca 2014 zišli v Prahe na Národnom pochode za život. Tento už štrnásty ročník vydávania svedectva v silno sekularizovanej a liberalizovanej českej spoločnosti síce nebol počtom podobný tomu v Košiciach, ale práve tým, v akom prostredí veriaci vydávajú svedectvo, ho môžeme pokojne s tým košickým porovnať.

Tri a pol tisíc účastníkov pochodu sa zišlo na Mariánskom námestí pred budovou magistrátu a odtiaľ pochodovalo po nábreží Vltavy až k Václavskému námestiu. Akoby už tým vyjadrili účastníci podstatu pochodu – od Márie, Matky Ježiša Krista, mocou Svätého Ducha, ktorého symbol môžeme čítať vo vlnách Vltavy, pretvoriť českú spoločnosť zvnútra, pretvoriť jej srdce symbolizované práve Václavským námestím. Záštitu nad týmto podujatím prevzalo asi tridsať osobností verejného, náboženského i politického života a vyše štyridsať českých a zahraničných organizácií. Samotnému pochodu predchádzali bohoslužby na troch miestach v Prahe. V gréckokatolíckej Katedrále sv. Klimenta slávil liturgiu vladyka Ladislav Hučko, v Kostole Panny Márie Víťaznej (pri Pražskom Jezuliatku) slávil svätú omšu pre cudzojazyčných účastníkov pochodu salzburgský pomocný biskup Andreas Laun a v dominikánskom kláštornom Kostole sv. Eliáša celebroval svätú omšu pražský arcibiskup kardinál Dominik Duka OP.

Dopoludnie bolo venované panelovej diskusii o perspektívach zmeny prístupu spoločnosti k obrane ľudského života od počatia po prirodzenú smrť. Medzi diskutujúcimi nechýbala ani spoluorganizátorka pochodu Gabriela Kubyová. Na konci zhromaždenia na Mariánskom námestí prezident hnutia *Pro život ČR* Radim Ucháč prečítal vyhlásenie adresované zástupcom štátu a zákonodarcom s požiadavkami na zakotvenie právnej ochrany každého človeka od počatia až po prirodzenú smrť.

Tohtoročný pochod priniesol spoločnosti možnosť spoznať aj nový *pro-life* projekt *Nesúdime. Pomáhame* zameraný na konkrétnu pomoc ženám. Tento projekt získal oporu nielen umelcov, lekárov i vedcov, ale postupne sa dostáva do pozornosti celej českej spoločnosti.

Týždeň pred týmto pochodom v českom kresťanskom rádiu Proglas vladyka Ladislav Hučko povedal, že človek nemôže byť zredukovaný na nejakú spoločenskú bytosť, ktorá musí dať všetko do spoločného, a nakoniec zahynúť, zmiznúť, a rovnako nemôže byť zredukovaný na individualistu, ktorého nezaujíma osud spoločnosti a ďalších generácií, len jeho aktuálne dobro. Človek, tak ako ho vidí kresťanstvo, je jedným i druhým a musí nájsť rovnováhu týchto dvoch smerov v sebe. Iba tak môže naozaj žiť život.

„Život sa má vidieť," pripomenul vladyka Hučko, „v celej jeho šírke, máme obdivovať jeho krásu, účelnosť... Keď hovorím o živote, nie je to len niečo objektívne, ale aj subjektívne, vlastné." Na záver vladyka jasne vyjadril, že „pochod za život nie je proti niekomu, ale za niečo". „V prvom rade to nie je protest proti potratom, ale oslava života a jeho nekonečnej hodnoty, v rámci ktorej potrat nemá miesto, je nemysliteľný. Nemá zmysel iba niečo nekonať, treba konať pozitívne. ... Skutok zostáva aktuálny naveky... každý skutok, každá obeť z lásky. Nikto možno o nej nevie, ale ona pôsobí a bude pôsobiť naveky. Usilujme sa preto vedome nielen o slová, ale i o skutky, skutky lásky; a jedným z týchto skutkov," ako dodal vladyka Hučko, „môže byť i tento pochod chápaný ako aktivita pre život."

Slovensko za život

Univerzitné pastoračné centrum v Prešove zorganizovalo v rámci kampane *25. marec – Deň počatého dieťaťa* – v stredu 26. marca 2014 modlitbový výstup na prešovskú Kalváriu. Výstupu predchádzala pravidelná svätá omša v kaplnke vysokoškolského internátu. Po jej skončení sa študenti prešovského UPC spolu s otcom Markom Vargom zišli pod Kalváriou, aby spoločne začali pobožnosť modlitbou ruženca. Na pobožnosti sa zúčastnili i mladí z Gréckokatolíckeho mládežníckeho pastoračného centra v Prešove. V modlitbe mysleli nielen na nenarodené deti, ale aj na tehotné matky, rodiny a právo každého človeka na život. Modlitbu krížovej cesty dotvárali úvahy o ochrane a hodnote každého ľudského života. Mladí tak svojou účasťou ohlásili svoj postoj k ochrane a dôstojnosti života človeka.

Samotnému pochodu *Prešov za život* predchádzali podujatia po celom východnom Slovensku. Už 22. marca pochodovali kresťania v Humennom, 23. marca v Košiciach, kde sa pochod skončil symbolicky pred budovou Ústavného súdu, 25. marca vo Svidníku kresťania s modlitbou na perách pochodovali k miestu vykonávania potratov. Počas všetkých podujatí mali veriaci možnosť vstúpiť do spoločenstva duchovnej adopcie počatého dieťaťa.

V Prešove sa program začal na Hlavnej ulici o 17. hodine. Na pódiu vystúpila kapela Milenky band a prihovorili sa zástupcovia *Fóra života*. Zazneli tu aj svedectvá matiek, ktoré v ťažkej situácii dokázali prijať svoje dieťa. Hodinový program vyvrcholil svätou omšou v Konkatedrále sv. Mikuláša.

Tieto podujatia boli súčasťou kampane zameranej najmä na krajské mestá, ktorá vyvrcholí v nedeľu 13. apríla na pochode *Bratislava za život* v hlavnom meste Slovenska. Ako povedala jedna z osobností propagujúcich tohtoročný *Deň počatého dieťaťa* europoslankyňa Anna Záborská, „ľudský život, jeho dôstojnosť a prirodzená rodina vytvárajú samotnú možnosť politiky. Ak vplyv týchto hodnôt v spoločnosti oslabne, ak rezignuje, stratí sa chápanie spoločného dobra a politika, ako ju poznáme, zanikne". *Deň počatého dieťaťa* má tento rok dva rozmery – celonárodný mobilizačný v zmysle motta *Slovensko za život* a veľmi osobný, predstavujúci to najintímnejšie ľudské puto medzi matkou a jej dieťaťom. Počas vyše sedemročného fungovania projektu *Zachráňme životy* (www.zachranmezivoty.sk), zameraného na konkrétnu pomoc tehotným ženám a matkám v núdzi, pomohlo *Fórum života* 88 ženám, narodilo sa 73 bábätiek, ktorých matky pre zložitú sociálnu alebo osobnú situáciu pôvodne uvažovali o potrate. Podľa koordinátorky projektu Márie Demeterovej príjemkyniam pomoci darcovia prispeli sumou vyše 180-tisíc eur. ■

Juraj Gradoš

snímky: TK KBS/ Erik Jurko; www.magnificat.sk

19. marca sa vladyka Milan Chautur, košický eparchiálny biskup, zúčastnil na audiencii so Svätým Otcom Františkom.

Aké sú vaše dojmy z vášho prvého stretnutia?

Stretnutie so Svätým Otcom Františkom bolo pre mňa príležitosťou vrátiť sa v spomienkach k stretnutiam s Jánom Pavlom II. a Benediktom XVI. Prvé, čo mi udrelo do očí, bolo množstvo ľudí. Predtým som sa s takýmto množstvom stretával len počas významných dní a slávností, ktoré sa konali na Námestí sv. Petra. Druhé, čo ma veľmi oslovilo, bolo stíšenie obrovského množstva ľudí, očakávajúce slovo pápeža. Nezaznievali aplauzy, potlesky či výkriky: *„Viva il Papa!"* tak silno ako predtým, ale v tvárach ľudí bolo vidno radosť a očakávanie. Svätý Otec František prešiel na odkrytom papamobile priestranstvom. Živo gestikuloval, obracal sa na jednu i druhú stranu, čo prezrádzalo jeho temperament. Keďže ako biskup som aj predtým mal možnosť byť na Námestí sv. Petra v blízkosti Svätého Otca, mal som možnosť porovnávať jeho príchod so zostupovaním z papamobilu. Spôsob jeho komunikácie niesol známky viditeľnej radosti z podania si ruky s organizátormi, kňazmi a veriacimi v blízkosti jeho sedesu.

Čo vás v príhovore Svätého Otca najviac oslovilo?

Na tejto generálnej audiencii na Sviatok sv. Jozefa, ktorý sa stal ochrancom, a nie otcom Pána Ježiša, ako zdôraznil Svätý Otec, jasne a jednoducho podčiarkol, že sv. Jozef naznačuje úlohu každého otca, učiteľa a vychovávateľa. Ježiš rástol vo veku, múdrosti a milosti. Každý rodič má sledovať túto líniu pri výchove svojho dieťaťa, ktorému s pribúdajúcimi rokmi má pribúdať aj múdrosť. Má silnieť v milosti, ktorú dáva Boh cez modlitbu a návštevu chrámu. Počas pozdravov v rozličných rečiach Svätý Otec František opätovne zdôraznil hlavnú myšlienku svojho príhovoru.

Stretli ste sa s ním aj osobne?

Áno, počas stretnutia s ostatnými biskupmi. Keď som sa mu predstavil, pozdravil som ho od kňazov, veriacich i rehoľníkov našej eparchie. Využil som príležitosť poďakovať sa mu za jeho slová, ktorými sa denne prihovára. Na chvíľu sa zamyslel a obvyklým spôsobom mi povedal: „Modli sa za mňa!" Toto moje prvé stretnutie zanechalo vo mne dojem úžasnej jednoduchosti, pokory a prirodzeného, ničím neškrobeného prístupu k ľuďom. A jeho požiadavku – modli sa za mňa – chcem adresovať všetkým vám, na ktorých sa upiera pohľad hlavy Katolíckej cirkvi.

Róbert Jáger

Veľký týždeň

Pán Ježiš celé svoje poslanie na zemi, ktoré mu zveril jeho Otec, s ktorým bol v úplnej jednote, završuje v udalostiach, ktoré Cirkev kladie do Veľkého týždňa. Cez liturgické bohoslužby si sprítomňujeme posledné dni pozemského života Spasiteľa, jeho utrpenie na kríži, smrť i pochovanie.

Pre veľkosť a vážnosť udalostí, ktoré sa uskutočnili v tomto týždni, sa každý deň volá svätým a veľkým. Tieto posvätné dni sa nám javia ako jeden božský sviatok, ožiarený radostným vedomím získanej spásy skrze utrpenie a smrť Spasiteľa.

Veľký týždeň

Začína sa Veľkou večierňou na Kvetnú nedeľu a končí deviatym časom a obednicou na Veľkú sobotu. Bohoslužby sú pre veľkosť a vážnosť posledných udalostí Ježišovho života vo Veľký týždeň dlhé. Sledujú líniu istej slávnostnosti, ale aj citového napätia. Dávajú nám zakúšať najstaršiu časť liturgického slávenia Cirkvi. Už od apoštolských čias mali kresťania dni Veľkého týždňa vo veľkej úcte. Veriaci prežívali Veľký týždeň, rovnako ako prvý týždeň svätej Štyridsiatnice v strohej zdržanlivosti, vo vrúcnej modlitbe a v skutkoch milosrdenstva voči biednym a opusteným.

V prvé tri dni Veľkého týždňa pripravuje Cirkev veriacich na dôstojnú a plnú účasť na utrpení Spasiteľa. Predovšetkým prostredníctvom ohlasovania Božieho slova a odpovede Cirkvi – spoločenstva veriacich, skrze žalmy a liturgické texty sa predstavuje Pánovo utrpenie. Keďže je vo Veľkom týždni veľa čítaní, je dobré, aby sme boli na toto slovo skutočne pozorní a už vopred pripravení na to, že bohoslužby budú dlhšie. Aby sme to nebrali ako niečo nudné a zbytočne rozvláčne. Pre kresťana nemôže byť v cerkvi spolu s inými veriacimi nič krajšie, ako spoločne počúvať Božie slovo.

Veľký pondelok

Od Veľkého pondelka do Veľkej stredy sa hlavne prostredníctvom slávenia utierní a Liturgie vopred posvätených darov postupne rozvíjajú tri biblické témy. Vo Veľký pondelok večer čítame evanjelium o posledných udalostiach konca sveta (Mt 24, 3 – 35). Stichira z Liturgie vopred posvätených darov nám ukazuje, s akým duchom máme vstúpiť do udalostí Veľkého týždňa: „Poďme teda aj my s očistenými zmyslami, s ním putujme a pribiť sa dajme na kríž s ním, pre neho sa umŕtvime voči slastiam tohto života, aby sme ožili spolu s ním a počuli sme ho, ako hovorí: ‚Už nejdem trpieť do pozemského Jeruzalema, lež vystupujem k svojmu Otcovi a vášmu Otcovi, k svojmu Bohu i k vášmu Bohu, ja vás vyzdvihnem do Jeruzalema, ktorý je tam hore, do nebeského kráľovstva.'"

Veľký utorok

Na Veľký utorok nám Cirkev dáva do pozornosti postoj kresťanskej bdelosti a pripravenosti cez podobenstvo o desiatich pannách (Mt 25, 1 – 13). Päť, ktoré zaspali a minul sa im olej do lámp, bolo nerozumných, a päť, ktoré bdeli, zachovali si olej do lámp až do vstupu na svadbu, keď počuli hlas: „Hľa, Ženích prichádza", múdrych. Postoj kresťana k Spasiteľovi nádherne vykresľuje stichira z Liturgie vopred posvätených darov: „Z lenivosti som zadriemal, nezískal som, Kriste Ženích, lampu horiacu cnosťami, stal som sa podobným nemúdrym pannám, lebo som sníval, keď bol čas konať. Nezavri predo mnou, Vládca, svoje srdce plné zľutovania, ale zatras mnou a zobuď ma z pochmúrneho spánku, s rozumnými pannami ma voveď do svojej svadobnej siene, kde sa ozýva čistý hlas tých, čo slávia sviatok a neprestajne ťa pozdravujú. Pane, sláva tebe." Svadba je symbolom účasti na hostine v Božom kráľovstve, vo večnosti po našej smrti. To všetko poukazuje na spojitosť konca nášho fyzického života a konca pozemského života Ježiša Krista.

Veľká streda

Na Veľkú stredu môžeme bezprostredne pred Kristovým utrpením meditovať evanjeliový príbeh, keď hriešnica maže nohy Ježišovi vzácnym olejom na hostine v dome Šimona Malomocného v Betánii (Mt 26, 6 – 13). Celá teológia tejto udalosti je nádherne vyspievaná v stichire na *Sláva Otcu*. Dáva nám návod, aký postoj máme zaujať: „Žena, ktorá upadla do mnohých hriechov, vnímajúc však, Pane, tvoje božstvo, podujala sa na úkon myronosičky, s nárekom ti prináša myro pred pohrebom. ‚Beda,' hovorí, ‚lebo vo mne zavládla noc, podpichovanie na roztopaš, noc chmúrna a bez svitu mesiaca, slepá náruživosť hriechu. Prijmi aspoň pramene mojich sĺz ty, ktorý vodu morí privádzaš do mrakov! Skloň sa k stonom môjho srdca ty, čo si sklonil nebesá svojím neopísateľným zostúpením! Tvoje prečisté nohy vybozkávam a svojimi vlasmi ich poutieram. Tie nohy, ktorých kroky začula Eva v raji podvečer a od strachu sa ukryla. Mojich hriechov je celá záplava, ale kto prebáda hlbočiny tvojich súdnych výrokov, Spasiteľ, záchranca mojej duše? Neprehliadni svoju služobnicu, veď ty máš nesmierne zľutovanie.'"

Veľký štvrtok

Na Veľký štvrtok prežívame štyri významné udalosti z Ježišovho života, pripadajúce na tento deň: tajomnú večeru, na ktorej ustanovil Eucharistiu; umývanie nôh učeníkom na znak pokory a lásky k nám; modlitbu v Getsemanskej záhrade a Judášovu zradu. Tieto udalosti prežívame vo farnostiach na Liturgii sv. Bazila Veľkého s večierňou a na veľkopiatkovej utierni, ktorú nazývame *Strasti*, kde sa číta dvanásť evanjelií o utrpení a smrti Pána Ježiša Krista.

Veľký piatok

Ústrednou témou bohoslužieb na Veľký piatok je prežívanie slávneho utrpenia a smrti nášho Pána Ježiša Krista spolu s vyznaním kajúceho lotra na kríži. V tomto lotrovi liturgia vidí Cirkev a ľudstvo vykúpené Kristom.

Keď Ukrižovaný znáša výsmech okoloidúcich (Mt 27, 38 – 44), ukazuje pevnosť jednoznačného postoja aj v tej najťažšej situácii. Čím môže byť tento Kristov postoj pre nás inšpirujúci? Je dobré všimnúť si, že Kristus neodpovedá na posmievanie. Vieme, aké je ťažké mlčať, keď sa na nás niekto dopúšťa neprávosti. Nie je to však postoj povýšenectva, ktorou by chcel Ježiš ukázať, čo dokáže zniesť, ani prejav rezignácie alebo zúfalstva, keď človek nenachádza slová, ktorými by mohol zdôvodniť svoj postoj. Ježiš ukazuje, že v bolesti, keď už nevládzeme niesť kríž, keď sme vystavení pokušeniu meniť svoje rozhodnutia alebo aspoň z nich zľavovať podľa vonkajších okolností, keď zlyhávajú všetky naše istoty, nemožno robiť rozumné rozhodnutia. Prijať lacný kompromis či konformne podľahnúť tlaku okolia

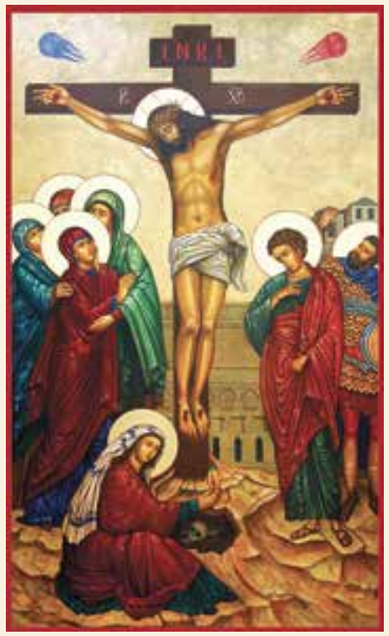

nás môže odviesť od dôvery v Otca, od viery v jeho blízkosť. To nás motivuje vnímať svoj život len v horizonte vlastných vízií a cieľov, čo sa neskôr prenesie aj na rovinu duchovného života v rozličných podobách vlastnej predstavy o Bohu a cesty k nemu.

Ježiš napriek absurdnosti situácie ostáva verný Božej vôli a nestráca nádej, že ho z tohto stavu vyslobodí Boh sám. Na tejto Ježišovej nádeji môžu postaviť svoju nádej tí, ktorí sú v živote vystavení nespravodlivému utrpeniu. Skúsenosť takéhoto odovzdania sa je zároveň prejavom totálneho vyprázdnenia sa ľudského života pre Boha, keď v smrti nemá človek nikoho okrem Boha. Preto v každej skúsenosti s utrpením, ktoré nemôžeme zmeniť alebo nedokážeme odstrániť, pre nás ostáva jediná cesta – vernosť Otcovi a odhodlanie žiť z jeho lásky, ktorú sme mohli okúsiť v minulosti. A Otec, ako to dosvedčuje Písmo, nás nikdy neopustí, ako neopustil ani Krista. To je zrejmé z evanjeliových textov po jeho smrti, ktoré smerujú k veľkonočnému ránu (Mt 28, 1n).

Preto sa na každý kríž môžeme pozerať s nádejou, lebo je neoddeliteľne spojený so vzkriesením. Istý teológ povedal, že „utrpenie je samo osebe väčšinou nezmyselné. So zreteľom k onomu jednému trpiacemu nám ponúka zmysel, ktorý treba napriek všetkej nezmyselnosti len v dôvere pochopiť, aby sme si mohli uvedomiť, že i vtedy, keď je situácia bezútešná, nezmyselná a zúfalá – i vtedy je tu Boh". No musíme si uvedomiť, že nie je v našej moci meniť alebo urýchľovať čas trvania skúsenosti.

Plaščenica zobrazujúca mŕtveho Ježiša sňatého z kríža so svätými ženami okolo, nesená v slávnostnom sprievode okolo cerkvi za spevu *Ctihodný Jozef sňal tvoje prečisté telo* a potom uložená v hrobe v strede cerkvi ozdobenom kvetmi, je uctievaná bozkami veriacich. Takýmto nádherným spôsobom preukazujeme náš vnútorný vzťah úcty mŕtvemu Pánu Ježišovi.

Veľká sobota

Úvodné žalmy na utierni v sobotu ráno podčiarkujú z jednej strany moc noci a nepriateľa a z druhej strany vďaka Kristovmu utrpeniu víťazstvo žalmistu a kresťana nad zlom sveta a vlastného srdca. Jeden z tropárov opisuje Bohorodičku, ktorá vidí jeho utrpenie: „Vidiac vlastného Baránka vedeného na zabitie, Mária ho nasleduje a s ostatnými ženami prežíva utrpenie hovoriac: ‚Kam ideš, syn môj? Kvôli komu tento tvoj rýchly beh? Vari je ďalšia svadba v Káne a tam sa ponáhľaš znova premeniť nové víno z vody? Idem s tebou, syn môj? Alebo bude lepšie, ak ostanem s tebou? Povedz mi slovo, ty, ktorý si Slovo, neprechádzaj popri mne v tichu.'"

Táto sobotná nadhrobná utiereň je jednou z najkrajších a najduchovnejších bohoslužieb liturgického roka v našej byzantskej tradícii. Tropáre vyjadrujú teológiu tohto dňa: „Keď si zostúpil k smrti, Život nesmrteľný, podsvetie bolo usmrtené bleskom tvojho božstva. Zatiaľ čo si kriesil zosnulých z podzemných priepastí, všetky nebeské mocnosti spievajú: ‚Kriste Bože náš, darca života, sláva tebe.' Na tejto bohoslužbe je ľud skutočným vysluhovateľom pri Božom hrobe, ktorý prijíma bolesť, plač, radosť, zatiaľ čo hrob sa stáva v tento deň stredom Cirkvi a celého vesmíru. ■

vladyka Milan Lach SJ

ilustr. snímky: iconreader.wordpress.com; www.tlig.net

50 rokov od druhého vatikánskeho koncilu

Dekrét o kňazskej formácii

Optatam totius

V tomto dekréte sa určujú základné princípy kňazskej formácie, overené dlhodobou praxou, s prihliadnutím na potrebnú aktualizáciu. Samotný dekrét odporúča biskupom následne vypracovať vlastné národné formačné plány, ktoré by prihliadali na špecifické miestne podmienky. Dekrét obsahuje sedem častí, ale rozsahom nie je dlhý.

Povolanie ku kňazstvu

Hneď na začiatku tohto dokumentu sa stanovuje dôležitá zásada: Za povolania ku kňazstvu je zodpovedná celá Cirkev (OT, 2). A hneď sa aj určujú vhodné prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa. Sú to modlitba, pokánie a poúčanie veriacich o vznešenosti, povahe a potrebe kňazského povolania. Po zmienke o malých seminároch, ktoré majú za úlohu budiť v chlapcoch kňazské povolania, sa tretia kapitola venuje problematike veľkých (kňazských) seminárov. Veľký seminár sa má stať srdcom celej eparchie. To je miesto na výchovu budúcich pastierov duší. Dekrét kladie veľký dôraz na výber vhodných predstavených seminára a pedagógov teologického štúdia. Aj pri výbere budúcich kandidátov na kňazstvo je nevyhnutné skúmať ich správny úmysel a telesnú i duševnú spôsobilosť na budúce náročné kňazské povolanie.

Formácia seminaristov

Ďalšia kapitola sa venuje intenzívnejšej duchovnej formácii v seminári, ktorú má na starosti špirituál. „Nech sa učia hľadať Krista verným rozjímaním o Božom slove, činnou účasťou na posvätných tajomstvách Cirkvi, najmä na Eucharistii a modlitbe posvätného ofícia.“ (OT, 8) Dekrét požaduje v seminári aj výchovu zmyslu pre Cirkev (*sentire cum ecclesia*) a poslušnosti jej zákonnej autorite. Pre seminaristov západnej cirkvi je osobitne podčiarknutý význam formácie ku kňazskému celibátu, teda zrieknutia sa manželstva. Celkovo možno povedať, že duchovná formácia si od kandidátov na kňazstvo vyžaduje ochotu stvárňovať svoj charakter a cvičiť sa v potrebných čnostiach. Podľa dekrétu je vhodné už počas rokov seminára prepojiť duchovnú formáciu s pastoračnou praxou. Pretože všetky zložky duchovnej, intelektuálnej a disciplinárnej formácie sa stretávajú v spoločnom cieli – príprave seminaristov na pastoračné pôsobenie.

Teologické štúdium

Piata kapitola hovorí o úprave cirkevných štúdií. Predpokladom úspešného cirkevného štúdia je nadobudnuté humanitné vzdelanie a štúdium potrebných jazykov. Teologickému štúdiu má predchádzať solídne štúdium filozofie, najmä antropológie, kozmológie a náuke o dôkaze Boha svetlom ľudského rozumu. Filozofia sa má podávať s tým úmyslom, aby poslucháči boli schopní rozlíšiť v jednotlivých filozofických prúdoch pravdu od omylov a aby im filozofia slúžila ako príprava na vyššie teologické štúdiá. Teologické disciplíny sú založené na základe Svätého písma, ktoré má byť akoby dušou celej teológie. Znalosť Svätého písma je vstupom aj do dogmatickej teológie, ktorá vysvetľuje jednotlivé pravdy viery a tajomstvá spásy. Osobitnú starostlivosť treba venovať zdokonaleniu morálnej teológie. Takisto pri výklade cirkevného práva a cirkevných dejín treba brať zreteľ na tajomstvo Cirkvi. Posvätná liturgia má byť prvoradým a nevyhnutným zdrojom pravého kresťanského ducha (porov. OT, 15).

Príprava na pastoráciu

Šiesta kapitola sa venuje pastoračnej, čiže praktickej, formácii. Seminaristov vyzýva k osvojeniu si praktických apoštolských zásad v katechéze, kazateľstve, liturgickom kulte, vysluhovaní sviatostí, charitatívnej činnosti, ako aj práci s neveriacimi. Zdôrazňuje sa aj výchova k misionárskemu duchu, čiže k reagovaniu na potreby celej Cirkvi. V poslednej, siedmej, kapitole sa zdôrazňuje potreba pokračovať v seminárnej formácii a štúdiách aj po kňazskej vysviacke. Pri dobrom zvládnutí prípravy kandidátov na kňazstvo je nádej na želanú obrodu Cirkvi. ■

Michal Hospodár
ilustračná snímka: Ján Marčák

slovo svätého otca

Pôst približuje k Pánovi

Svätý Otec František sa v jednej zo svojich homílií zamýšľal nad zmyslom pôstneho času. Hovorí: „Keď Pán vyzýva k obráteniu dve hriešne mestá, Sodomu a Gomoru, poukazuje to na skutočnosť, že všetci musíme zmeniť svoj život, dobre sa pozrieť do svojej duše, kde vždy možno niečo nájsť. Ide o ozajstný kontakt s Pánom. Pôst nás približuje k Pánovi. On nás chce mať blízko a uisťuje nás, že na nás čaká, aby nám odpustil. Ale Pán chce našu úprimnosť a varuje nás pred pokrytectvom. Pôstny čas je tu pre nápravu života, usporiadanie života, zmenu života, aby sme sa priblížili k Pánovi. Znamením toho, že sme od Pána vzdialení, je pokrytectvo. Pokrytec nepotrebuje Pána, myslí si, že spasí sám seba, a tvári sa ako svätý. Znamenie toho, že sme sa priblížili k Pánovi, je v pokání, v prosbe o odpustenie a v tom, že sa staráme o bratov v núdzi. Nech nám všetkým dá Pán odvahu a svetlo. Svetlo, aby sme poznali, čo sa deje v našom vnútri, a odvahu, aby sme činili pokánie, aby sme sa priblížili k Pánovi. Je pekné byť blízko pri Pánovi.“ (úryvok homílie z 18. marca 2014)

Veľké srdce neodsudzuje

Vo svojej homílii Svätý Otec František priblížil Ježišovu výzvu: „Buďte milosrdní, ako je milosrdný váš Otec“ (Lk 6, 36). Touto výzvou pápež poukázal na nevyhnutnosť rozšírenia srdca, pretože malé a sebecké srdce nie je schopné milosrdenstva. „Ak máš srdce široké, veľké, môžeš dostať viac. Veľké srdce neodsudzuje, ale odpúšťa, zabúda, pretože Boh zabudol na moje hriechy. Boh moje hriechy odpustil. Rozšírte svoje srdce. Je krásne byť milosrdní! Milosrdný muž a milosrdná žena majú široké srdce, veľké. Vždy ospravedlnia druhých a premýšľajú o svojich hriechoch. Ale videl si, čo tamten urobil? Nuž ja mám dosť s tým, čo som ja sám porobil, nebudem sa starať do tamtoho! Toto je cesta milosrdenstva, ktorú si musíme vyprosovať. Ak by sme my všetci, všetky národy, jednotlivci, rodiny, štvrte mali tento postoj, aký mier by zavládol vo svete, aký pokoj by bol v našich srdciach! Pretože milosrdenstvo privádza k pokoju. Vždy si pamätajte: Kto som ja, aby som súdil?“ (úryvok homílie z 17. marca 2014)

Počúvajme Ježiša!

Pri modlitbe *Anjel Pána* Svätý Otec povzbudil veriacich k počúvaniu Ježiša skrze evanjelium. Okrem iného povedal: „My Ježišovi učeníci sme povolaní byť tými, ktorí počúvajú jeho hlas a berú vážne jeho slová. Aby sme Ježiša počúvali, treba byť blízko pri ňom, nasledovať ho, tak ako to robili zástupy v evanjeliu, ktoré mu boli v pätách na cestách Palestíny. Nasledujme Ježiša, aby sme ho počúvali. No počúvajme Ježiša aj v jeho písanom slove, v evanjeliu. Dám vám otázku: Čítate si každý deň úryvok z evanjelia? Je to dobrá vec. Je dobré mať malé evanjelium a nosiť ho so sebou vo vrecku, v taške a prečítať si z neho malý úsek v hocakej chvíli dňa. Tam je Ježiš, ktorý k nám hovorí, v evanjeliu! Keď počúvame Ježišovo slovo, načúvame Ježišovmu slovu a máme ho v srdci, toto slovo rastie. Kristovo slovo v nás rastie, keď ho ohlasujeme, keď ho odovzdávame druhým! A toto je kresťanský život. Je to poslanie pre celú Cirkev, pre všetkých pokrstených, pre všetkých nás: počúvať Ježiša a ponúkať ho druhým.“ (úryvok príhovoru z 16. marca 2014)

Kresťanská láska je láska bez vypočítavosti. Toto je lekcia dobrého Samaritána, toto je Ježišova lekcia. (*Twitter* Svätého Otca Františka z 18. marca 2014)

Naučme sa hovoriť Bohu a druhým „ďakujem“. Učíme to deti, ale potom na to zabúdame! (*Twitter* Svätého Otca Františka z 20. marca 2014)

podľa www.radiovaticana.org pripravil
Marek Baran

slovo metropolitu

Putovanie ikony Svätej rodiny po našich rodinách

Drahí veriaci z našich kresťanských rodín!
Čo najsrdečnejšie vás pozdravujem a prajem vám požehnaný čas Roka rodiny, ktorý sa nám núka ako veľká Božia milosť. Ikony Svätej rodiny putujú v našich farnostiach po našich rodinách a my môžeme nanovo objaviť silu spoločnej modlitby v rodine. Viacerí ste na túto aktivitu pozitívne zareagovali a tešíte sa, že Svätá rodina utuží a upevní vo viere a v láske vaše rodiny.

Práve táto túžba je aj v mojom srdci, aby kresťanské rodiny, za ktoré cítim veľkú zodpovednosť pred Pánom Bohom, boli pevné, aby boli šťastné a stále upevňované Božou milosťou. Túžim po tom, aby sa otcovia a matky otvárali daru života a tešili sa z detí, ktoré sú Božím požehnaním a plodom manželskej lásky. Vzájomná modlitba posilní vzájomnú lásku medzi manželmi a deťmi.

Duch dnešnej uponáhľanej doby nás pobáda ku konzumnému spôsobu života. Stále viac mať, viac si užívať, viac a lepšie konzumovať. Lenže tento konzumný spôsob života nevedie k skutočnému šťastiu, skôr opačne, vedie k prázdnote srdca, k prázdnote medziľudských vzťahov tak v rodine, ako aj na pracovisku.

Obdivujem rodiny, ktoré si na prvé miesto kladú budovanie radostného rodinného krbu. Snažia sa čím viac času tráviť spoločne doma, pri relaxe v prírode či počas dovolenky. Takéto rodiny vyhľadávajú aj miesta duchovného obohatenia. Sú to najmä pútnické miesta, konkrétne myslím na Litmanovú a Ľutinu, ale aj iné, kde sa členovia rodiny spoločne modlia a neskôr po oficiálnom programe aj pobudnú v nádhernej Božej prírode.

Odporúčam manželom častejšie si pripomínať život Svätej nazaretskej rodiny a uvažovať o tom, ako táto rodina žila, hoci v chudobe a v materiálnom nedostatku, ale v bohatstve vzájomnej lásky, služby a úcty.

V obývačke mám zavesený starý obraz Svätej rodiny, ktorý všetci poznáte z mnohých vyobrazení. Svätý Jozef s Pannou Máriou drží za ruky Ježiša. Na tomto obraze ma upútal Svätý Duch, ktorý sa vznáša nad Svätou rodinou. Autor obrazu krásne vystihol, že šťastie Svätej rodiny spočívalo v tom, že každý jej člen bol chrámom živého Boha, bol naplnený Svätým Duchom. Dovolím si tvrdiť, že tu je kľúč šťastia pre naše rodiny – žiť v Božej milosti, ktorá bude upevňovať naše kresťanské rodiny v jednote a v láske, a zároveň bude zárukou ich vzájomného šťastia. Skúste tak žiť a presvedčite sa, že sa to oplatí.

Mons. Ján Babjak SJ

Tvárou v tvár Kristovi

Ešte pred samotnými sviatkami Paschy slávi Cirkev vo Veľký štvrtok ustanovenie sviatosti kňazstva a eucharistie. Dogmatická konštitúcia Druhého vatikánskeho snemu *Lumen gentium* konštatuje, že Eucharistia je prameňom a vrcholom celého kresťanského života a keď ju veriaci slávia a prijímajú, prinášajú Bohu najsvätejšiu obetu a s ňou samých seba. O tejto sviatosti sme sa porozprávali s humenským dekanom a farárom farnosti v Humennom otcom Martinom Zlackým.

Cirkev má počas celej svojej histórie ako centrum svojho kultu a vrchol kresťanského života Eucharistiu. Prečo je práve táto sviatosť pre Cirkev taká dôležitá?

Pán Ježiš v synagóge v Kafarnaume vyhlásil: „Ja som živý chlieb, ktorý zostúpil z neba. Kto bude jesť z tohto chleba, bude žiť navekv... Kto je moje telo a pije moju krv, ostáva vo mne a ja v ňom.“ (Jn 6, 51. 56) Slávenie eucharistie a prijímanie najsvätejšieho tela a krvi Pána členov Cirkvi s ním zjednocuje, vytvára spoločenstvo nového života, ktorý prináša a ktorý dáva v hojnosti. Je to pokrm, ktorý nás veriacich s ním spája do mystického tela a neustále oživuje, upevňuje vo vzájomnej jednote a posilňuje na ceste do pravej vlasti.

Tieto slová snemu opätovne zdôraznil bl. Ján Pavol II. vo svojej encyklike *Cirkev žije z Eucharistie* a podčiarkol ich význam slovami: „... najsvätejšia Eucharistia obsahuje celé duchovné dobro Cirkvi, totiž samého Krista, nášho veľkonočného Baránka a živý chlieb, ktorý prostredníctvom tela, oživovaného Duchom Svätým, Oživovateľom, dáva ľuďom život“ (EE 1). A tak každý, kto má účasť na slávení a požívaní Pánovho pokrmu, prijíma do svojho života zvláštny zdroj posily, ktorý pomáha, aby žiaden človek už nemusel hladovať, nemusel zomrieť, ale mal večný život a mohol byť vzkriesený na slávu v posledný deň. Je to neustály dynamický proces v Cirkvi, ktorý človeka premieňa na čoraz slávnejší Boží obraz.

V dnešnej spoločnosti je veľkým problémom takzvané zvykové kresťanstvo a s tým spojená povinnosť raz za čas sa vyspovedať a pristúpiť k Eucharistii. O čo sa vlastne týmto postojom ochudobňujeme?

Zvyk je definovaný ako vzťah človeka k niekomu alebo niečomu vzniknutý častým opakovaním, akýsi ustálený spôsob konania, správania sa. Z tohto pohľadu by to malo byť čosi pozitívne, čo pomáha človeku konať určité veci pravidelne a s ľahkosťou.

Problém je však v tom, že zvyk v duchovnej oblasti často človeka uspokojí s tým, čo už dosiahol, a navodí stav, že je všetko tak, ako sa žiada, a že je všetko v tom najlepšom poriadku. Spôsobí útlm duchovného života – prehlbovania vzťahu k Bohu a blížnym, pozastaví cestu poznávania vyšších darov milosti a postupne otvorí človeka prijatiu aj takých názorov a štýlu života, ktorý je nezlučiteľný s požiadavkami v Božom slove. Takto uspokojený človek si ani neuvedomuje, ako sa naplňajú slová Písma: „... tomu sa vezme aj to, čo má“ (Mt 13, 12).

S Eucharistiou sa spája aj tradícia prvých piatkov. Aké prísľuby sú s nimi spojené?

V každej dobe treba riešiť problémy, ktoré so sebou nová doba prináša. Ani kresťanstvo sa tomu nevyhlo a nevyhýba. Články viery, cirkevné prikázania, kódexy cirkevného práva a ďalšie dokumenty Magistéria i jednotlivých miestnych cirkví sú toho dôkazom. No Pán Boh si vždy hľadá aj ďalšie formy pomoci človeku.

V slávnom burgundskom kraji Francúzska, v kláštore Rehole navštívenia Panny Márie v mestečku Paray-le-Monial mala reholná sestra Mária Margita Alacoqueová viackrát zjavenia Božského Srdca Spasiteľa. 27. septembra 1673 sa jej Božské Srdce zjavilo znova a prejavilo vrúcne želanie vytiahnuť ľudí z priepasti zatratenia a otvoriť im všetky poklady svojej lásky. Sú nimi najmä sviatosti, osobitne sviatosť zmierenia a sviatosť Eucharistie. Pán Ježiš si želal, aby ich veriaci pre svoje duchovné dobro často prijímali, osobitne na prvý piatok každého mesiaca.

Cez rehoľníčku Margitu zároveň odovzdal prisľúbenia, ktoré budú sprevádzať „plnenie“ jeho želania. Pri príprave na ich prezentáciu na hodinu náboženstva som ich našiel na internete vo veľmi jednoducho zapamätateľnej schéme od autorky Marty Majkovej: 1. stavom – milosti; 2. rodinám – pokoj; 3. v protivenstvách – potechu; 4. v živote i smrti – ochranu; 5. pre podujatia – požehnanie; 6. hriešnikom – milosrdenstvo; 7. vlažným – horlivosť; 8. horlivým – dokonalosť; 9. domom – požehnanie; 10. kňazom – milosti; 11. rozširovateľom úcty – istotu; 12. v hodine smrti – kajúcnosť.

Aký význam majú prvé piatky pre život kresťana? Majú svoje miesto aj v súčasnej spoločnosti?

Veľmi živo si pamätám slová predstaveného seminára, ktoré sprevádzali nástup nášho ročníka do seminára: „Bohoslovci, zachovajte poriadok a poriadok zachová vás!“ Boli to zvláštne slová, ktoré sa ale vždy ukázali ako pravdivé vtedy, keď sme boli na prázdninách a seminárny zvonček už neurčoval, čo treba robiť (budíček, modlitby, raňajky, štúdium, čítanie Svätého písma, večierku a pod.), no bolo treba modliť sa, študovať, rozjímať, ísť na svätú liturgiu... Seminárny poriadok som musel pretransformovať, aby som mohol pokračovať rastom v príprave na kňazstvo aj počas pobytu mimo kňazského seminára – poriadok ma pomáhal v tomto zachovať.

Preto v dnešnej veľmi rýchlej a povinnosťami preplnenej dobe treba využiť každý prostriedok na zisk Božích darov a milostí. A práve slávenie prvých piatkov pomáha veriacim v zachovaní si prostriedkov posväcovania a zdrojov nielen posväcujúcej milosti, ale aj potrebných pomáhajúcich milostí do bežného života skrze svätú spoveď, ktoré sa umocnia prijímaním Eucharistie – nie jednorázovo, ale čím častejšie. „Nové piatky“ sa tak stávajú akýmsi opätovným upozornením na obnovu duchovného života, aby veriaci nezostali stáť, ale aby vytrvalo bežali v pretekoch, ktoré majú pred sebou, s očami upretými na Ježiša, pôvodcu a zavŕšiteľa viery.

Ďalším znakom úcty k eucharistickému Kristovi je adorácia. Čo je jej cieľom a v čom spočíva jej dôležitosť, keďže niekedy je v Gréckokatolíckej cirkvi chápaná ako západný prvok?

Aj adorácia je prostriedok, ktorý bol do Cirkvi zavedený, udomácnený a praktizuje sa ako odpoveď na vzdávanie správnej a pravej úcty Bohu reálne prítomnému pod spôsobom chleba (a vína). Človeka má privádzať k jej prijímaniu, je prejavom vďačnosti, veriaci človek má možnosť zažiť blízkosť svojho Boha a pomáha zveľadeniu viery, nádeje a lásky. Tak ako sa určité druhy diabolstva nedajú vyhnať ináč, iba modlitbou a pôstom, tak sa niektoré situácie nedajú spoznať či prijať, alebo vyjasniť nijako ináč, iba na kolenách pred Eucharistiou. Je to sám božský Spasiteľ, ktorý nás pozýva k sebe, aby sme mohli načerpať silu do životných zápasov, slovami: „Poďte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení, a ja vás posilním“ (Mt 11, 28). A je to práve adorácia, ktorá nás na to ako jeden z vhodných prostriedkov pripravuje.

Akým spôsobom si môžu budovať svoj vzťah ku Kristovi pôsobiacom v Eucharistii veriaci vo vašej farnosti?

V našej farnosti je v prvý piatok od skončenia rannej svätej liturgie asi o 7.30 hod. do začiatku večernej sväté liturgie o 18.00 hod. celodenná adorácia. Každý druhý týždeň v piatok po večernej svätej liturgii je moderovaná adorácia. Chrám sa otvára skoro ráno každý deň. Priestor na osobnú i spoločnú adoráciu je tu stále. Prvopiatkové či predsviatočné spovedanie má zaužívaný spôsob. Na vyslúženie sviatosti zmierenia sú kňazi k dispozícii aj počas dňa, pomáhajú nám aj výpomocní duchovní (osobitne ďakujem otcovi Sičákovi a otcovi Peľovi). Každý deň máme ráno a večer svätú liturgiu, vo sviatky a nedele štyri. Zaznieva množstvo pozvaní k liturgickým sláveniam, povzbudzovanie k sviatosti zmierenia, množstvo katechéz k prípravám na svätú spoveď. Zvlášť jednoduchým, ale cenným spôsobom obnovy vzťahu k Bohu, a tým aj k Eucharistii, je zúčastňovanie sa na príprave detí na prvú spoveď a prijímanie.

S bratmi rímskokatolíkmi slávime na Sviatok slávnostnej poklony prečistým tajomstvám tela a krvi Pána a na Sviatok sv. Cyrila a Metoda spoločnú eucharistiu na námestí. 20. marca tohto roka sme mali adoráciu v Kostole všetkých svätých ako prípravu na Pochod za život. Aj to je súčasť formácie vzťahu k eucharistickému Kristovi.

Čo formovalo váš vzťah k Eucharistii a čo vám osobne dáva do života čas strávený na kolenách tvárou v tvár eucharistickému Kristovi?

Keďže pochádzam z dediny, práce okolo domu, v záhrade a na poli bolo vždy dosť. Keď sa však priblížil čas večernej svätej liturgie alebo pobožnosti, napr. v máji, júni, októbri, práca išla bokom a išlo sa do chrámu na bohoslužbu. Rodičia pracovali v blízkom meste a domov prichádzali až v podvečer. Bola to v prvom rade babka, ktorá mňa i brata viedla takýmto spôsobom k Bohu, a to v čase náboženstvu neprajnému režimu.

Ďalším veľmi silným momentom bol pre mňa čas prvopiatkovej spovede, keď babka vždy prišla aj ku mne a poprosila o moje odpustenie toho, čím mi ublížila, aby aj jej v spovedi Pán Boh všetko odpustil. Na tieto momenty sa nedá zabudnúť. To bola veľmi silná katechéza do môjho života z čias detstva, ktorá ma pripravovala na praktizovanie mojich spovedí a dôstojné prijímanie Eucharistie.

V semináři sa tieto skúsenosti a návyky ďalej prehlbovali pravidelnými adoráciami, častejšími spoveďami a veľmi ľahkou možnosťou prísť do kaplnky kedykoľvek v čase osobného voľna. Tu som mal možnosť zažiť situácie, keď som pred Pána prichádzal akoby tápajúc v tmavej uličke, a on si vždy našiel cestu ku mne a pomohol mi. Samozrejme, nebolo to okamžite, niekedy to trvalo aj niekoľko mesiacov, ale „ľady sa topili“, a to bolo dôležité. Sú jednoducho situácie, keď to ináč ako na kolenách a pred bohostánkom nejde.

za rozhovor ďakuje Tomáš Pecuch

Prezident pre ľudí

Máme nového prezidenta! Táto veta rezonovala v noci z 29. na 30. marca 2014 azda najčastejšie. Stal sa ním podnikateľ a filantrop Andrej Kiska, ktorého podporilo 1 307 065 občanov tejto krajiny. Premiéra Roberta Fica podporilo 893 841 občanov Slovenska.

Aké boli tieto voľby? Demokratické. Nik túto odpoveď nemôže spochybniť. Ale je otázne, či boli aj spravodlivé, slušné... Počas kampane pred voľbami sme zažili nejednu situáciu, keď sa normálne zmýšľajúcemu človekovi zastavoval rozum. Často ľudia nevolili niekoho pre jeho hodnoty, ale proti niekomu, alebo si vyberali „menšie zlo“. My Slováci máme v tom svoju národnú prax. Často to u nás takto funguje. V predvečer druhej svetovej vojny sme si zvolili „menšie zlo“ proti pražskému centralizmu a počešťovaniu nášho národa. Rovnako i naša novodobá republika vznikala za podobných okolností. Máloktoré parlamentné voľby boli u nás súťažou myšlienok a nápadov. Lenže tento negativizmus nás vovádza do postojov definovaných hnevom, ba až nenávisťou.

A hoci sme zažili nie práve slušnú kampaň a pohnútky voličov boli také, aké boli, výsledkom noci z 29. marca je nový prezident Slovenskej republiky v osobe pána Andreja Kisku. No nielen to. Hoci politológovia sa netajili sympatiami k novému prezidentovi, vyjadrili obavu z nasledujúcich rokov. Kým bude nový prezident? Bude akousi protiváhou vláde? Má na to mandát, veď ho podporilo o skoro 173-tisíc viac občanov než vládnu stranu. Lenže potom to bude u nás síce pre médiá zaujímavé, ale nenávisť a hnev, ktorý stál pri zrode tejto novej hlavy štátu, budú bujnieť a vzmáhať sa, a neprinesú Slovensku ani pokoj, ani pokrok. Bude tichým a nezaujímavým? Nič nové. No na čo je nám takýto prezident?

Aký by mal byť? Mal by byť človekom pre človeka. Mužom hodnôt, ktorým nezamáva módny výstrelok zopár krikľúňov zo západu, ba ani davy zmanipulovaných ľudí doma. Mal by byť mužom na svojom mieste, ktorý bude hľadieť skôr na jednotlivca, pri ktorom plošne nastavený systém zlyháva, než o tomto zlyhávaní siahodlho diskutovať. Lenže v tejto konfrontačnej situácii zrodenej zo zla je to veľmi ťažké, ba nemožné. V tomto kontexte by som odporučil novému pánovi prezidentovi, aby si prečítal evanjelium ďalšieho dňa po voľbách – u nás štvrtej pôstnej nedele. Nik z ľudí, ba ani apoštoli také zlo nevedeli zdolať, iba Ježiš Kristus. A jeho odkaz pre pána prezidenta i nás je jednoduchý: „Tento druh nemožno vyhnať ničím, iba modlitbou.“ (Mk 9, 29)

Juraj Gradoš

Expanzia byzantského umenia

Faktom je, že v duchovných a umeleckých tradíciách Byzancie pokračovali Gréci, Macedónčania, Bulhari, Srbi, Arméni či Gruzínci, ale posledným a najvýznamnejším strediskom byzantského umenia bolo Rusko.

Kyjevská Rus

Na počiatku ruského duchovného smerovania, s ktorým bola spätá architektúra aj umelecká výzdoba, stojí Kyjevská Rus. Tento rozsiahly štát v období 10. – 11. stor., ktorý sa rozprestieral na teritóriu od Kyjeva po Novgorod a od Polocka až po Jaroslavľ, položil základy jednej z najväčších pravoslávnych krajín.

Kyjevská Rus niekoľkokrát napadla Byzanciu, no napokon s ňou uzavrela obchodné zmluvy a cez ňu spoznala kresťanstvo. Nerozpadla sa však ako Byzancia, ale našla svoje naplnenie v duchovno-kultúrnej tradícii Vladimírsko-suzdaľského kniežatstva a Veľkého Novgorodu, ktoré bolo v 15. storočí presídlené (pred Mongolmi) do Moskvy, ktorá sa stala politickým, kultúrnym a náboženským centrom Ruska. Do obdobia pokresťančenia Kyjevskej Rusi na tomto území prekvitali umelecké remeslá, zvlášť drevené staviteľstvo, ktoré dosahovalo vysokú úroveň.

Knieža Vladimír

Je pravdou, že patriarcha Fotios sa pokúšal priviesť Rusov ku kresťanstvu už v roku 880, ale až v roku 957 prijala kyjevská kňažná Oľga krst v Carihrade. Jej nástupca Vladimír, ktorý bol jej vnukom, bol pohanom, ktorý sa dal pokrstiť až v roku 988. K prijatiu kresťanstva mu dopomohla udalosť, ktorá mala rozhodujúci význam aj pre celú Kyjevskú Rus. Vladimír so svojím vojskom obsadil byzantské mesto Korsuň. Cisárovi odkázal, že ak mu nedá za manželku svoju sestru Annu, naloží s Konštantínopolom podobne ako s Korsuňom. Pre cisára to bola ťažká skúška a aj pre Annu, ktorá plakala, pretože sa nechcela vydať za pohana. Nakoniec súhlasila pod podmienkou, že sa Vladimír dá pokrstiť. Dal sa teda pokrstiť v Korsuni. Pri krste prijal meno Vasilij (Bazil). Vladimír mesto vrátil Grékom ako výkupné za nevestu.

Carihradský patriarcha potom poslal kniežaťu metropolitu Michala pre celú Rus. Po návrate do Kyjeva Vladimír nariadil pohádzať všetky pohanské modly do riek, pričom všetkým obyvateľom prikázal, aby prichádzali k Dnepru, kde ich metropolita s duchovenstvom krstili. Po pokrstení Kyjeva chodil Vladimír po Rusi a staral sa o to, aby boli všetci obyvatelia pokrstení. Pričinil sa o výstavbu nových kresťanských chrámov, staral sa aj o povznesenie národa, zakladal školy, staval ošetrovne a verejné jedálne pre chudobných.

Prijatie kresťanstva neprinieslo zmenu iba v duchovnom živote národa, ale táto udalosť priniesla so sebou aj novú situáciu v oblasti umeleckej tvorby. Oboznámenie sa so základmi kresťanskej viery bolo základom pre ikonopisectvo v 11. storočí. Ikony, ktoré boli dovezené z Byzancie, slúžili ako predlohy na tvorbu staroruského ikonopisectva. Kamenných chrámov s mozaikovou či freskovou výzdobou nebolo mnoho. Väčšiu časť tvorili drevené cerkvi, dostatočne priestranné, aby v nich mohlo byť umiestnené veľké množstvo ikon. Práve na Rusi sa formovala tradícia vysokého, mnohoradového ikonostasu s množstvom ikon, ktorá sa v 14. – 15. storočí ustálila vo forme vysokého päťradového ikonostasu.

Chrámy

Staroruskí majstri si osvojili byzantskú tradíciu budovania kupolovitých chrámov s krížovým pôdorysom. Práve byzantský architektonický typ chrámu bol najväčším vzorom pre celé pravoslávne staviteľstvo. Prvým chrámom na Kyjevskej Rusi sa stala drevená Cerkev sv. Vasilija postavená za účasti kniežaťa Vladimíra na mieste pohanskej svätyne. Okrem Kyjeva sa počas panovania Vladimíra budovali chrámy aj v ďalších mestách: Vasilieve, Belgorode, Suzdali, Perejaslave, Novgorode či Rostove.

Hlavným chrámom kniežatstva sa stal Chrám sv. Sofie, založený v roku 1037 kniežaťom Jaroslavom Múdrym na pamiatku víťazstva nad Pečenegmi (starý kočovný národ žijúci v juhoruských stepiach). Chrám sa podobal veľkému konštantínopolskému Chrámu sv. Sofie. Spoločne ho stavali byzantskí a ruskí stavitelia, ale podľa mienky niektorých historikov výstavbu riadil architekt ruského pôvodu, ktorý veľmi dobre poznal byzantskú architektúru. Práve on vytvoril maketu chrámu, vytesanú v kameni. Kyjevský chrám bol slávnostne posvätený metropolitom Theopemptesom (1042 – 1049). Tento metropolitný chrám mal v Kyjevskej Rusi podobný význam ako konštantínopolský Chrám sv. Sofie. Kyjevský Sobor sv. Sofie sa tak stal centrom duchovného aj svetského života Kyjeva. Pri múroch chrámu sa konali zhromaždenia ľudu a v samotnom chráme bola umiestnená knižnica. Pod jeho klenbami sa konali kňazské svätenia. Práve tu bola umiestnená veľkokniežacia hrobka. V roku 1685 – 1707 bol chrám prestavaný v barokovom štýle, ale dodnes si zachoval pôvodnú interiérovú výzdobu. Pozostáva z mozaík a nástenných malieb v zjednodušenom byzantskom štýle. V kupole je umiestnená postava Krista Pantokratora s archanjelmi a na pendatívoch štyria evanjelisti. V polkruhovej apside je mozaika zobrazujúca postavu Bohorodičky Oranty, ktorá dostala pomenovanie *Neporušiteľná stena*. Podľa tradície sa v čase tatárskych vpádov v roku 1240 časť obyvateľov ukryla za stenami chrámu. Nepriateľské vojská sa pokúšali stenu preraziť baranidlom, ale bezvýsledne. Stena, kde sa nachádzala mozaika s výjavom Oranty, zostala neporušená. Prívlastok *Neporušiteľná stena* je priradený Bohorodičke ako veľkej zástankyni a ochrankyni celej ruskej zeme. Mozaika, ktorá dominovala v umeleckej výzdobe Byzancie, nenašla takéto zázemie na Rusi, kde ju nahradila freska – maľba na mokrej omietke.

Počas vlády kniežaťa Jaroslava dal jeho syn Vladimír vybudovať v roku 1045 Chrám sv. Sofie v Novgorode, ktorý bol v roku 1050 slávnostne posvätený. Architektonickým prevedeným sa novgorodský sobor, ktorý bol postavený domácimi staviteľmi z miestneho kameňa, podstatne líši od kyjevského soboru. Novgorodský chrám jednoduchých foriem je postavený na krížovom pôdoryse s piatimi kupolami.

Kyjevská Rus ako centralizovaný štát netrvala dlho. V roku 1054, po smrti kniežaťa Jaroslava Múdreho, bola celá krajina rozdelená medzi jeho synov. Tak sa začala perióda, ktorú historici označujú ako obdobie feudálnej rozdrobenosti. Okrem toho koncom 11. storočia obchodná cesta spájajúca Byzanciu so západnou Európou prechádzala pomimo Dnepra, čím stratila svoj význam veľká vodná cesta. To spôsobilo úpadok prestíže kyjevského štátu. Ale do obdobia tragického 13. storočia, keď bol Kyjev zničený mongolskými Tatármi, bol duchovný život novoosvietenej Južnej Rusi veľmi vysoký.

V rokoch 1056 – 1057 bolo napísané Ostromírovo evanjelium – najstaršia rukopisná kniha. V roku 1069 bol postavený chrám Kyjevsko-pečerskej lavry zasvätený pamiatke Zosnutia Bohorodičky. Bol vybudovaný nad jaskyňou, kde žili v askéze prepodobní otcovia Anton a Teodóz, ktorí položili duchovné základy počiatkov ruského mníšstva.

Ikona sa pre celú Rus stala viditeľným potvrdením viery. Prebúdzala svedomie, ale nie pre svoju vonkajšiu krásu vyjadrenú prostredníctvom zobrazených foriem a farieb, ale svojou vnútornou duchovnou krásou a obsahom. Ikony kyjevského obdobia (dovezené alebo napísané domácimi ikonopiscami) sa vo väčšine nezachovali. Zachovali sa iba tie, ktoré boli v tom čase vyvezené za hranice Kyjeva.

Vladimírsko-suzdaľské kniežatstvo

V 12. storočí vzniklo ešte jedno centrum – Vladimírsko-suzdaľské kniežatstvo. Mesto Vladimír, ktoré dostalo pomenovanie po zakladateľovi kniežati Vladimírovi Monomachovi, sa stáva v čase panovania kniežaťa Andreja Bogoljubského centrom Vladimírsko-suzdaľskej oblasti. Talentovaný vojenský stratég, rozumný panovník a človek pevnej viery dokázal odvrátiť rozpad Rusi a premenil kniežatstvo na nové duchovné a politické centrum ruskej zeme. Chrám zasvätený sviatku Presvätej Bohorodičky Ochrankyne na Nerli či Dmitrijevský sobor vo Vladimíre pochádzajúce z obdobia 12. storočia nie sú len pamiatkami vysokej duchovnosti ruského národa tohto obdobia, ale majstrovské diela kamenného staviteľstva celosvetového významu. Monumentálna plastika, ktorá sa zachovala dodnes v kamennej rezbe obvodových stien chrámov, dosiahla najväčší rozkvet v staroruskom umení iba na území tohto kniežatstva, nehľadiac na to, že mnohé fresky a ikony boli napísané nielen ruskými, ale vo väčšej miere gréckymi majstrami.

Moskva

Novgorod završuje svoje vlastné architektonické a umelecké smerovanie v 16. storočí a podobne ako Vladimírsko-suzdaľské kniežatstvo odovzdáva svoje dedičstvo Moskve. Dôležitým medzníkom Moskvy, a teda aj ruského národa bolo dobytie a pád Konštantínopolu v roku 1453. O dvadsať rokov neskôr (1473) sa knieža Ivan III. oženil so Sofiou, neterou posledného byzantského cisára. Od tej doby sa považoval za dediča byzantských cisárov. Prijal do erbu byzantský znak (dvojhlavý orol) a urobil z Moskvy tretí Rím. Jeden z jeho nástupcov, Ivan IV. Hrozný, začal užívať titul cár (cézar). Za Ivana III. v rokoch 1457 –1479 vybudoval taliansky architekt Aristotele Fioravanti v Moskve podľa starších ruských vzorov Chrám Uspenija (Uspenskij sobor), kde boli ďalší cárovia krstení a ktorý sa podobne ako Chrám Nanebovstúpenia odchyľoval od rýdzeho byzantského štýlu konštrukciami s cibuľovými kupolami. Interiér s veľmi bohatými nástennými maľbami však zostal verný typickému byzantskému poňatiu. Tento čisto ruský charakter má i tretí kremeľský chrám, Katedrála archanjela Michala, kde boli cárovia pochovávaní. Bola postavená v roku 1505. Pre ruskú sakrálnu architektúru 16. storočia je charakteristická pyramidálna skladba celku s veľkou mnohostennou zvonicou v tvare ihlanu, obklopenou ďalšími vežami ukončenými veľkými cibuľovými kupolami. Typickým príkladom je Chrám Vasilija Blaženého v Moskve (1560).

Od 17. storočia sa v tomto národnom štýle začali pomaly uplatňovať rysy západného baroka. Vplyv Byzancie v Rusku bol citeľný počas celých dejín. Mnohí cirkevní predstavitelia končili svoje štúdiá v Konštantínopole. Jednoznačný byzantský ráz si ruské umenie zachovalo i napriek ďalším vplyvom až do 18. storočia. Sochárstvo nehralo takmer žiadnu úlohu. Rovnako ako v Byzancii sa venovali zvlášť maliarstvu a hudbe. K rozvoju maliarstva prispievali aj nádherné ikonostasy a novovznikajúce ikonopisecké školy. ■

Milan Gábor

snímka: Chrám sv. Sofie v Kyjeve: euro2012info.wordpress.com

Svätá rodina – vzor našich rodín

Ak v neskorých nočných hodinách vidíme potulovať sa mladých ľudí po uliciach či postávať ich v skupinkách, možno nám napadá, ako to vyzerá v ich rodinách, keď ich neťahá domov. Nie je ich výstredné správanie sa volaním po troche lásky?

Ak sa pozrieme na naše kresťanské rodiny, koľké z nich môžeme označiť za pevné, dobré a šťastné? A pritom je nám jasné, že najlepší základ pre harmonický a šťastný život jedinca položíme, ak mu umožníme, aby vyrastal v harmonickej a šťastnej rodine.

Život dnešného človeka sa odohráva čím ďalej, tým viac mimo rodinu. Mnohí manželia sú zamestnaní ďaleko od svojho domova a svoj voľný čas prežívajú aj rodinní príslušníci mimo spoločenstva rodiny. Rodina je často skupinou ľudí, ktorí sa do rodinného bytu prichádzajú najesť a prenocovať. Televízia a videá nastúpili namiesto spoločných rozhovorov manželov medzi sebou a rodičov s deťmi. Spoločné vychádzky rodičov s deťmi v nedeľu do prírody sa nahradili návštevou supermarketov. Tým nutne dochádza k vzájomnému odcudzeniu a zväzky sa stále uvoľňujú.

Spoločnosť stojí pred týmito skutočnosťami často bezradne. Mladým ľuďom ponúka dokonalejšie poučenie v oblasti telesného života, podporuje mladé manželstvá pôžičkami, zriaďuje predmanželské a manželské poradne. Zdá sa, že účinnosť týchto opatrení je nedostatočná. Nepostihuje najhlbšie príčiny rozpadu. Rozklad rodiny pokračuje nielen navonok, ale aj vnútorne. V rodinách „zavládla neistota a rozpaky, pokiaľ ide o vlastné úlohy, alebo dokonca pochybnosti a takmer nevedomosť o hlavnom cieli a podstate manželského a rodinného života“ (*Familiaris consortio*, 1).

Nezriadená túžba mať všetko, čo sa vyrobí a vidí, núti rodičov k zárobkovej činnosti. Mať dieťa znamená zníženie hmotnej životnej úrovne a nutnosť obmedziť sa. Koľkí sú dnes ochotní počúvať Boží hlas: „Vezmi tohto chlapca a odchovaj ho, odmením ťa“ (Ex 2, 9)? Uvedomujeme si, že „každé novonarodeniatko prináša posolstvo, že Boh ešte nestratil svoju dôveru v ľudí“ (Rabíndranáth Thákur)?

V živote potrebujeme dobré vzory. Kde dnes nájdeme vzor pre naše rodiny? Univerzálny vzor, na ktorý by sa mohli uprieť mladí i starí, prostí i vzdelaní, ľudia v meste i na dedine? Tieto nároky presahujú ľudské možnosti.

Konkrétny príklad rodinného života založeného na úzkom spojení s Bohom nám dáva nazaretská rodina. „Podľa tajomného Božieho plánu v nej skryto žil dlhé roky Boží Syn. Preto je aj pravzorom a príkladom všetkých kresťanských rodín.“ (*Familiaris consortio*) Z jej životných osudov vieme, že život podľa Božieho obrazu vôbec neznamená život bez starostí alebo utrpenia. Tých mala dosť i Svätá rodina. Simeon Panne Márii povedal, že ani ona nebude mať ľahký život. Žiadna matka to nemá s deťmi ľahké. Vieme však, že život s Bohom znamená život vnútorného pokoja, istoty a sily, ktorý prekonáva všetky útrapy. Členovia rodiny pociťujú teplo, starostlivosť, bezpečnosť, toleranciu a vzájomné prijatie. Kardinál Ján Chryzostom Korec SJ sa vo svojich *Listoch z väzenia* vyznáva: „Vždy som si uvedomoval, že dobrá rodina je dar nad všetky dary. Ľutujem tých, čo nepoznali dobrú matku a otca a ich starostlivý pohľad, ani sestry a bratov. Ja ich poznám...“

Pri slovách Svätá rodina sa mnohým starším vybaví pred očami obraz, ktorý kedysi visel takmer v každej kresťanskej rodine: sv. Jozef otesáva drevo, malý Ježiš mu niečo podáva, Panna Mária pradie. Má dnešný rodinný život niečo spoločné s touto nazaretskou idylou?

„Cirkev si uvedomuje, že manželstvo a rodina tvoria jedno z najcennejších bohatstiev ľudstva. Preto ponúka svoju pomoc a chce, aby jej hlas počuli tí, ktorí už poznajú hodnotu manželstva a rodiny, a usilujú sa verne žiť v tomto duchu, ale aj tí, čo sú neistí a túžobne hľadajú pravdu, a napokon tí, ktorým sa nespravodlivo bráni, aby slobodne uskutočňovali svoje rodinné plány. Prvých z nich chce Cirkev podporovať, druhých osvecovať, tretím pomáhať, a pritom ponúka svoje služby každému človeku, ktorý sa zamýšľa a uvažuje o úlohe manželstva a rodiny.“ (*Familiaris consortio*, 1)

Bolo to iste Božie vnuknutie, že prešovský arcibiskup metropolita Mons. Ján Babjak SJ sa rozhodol Rok Sedembolestnej Panny Márie rozšíriť v Prešovskej archieparchii o rozmer rodiny, ktorá je dnes vystavená útokom z každej strany. Želá si, aby sme sa aj my gréckokatolícki veriaci spojili v spoločnej modlitbe a prosili Svätú rodinu o požehnanie a pevnú jednotu našich rodín. Kladie nám pred oči Svätú rodinu, pretože je v nej v hojnej miere viera, láska, obeta, pracovitosť, všetko, čo vytvára krásne ľudské spoločenstvo. Tento „náš pohľad na Svätú rodinu upútava aj jednoduchosť života, aký vedie v Nazarete. Je to príklad pre naše rodiny a pomáha im stávať sa stále viac spoločenstvami lásky a zmierenia, v ktorých sa zakusujú: dobrotivosť, vzájomná pomoc a vzájomné odpúšťanie“ (29. december 2013).

Preto je dnes nutné, aby sa kresťania prestali utešovať vzormi, ktoré často ponúka svet. Nebeský Otec je Otcom všetkých a chce z celého ľudstva vytvoriť rodinu; kvôli tomu vydal svojho jediného Syna na smrť. Je nutné, aby tí, ktorí vedia, že sú povolaní k rodinnému životu, vedeli jasne, ako má rodina vyzerať podľa Božích úmyslov, nie podľa pokrivených vzorov. Cirkev pozná cestu. Pán Boh nevymyslel pre človeka nič lepšie než prirodzenú rodinu. Túto pravdu sa naučila „poznávať v Kristovej škole a v škole dejín, a vykladá ju vo svetle Božieho Ducha, nikomu nevnucuje, ale cíti v sebe neprestajnú pohnútku predkladať ju všetkým bez strachu, ba s veľkou nádejou ju odporúčať...“ (*Familiaris consortio*, záver).

„Otče lásky a života, daj, nech každá ľudská rodina na tejto zemi sa skrze tvojho Syna, narodeného zo ženy, a skrze Svätého Ducha – zdroja božskej lásky, stane pre budúce generácie svätyňou života a lásky.“ (Ján Pavol II.)

Prosme aj Sedembolestnú Pannu Máriu o potrebné milosti pre každú rodinu v našej archieparchii i na celom Slovensku. ■

František Dancák
ilustr. snímka: iconecristiane.it

Katolícka škola pre moje dieťa?

Dnešná spoločnosť je rôzna, z toho vyplýva aj rôznosť názorov či postojov ľudí k Cirkvi a k tomu, čo Cirkev ponúka. Jedna z mnohých ponúk Cirkvi, ktoré majú spásonosný charakter pre každého človeka, je aj umožnenie rodičom vzdelávať svoje dieťa v prostredí, ktoré zabezpečuje aj formačný rozmer smerujúc k živému Bohu.

Rodina je prvým a základným vychovávateľom svojich detí. No rodičom dnešnej konzumnej doby ostáva čoraz menej času na ich správnu výchovu a rozvoj. S poľutovaním možno tvrdiť, že drvivá väčšina mladých je vychovávaná ulicou, internetom, mobilmi či zlou partiou kamarátov, ktorí ich dennodenne obklopujú. Zvlášť to platí v mestách. Následne sa môžu vyskytnúť rôzne druhy závislosti a množstvo problémov, s ktorými mladí ľudia žijú. Rodina by mala byť prvým miestom riešenia každého problému dieťaťa. Ale ak sa v rodine vytráca jej základné poslanie, realita je iná. Pravdou je, že obrovské množstvo času trávia deti a mládež v školskom prostredí, ktoré nemá mať úlohu iba odovzdávať patričné vzdelanie, ale má ponúknuť aj riešenie problémov.

Podpora školy

Katolícka škola si je toho vedomá. Veľa rodín však nevníma toto poslanie katolíckej školy ako dôležité, uprednostňuje iné hodnoty. Napriek tomu má škola pomáhať dnešnej rodine pochopiť dôležitosť aj iných hodnôt, než je iba vzdelanie. Námahy v tomto smere nikdy nie je dosť a cesta, ktorou treba ísť, je v službe, v stretávaní sa a v vzájomnej spolupráci.

Deklarácia o kresťanskej výchove *Gravissimum educationis* Druhého vatikánskeho koncilu nabáda katolícku školu, aby sledovala tie isté kultúrne ciele a ľudskú výchovu mládeže ako ostatné školy. Charakteristickým znakom toho je vytváranie prostredia spolunažívania pre žiakov, ktoré je preniknuté duchom evanjeliovej slobody a lásky. Škola má pomáhať mladým, aby sa spolu s vývinom ich osobnosti zároveň rozvíjalo nové stvorenie, ktorým sa stali krstom. Týmito krokmi sa usiluje zladiť celú ľudskú kultúru s posolstvom spásy tak, aby študenti nadobúdali vedomosti o svete, živote a človeku vo svetle viery. Práve táto deklarácia je tým správnym návodom, aká by mala byť škola vedená Cirkvou.

Prevažná časť rodičov vyhľadáva vhodné prostredie na vzdelanie a vývoj svojho dieťaťa. Preto cirkevná škola nemá byť svojou štruktúrou a vyučovacím procesom iná ako necirkevná. Túto skutočnosť vyjadruje

aj dokument od Kongregácie pre katolícku výchovu, podľa ktorého nemôžeme chápať katolícku školu oddelene od ostatných výchovných zariadení a viesť ju ako nezávislú inštitúciu, ale musíme ju udržiavať v styku so svetom politiky, hospodárstva, kultúry a spoločnosti v jej komplexnosti. No nemôžeme zabudnúť na náboženský rozmer, ktorý v sebe daná škola má, a tento rozmer sa stáva jej špecifikom, ktorý podporuje budovanie kresťanských, mravných a ľudských hodnôt žiaka, ale aj učiteľa.

Pedagógovia o škole

Túto skutočnosť si uvedomujú aj pedagógovia v cirkevných školách zriadených Prešovským arcibiskupstvom. Podľa nich „katolícka škola má odovzdávať žiakom okrem vedomostí aj vieru a výchovu v kresťanskom duchu. V cirkevných školách žiaci trávia čas v prostredí iných mladých ľudí, ktorí sú tak isto kresťansky vedení a vyznávajú rovnaké hodnoty. Sú tým chránení aj od iných vplyvov. Vytvárajú si priateľstvá s veriacimi kamarátmi. Ľahšie sa dostanú do rôznych hnutí a spoločenstiev."

Pre učiteľov je dôležitosť odovzdávania kresťanských hodnôt rovnako dôležitá ako vzdelanie. Ako povedala jedna z učiteliek: „Ako rodič by som si priala, aby moje deti vyrastali v kolektíve veriacich spolužiakov a boli vychovávaní kresťanskými učiteľmi. Chcem dať svojim deťom dobré vzdelanie, ale ešte viac dobrú výchovu. Chcem, aby v čase, keď sa im nemôžem venovať, boli vedení (aj vo viere) ľuďmi, ktorým budem dôverovať. Učitelia cirkevnej školy by mali byť súčasťou farského spoločenstva a zúčastňovať sa podľa možností na aktivitách vo farnosti."

Pre mladého človeka, ktorý hľadá svoje miesto, je dôležitá istota rodiny, ktorú vníma práve cez svedectvo pravdy. Ak v škole počúva opak toho, čo v rodine, nielenže zneistie, ale má problém prijať akékoľvek hodnoty a zásady prezentované tak školou, ako i rodinou, a volí si ľahšiu cestu. To je dôsledok toho, že „v štátnych školách sa často ponúkajú iba pseudohodnoty a kresťanstvo je zosmiešňované".

Potrebujeme katolícke školy?

Vyjadrenia pedagógov obsiahnuté v dotazníku na otázku, či treba v dnešnej dobe zriaďovať cirkevné školy, jasne poukazujú na potrebu katolíckych škôl aj v dnešnom svete. Častým pojmom v ich odpovediach boli pravé mravné hodnoty, ktoré cirkevná škola má a musí odovzdávať, pretože to sa od nej očakáva. Títo pedagógovia vnímajú jasne aj rozdiel medzu cirkevnou a štátnou školou. „Cirkevná škola okrem vzdelávania ponúka mladým skutočné hodnoty a vedie ich k nim, nie podľa trendov dnešnej doby." Práve odovzdávanie skutočných hodnôt vnímajú pedagógovia cirkevných škôl ako súčasť svojho poslania. Podľa nich sa práve učitelia v cirkevných školách „správajú k žiakom priateľsky, nie príliš autoritatívne. Nesnažia sa ich iba niečo naučiť, ale zároveň aj vychovávať, duchovne viesť a ísť im príkladom kresťanského života". Pre nich je dôležitý individuálny prístup ku každému žiakovi. „Učiteľ cirkevnej školy berie svojho žiaka ako samého seba, ako Božie dieťa, najdôležitejšia vec." Pre učiteľa je pomoc žiakovi ako takému dôležitá rovnako ako ústretovosť a akceptácia rodinných pomerov. „V cirkevnej škole je celý výchovno-vzdelávací proces vedený v kresťanskom duchu. Vytvára sa spoločenstvo. V štátnych školách je rôznorodé zloženie žiakov aj učiteľov. Môže byť veľký rozdiel v hodnotách, ktoré vyznávajú..."

Práve individuálny postoj a prístup k žiakovi v cirkevnej škole je dobrým ukazovateľom správnosti smerovania takejto školy, ktorá má nielen vzdelávací, ale aj formačný charakter, predovšetkým s cieľom odovzdávať všetky kresťanské a ľudské hodnoty žiakovi. Takýmto spôsobom môže cirkevná škola naozaj vytvárať podmienky na vznik prostredia spolunažívania, ktoré je preniknuté duchom evanjeliovej slobody a lásky, a taktiež pomáhať mladým, aby sa spolu s vývinom ich osobnosti zároveň rozvíjalo v nich Božie dieťa. ■

Peter Hrib
ilustr. snímka: archív redakcie

Svedkovia našej doby

Svätý Otec František oznámil na riadnom verejnom konzistóriu 30. septembra 2013 vo Vatikáne presný dátum svätorečenia blahoslavených pápežov Jána XXIII. a Jána Pavla II. Slávnosť svätorečenia stanovil na Druhú veľkonočnú nedeľu – Nedeľu Božieho milosrdenstva 27. apríla 2014.

Počas rozhovoru s novinármi v lietadle pri návrate z Ria de Janeiro povedal, že spoločné slávenie týchto dvoch svätorečení chce byť znamením pre Cirkev, ocenením svätosti veľkých pápežov, svedkov našej doby, rozličným spôsobom spojených s Druhým vatikánskym koncilom. Pápež Ján XXIII. koncil zvolal a Ján Pavol II. učenie koncilu uvádzal do praxe.

Ján XXIII. – červený pápež

Hoci voľba pápeža Roncalliho bola prekvapením pre svet, Ján XXIII. patril k najvýznamnejším pontifikom v cirkevných dejinách, a to nielen z duchovného, ale i svetského pohľadu. Pápež s prívlastkami „dobrý pápež" alebo „červený pápež" sa významnou mierou podieľal na mierovom usporiadaní politických pomerov vo svete v období tzv. studenej vojny a ráznym postojom stál za odvrátením hrozby nukleárnej vojny v roku 1962. Konkláve, ktoré zvolilo kardinála Roncalliho za nového pápeža, sa začalo v sobotu 25. októbra 1958. Po troch dňoch bol v jedenástom kole hlasovania zvolený nový pápež, ktorý si vybral meno Ján XXIII. Napriek tomu, že v čase voľby mal takmer sedemdesiatsedem rokov a jeho zvolenie malo byť iba prechodným riešením, pontifikát Jána XXIII. bol zásadným obratom v cirkevných dejinách.

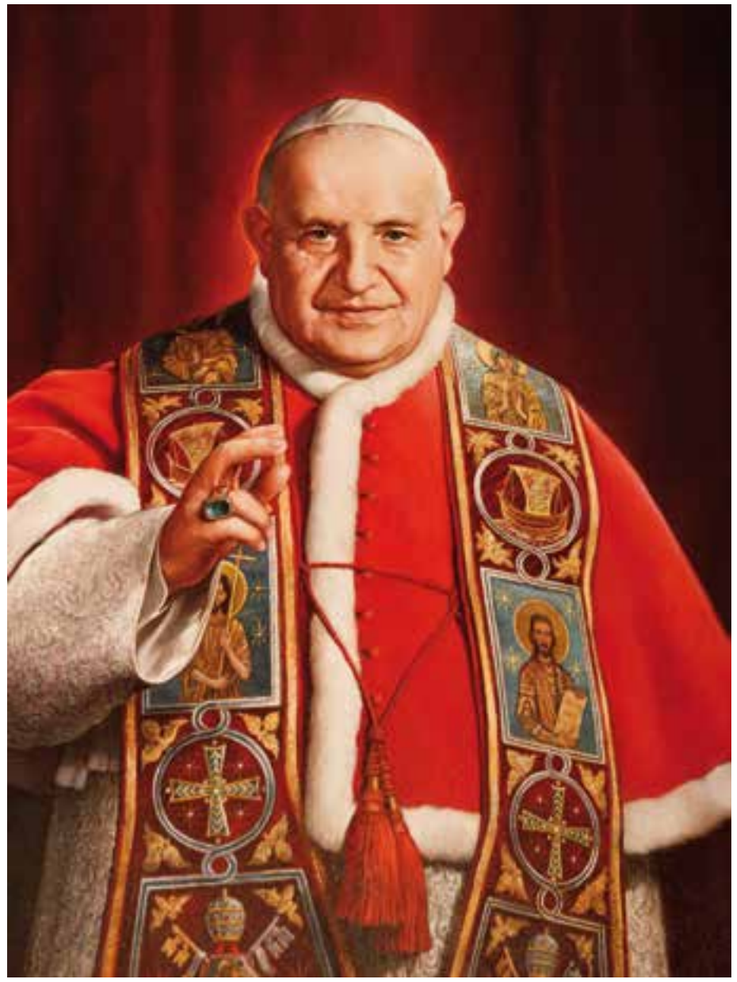

Prvoradou úlohou, ktorú si Ján XXIII. stanovil, bolo otvorenie sa Cirkvi svetu, uvoľnenie vatikánskej centralizácie a obnovenie fungovania kardinálskeho konzistória. Už na prvom konzistóriu 15. decembra 1958 zrušil takmer 400-ročné nariadenie pápeža Sixta V., ktoré stanovovalo najvyšší počet kardinálov na 70; súčasne vymenoval naraz 23 nových kardinálov, medzi nimi i prvého arcibiskupa z Tanzánie. Počas pôsobenia Jána XXIII. dosiahlo kardinálsku hodnosť 55 biskupov. Z politického hľadiska sa už na začiatku jeho pontifikátu podarilo nadviazať kontakty s predstaviteľmi viacerých krajín. Svätú stolicu navštívilo viac hláv štátov ako za celé obdobie vlády Pia XII. Jeho program *aggiornamenta*, prezentovaný na Druhom vatikánskom koncile, dodnes ovplyvňuje dianie v cirkevnom živote.

Druhý vatikánsky koncil

S myšlienkou usporiadania ekumenického koncilu prišiel Ján XXIII. už v januári 1959. Zbor kardinálov s týmto predsavzatím oboznámil 25. januára. S vyhlásením koncilu spojil pápež ďalšie dve významné udalosti: revíziu cirkevného práva a zvolanie prvej synody v rímskej diecéze. Synodu, prvú v dejinách Ríma, zvolal do Lateránu 24. – 31. januára 1960. Stala sa akousi generálkou koncilu.

Zámer Jána XXIII. zvolať po takmer sto rokoch od skončenia Prvého vatikánskeho koncilu ďalší celocirkevný snem sa nestretol

so všeobecným uznaním. Program koncilu bol vskutku revolučný. Nadchádzajúci koncil sa nemal zaoberať iba otázkami vierouky a disciplíny. Mal podať aj svedectvo existencie Cirkvi v modernom svete. Cirkev si mala objasniť svoju úlohu a fungovanie v zmenenom svete, ktorý sa spamätával z dvoch vojen a bol rozdelený na dva nepriateľské tábory. V tomto svete Cirkev strácala tradičné postavenie. Pápežovu iniciatívu pozitívne prijala najmä široká katolícka verejnosť. Naopak, na odporcov narazila v kruhoch vatikánskej administratívy, rozpačité boli aj vysoké cirkevné autority. Zo 75 kardinálov len 26, i to len veľmi všeobecne, odpovedalo na pápežovu výzvu vyjadriť svoj názor a poslať návrhy na rokovanie.

Napriek problémom prípravné práce na koncile napredovali. Počas nich sa u Jána XXIII. prvý raz prejavili zdravotné problémy, pre ktoré neustále naliehal, aby bol koncil otvorený čo najskôr.

Otvorenie koncilu a pápežova smrť

Slávnostnou bohoslužbou v svätopeterskej bazilike bol Druhý vatikánsky koncil otvorený 11. októbra 1962. Prostredníctvom rozhlasu a televízie bola na najväčšej udalosti cirkevných dejín priamo prítomná celá svetová verejnosť. K jeho otvoreniu na základe reakcií pápež Ján XXIII. napísal: „Boh vie, že som tejto veľkej inšpirácii pokorne otvoril svoju dušu.“ Ďalej dodáva: „Cirkev sa musí neustále obnovovať.“ Pôvodne mal koncil trvať krátko. Ukázalo sa však, že otázok, ktoré čakajú na odpoveď, je príliš veľa a názory sa rozchádzali. Pápež viedol len prvé zasadnutie koncilu 11. októbra – 8. decembra 1962 a prípravné práce k druhému zasadnutiu. Potom už bolo zrejmé, že otvorenia druhého zasadnutia, stanoveného na september 1963, sa nedožije. V máji 1963 naplno prepukla jeho choroba, ktorej napokon 3. júna v podvečerných hodinách podľahol.

Nástupcom Jána XXIII. na Petrovom stolci sa stal kardinál Giovanni Battista Montini ako pápež Pavol VI., ktorý sa rozhodol pokračovať v koncile. Zasadnutia trvali až do roku 1965.

Za takmer päť rokov na čele Katolíckej cirkvi Ján XXIII. zmenil Cirkev viac ako všetci jeho predchodcovia za ostatné polstoročie. Ján XXIII. sa do povedomia svetovej verejnosti zapísal ako pontifik, ktorý namiesto moci a disciplíny stavil na počúvanie a náklonnosť. Prirodzene inteligentný, prostý a láskavý pápež nikdy nezabúdal na svoj jednoduchý pôvod. Svojím konaním vniesol do Cirkvi nového ducha zmien, ktorým narušil stáročiami nemennú skostnatenosť. Svojím humanizmom a prínosom k mierovému riešeniu globálnych problémov si získal prirodzený rešpekt a uznanie svetovej verejnosti. Za všetky tieto zásluhy bol v roku 1962 americkým týždenníkom *Time* ocenený titulom *Osobnosť roka*.

Ján XXIII. vyžaroval okolo seba pokoj, ktorý zdôvodnil takto: „Kto má vieru, nestráca nervy. Viera – to je radosť, ktorá prichádza od Boha.“ Ako 80-ročný si pri duchovných cvičeniach napísal: „Neprajem si nič viac a nič menej než to, čo mi ponúkne Pán. Ďakujem mu a hovorím mu každý deň: Som na všetko pripravený...“ K jeho posledným slovám patrilo: „Poďme do Pánovho domu“.

Pápež Ján Pavol II. ho v roku 2000 vyhlásil za blahoslaveného. Po beatifikačnom procese bolo jeho telo prenesené z pôvodného miesta odpočinku v krypte Baziliky sv. Petra do jednej z bočných kaplniek baziliky, kde je vystavené do súčasnosti.

snímky: www.momentmag.com; www.momentmag.com; therichsoil.wordpress.com; thedbz.com; www.northcountrypublicradio.org

Ján Pavol II.

16. októbra 1978, keď bol Karol Wojtyla zvolený za pápeža, vyšiel na balkón Baziliky svätého Petra, aby požehnal zástupy. Prvý netaliansky pápež po zhruba poltisícročí sa pohnutým hlasom predstavil ako „ten, čo prišiel zďaleka“. Poprosil poslucháčov, aby mu prepáčili, ak sa pomýli „vo vašom..., v našom talianskom jazyku“. Zástup prijal tieto slová búrlivým potleskom. Treba priznať, že zvolenie Jána Pavla II. do pápežského úradu bolo prekvapujúce. Išlo o druhú polovicu 20. storočia, ktoré bolo svedkom úpadku náboženstva. A predsa existoval aj v tomto storočí človek s najucelenejšou predstavou o ľudských možnostiach v nastávajúcom svete, ktorý sa dá charakterizovať ako dokonalý kresťan. Bol jedným z najaktívnejších účastníkov Druhého vatikánskeho koncilu, ktorý vyjadroval optimizmus i ilúzie šesťdesiatych rokov 20. storočia. Nálada však neprežila rok 1968, kritický tak pre Cirkev, ako aj pre svetskú spoločnosť, keď pápež Pavol VI. odmietol zrušiť cirkevný zákaz umelej antikoncepcie a znova ju odsúdil encyklikou *Humanae vitae*. Pre Cirkev, ako aj pre svet mimo nej boli sedemdesiate roky obdobím rozčarovania, klesajúcej účasti na bohoslužbách, upadajúcej autority, trpkých vnútorných rozporov a slabnúcej viery, keď tisícky kňazov opustili svoje povolanie.

Koncil v praxi

Pontifikát pápeža Jána Pavla II. patrí medzi historicky najdôležitejšie pre Cirkev aj celý svet.

Päťdesiatosemročný poľský kardinál bol zvolený za 264. rímskeho biskupa, prvého netalianskeho pápeža po 455 rokoch a prvého slovanského pápeža vôbec. Slovanský pápež zásadným spôsobom obnovil pápežský úrad, pastoračnými cestami do všetkých kútov Zeme, aktívnym využívaním moderných prostriedkov komunikácie a množstvom vydaných dokumentov, ktoré sa týkajú nielen každej stránky katolíckeho života, ale aj najdôležitejších problémov sveta. Ján Pavol II. bol najviditeľnejším pápežom v dejinách. Môžeme povedať, že bol najviditeľnejším človekom v dejinách. Videlo ho viac ľudí než kohokoľvek iného.

Hneď, ako bol zvolený za pápeža, povedal kardinálom, ktorí ho zvolili, že jeho hlavnou úlohou bude zrealizovať učenie Druhého vatikánskeho koncilu, ktorého najdôležitejším bodom je podľa neho všeobecné volanie po svätosti. Toto sa stalo základom pre kanonizáciu množstva svätých pochádzajúcich z rôznych povolaní. Tak isto ho to viedlo k vydaniu *Katechizmu Katolíckej cirkvi* pripraveného po Druhom vatikánskom koncile.

Vydanie tohto katechizmu, ktorý je vlastne základnou učebnicou katolíckej náuky a stal sa medzinárodným bestsellerom, sa stalo veľkým úspechom Jána Pavla II. Zámerom jeho vydania bolo podľa apoštolskej konštitúcie Jána Pavla II. *Fidei Depositum* z 11. októbra 1992 „vyjadrenie viery a doktríny Katolíckej cirkvi potvrdenej a objasnenej Svätým písmom, apoštolskou tradíciou a cirkevnou autoritou“. Úmyslom a cieľom Druhého vatikánskeho koncilu bolo primerane objasniť apoštolské a pastorálne poslanie Cirkvi, vhodnejšie vykladať obsah katolíckeho učenia, aby sa stal prístupnejším ľuďom žijúcim v súčasnosti. Preto, aby Katechizmus Katolíckej cirkvi zodpovedal týmto požiadavkám, preberá na jednej strane starodávne zaužívané usporiadanie, ktorého sa pridržal už katechizmus pápeža Pia V., zároveň sa však obsah podáva novým spôsobom, aby sa odpovedalo na otázky novej doby.

Vydanie katechizmu spolu s ďalšími písomnosťami bol dôležitý krok po zmätku v doktríne, ktorý nastal počas krízy po Druhom vatikánskom koncile. Tá nastala v 70-tych a 80-tych rokoch 20. storočia, keď stovky kňazov, mníšok a veriacich opustili

Katolícku cirkev. Tento stav sa podarilo zvrátiť v 90-tych rokoch.

Za jeho pontifikátu bol vydaný nový *Kódex kánonického práva* pre Rímskokatolícku cirkev (CIC), promulgovaný 25. januára 1983, aj *Kódex kánonov východných cirkví* (CCEO), promulgovaný 18. októbra 1990 pre východné katolícke cirkvi. V prípade *Kódexu kánonov východných cirkví* ide o prvý pokus o komplexnú kodifikáciu cirkevného práva.

Plodný autor

Ján Pavol II. napísal množstvo dôležitých dokumentov, ktoré podľa mnohých pozorovateľov budú mať dlhotrvajúci vplyv na Cirkev a svet. V roku 1960, ešte ako biskup Wojtyła, publikoval vplyvnú knihu *Láska a zodpovednosť* na obranu tradičného učenia Cirkvi o sexe a manželstve z pohľadu filozofa. V roku 1967 pomáhal pri formulovaní encykliky pápeža Pavla VI. *Humanae vitae*, ktorá sa zaoberá rovnakými otázkami a zakazuje potraty a umelú kontrolu počatia.

Najdôležitejšími písomnými dokumentmi, ktorými sa pápeži obracajú na Cirkev a veriacich, sú encykliky. Prvé encykliky Jána Pavla II. boli zamerané na trojjediného Boha. Úplne prvou sa stala 4. marca 1979 encyklika *Redemptor hominis*, ktorou sa na začiatku svojho pontifikátu obracia na ctihodných bratov v biskupskej službe, na kňazov a na rehoľné rodiny, na synov a dcéry Cirkvi a na všetkých ľudí dobrej vôle. Jej ústrednou témou bol Ježiš Kristus, Vykupiteľ. Počas celého svojho pontifikátu pokračoval v tomto zameraní na Boha.

V encyklike o niektorých základných otázkach morálneho učenia Cirkvi *Veritatis splendor* z 6. augusta 1993, najdôležitejšej pápežskej encyklike o morálke, zdôraznil závislosť človeka od Boha a jeho zákonov a závislosť slobody od pravdy. Varoval, že človek odovzdávajúci sa relativizmu a skepticizmu sa utieka k hľadaniu ilúzie slobody na úkor pravdy ako takej.

Ján Pavol II. sa tak isto venoval vo svojich prácach robotníkom a sociálnej náuke Cirkvi – venoval sa tejto problematike v troch encyklikách, čo Vatikán vyzdvihol do popredia publikovaním *Prehľadu o sociálnej náuke cirkvi*.

Vo svojich encyklikách Ján Pavol II. hovoril aj o dôstojnosti žien a dôležitosti rodiny pre budúcnosť ľudstva. Ďalšie dôležité encykliky Jána Pavla II. sú encyklika o hodnote a nenarušiteľnosti ľudského života *Evangelium vitae* a encyklika o vzťahoch medzi vierou a rozumom *Fides et ratio*. V jeho hlavnom pláne pre nové milénium, spomínanom v apoštolskom liste *Na prahu nového milénia*, zdôraznil dôležitosť „nového začiatku od Krista“. Píše v ňom: „Nie, nezachránia nás slovné návody, ale Osoba.“ Teda najvyššou prioritou pre Cirkev je svätosť: „Všetci kresťanskí veriaci... sú povolaní k plnosti kresťanského života.“ Takisto zdôraznil zásadný význam evanjelia, ktorého požiadavky by nemali byť oslabované. Ďalej uvádza, že „cvičenie vo svätosti si vyžaduje kresťanský život vyznačujúci sa predovšetkým umením modlitby“. Jeho posledná encyklika z 17. apríla 2003 *Ecclesia de Eucharistia* sa zaoberá Eucharistiou a jej vzťahom k Cirkvi. O svätej Eucharistii hovorí, že „obsahuje celé cirkevné spirituálne bohatstvo: samotného Krista“. Ďalej na základe svojho hlavného plánu zdôraznil potrebu „znova zapáliť úžas“ z Eucharistie a „rozjímať pred tvárou Krista“.

Pre nás gréckokatolíkov je asi najvýznamnejším jeho apoštolský list *Orientale lumen* (*Svetlo z východu*) z 2. mája 1995 venovaný východnému kresťanstvu. V ňom zdôrazňuje potrebu autentického východného dedičstva – spirituálneho, liturgického i teologického – pre skutočnú katolicitu Cirkvi a vyzýva východných katolíkov k zachovávaniu a očisteniu tohto dedičstva.

Cesta do domu Otca

Kritici Jána Pavla II. považovali jeho osobu za brzdu pokrokových snáh Druhého vatikánskeho koncilu, bol podľa nich vlajkovou loďou pre konzervatívcov v Katolíckej cirkvi. Pokračoval v neochvejnej opozícii voči antikoncepcii, potratom a homosexualite. Kontroverzným bodom pontifikátu Jána Pavla II. bol podľa nich aj jeho list všetkým biskupom z 1. októbra 1986, kde opísal homosexualitu ako „sklon smerujúci k intrinzickému morálnemu zlu“ a „objektívnu (zdravotnú) poruchu“. V jeho knihe *Pamäť a identita* tvrdil, že tlak na homosexuálne manželstvo by mohol byť časťou „novej ideológie zla..., ktorá sa snaží pošliapať ľudské práva proti rodine a človeku“.

Domenico Del Rio vo svojej knihe *Karol Veľký* zapísal slová Jána Pavla II., ktoré povedal v Indii: „To, čo túžim dosiahnuť, to, čo ma povznáša a trápi, je vidieť Boha z tváre do tváre. Preto žijem, hýbem sa a som“. Pri oslave päťdesiateho výročia svojho kňazstva zasa Ján Pavol II. rozprával o úžase z videnia tváre svojho Pána: „Uvidíme ho takého, aký je, tvárou v tvár a uvidíme ho spolu so všetkými, ktorí nás sprevádzali počas pozemskej púte.“ Ľuďom často adresoval tvrdé slová odsúdenia. Im, ľuďom „tohto dvadsiateho storočia falošných prorokov a falošných učiteľov“, ako ich nazval, vstupujúcim do tretieho tisícročia, ktoré sa už tragicky začalo ako obdobie terorizmu, nakoniec v pokojnom stíšení a sladkosti pápeža poznačeného bolesťou a starobou zanechal proroctvo nádeje: „Keď nás zahalí noc, musíme myslieť na ráno, ktoré príde“. A vo Fatime povedal: „Nebojte sa, drahí synovia a dcéry, toto nie je starý svet, ktorý sa končí. Je to nový svet, ktorý sa začína. Zdá sa, že na nebi dejín sa začína nové ráno.“

Svedectvo o dobre, ktoré vykonal, potvrdili mnohé delegácie prichádzajúce z celého sveta a mnohopočetné zástupy mužov i žien, veriacich i neveriacich, ktorí v ňom spoznali zreteľné znamenie Božej lásky k ľudstvu a vyprevadili ho do domu Otca. ■

Miroslav Dancák

Cyrilo-metodská tradícia po rozpade Veľkomoravskej ríše

Prví svätí z územia Slovenska po páde Veľkej Moravy sú úzko spätí s benediktínskym Kláštorom sv. Hypolita na Zobore pri Nitre. Počiatky kláštora siahajú do veľkomoravského obdobia a život komunity výrazným spôsobom ovplyvnila spiritualita, ktorú na Veľkú Moravu priniesla misia slovanských apoštolov sv. Cyrila a Metoda.

Svätci ovplyvnení kláštorným prostredím a duchovným dedičstvom slovanských vierozvestcov sú prejavom kontinuity misie sv. Cyrila a Metoda. Napokon, spolu s ďalšími patrili k prvým evanjelizátorom Maďarov. S činnosťou benediktínskeho Kláštora sv. Hypolita sa spájajú mená troch slovenských svätcov, ktorých uvádza aj kalendár Gréckokatolíckej cirkvi. Prvým z nich je sv. Andrej-Svorad, ktorý má spolu so sv. Beňadikom (v literatúre sa uvádza aj ako sv. Benedikt zo Skalky) liturgickú spomienku stanovenú na 17. júla, a napokon nitriansky biskup sv. Bystrík, ktorého deň je stanovený na 24. septembra.

Založenie benediktínskeho kláštora na Zobore sa datuje ešte do obdobia Veľkej Moravy a najpravdepodobnejšie k tomu došlo okolo roku 880, keď vzniklo Nitrianske biskupstvo, ktorého prvým biskupom bol pôvodne benediktínsky mních Viching. O existencii kláštora svedčí aj najstaršia uhorská legenda *Život svätých pustovníkov Svorada vyznávača a Benedikta mučeníka*, spísaná blahoslaveným Maurom, päťkostolským biskupom, niekedy medzi rokmi 1064 – 1070. Ako prvého známeho zoborského opáta po veľkomoravskom a preduhorskom období spomína opáta Filipa, ktorý Andrejovi-Svoradovi odovzdal mníšsky odev po jeho príchode z Poľska. Prameň uvádza, že kláštor bol vybudovaný v nitrianskom chotári na počesť sv. Hypolita. Legenda biskupa sv. Gerarda (*Legenda maior sancti Gerardi episcopi*, pochádza pravdepodobne z 13. – 14. storočia, ale odráža staršie pramene z 11. – 12. storočia) hovorí o sv. Gerardovi, ktorý bol okolo roku 1030 ustanovený na post biskupa novozaloženej Marošskej alebo Čanádskej diecézy, kde horlivo rozširoval kult Panny Márie. Z vôle prvého uhorského kráľa sv. Štefana I. tam boli počas jeho pôsobenia zhromaždení mnísi z rozličných kláštorov kráľovstva. Údajne aj dvaja zoborskí mnísi Crato a Thazlo. Legenda uvádza, že v diecéze pôsobili aj mnísi, ktorí Božie služby vysluhovali nelatinskou liturgiou, dokument vyslovene hovorí o *„monachi Greci, qui divina secundum ritum et consue-tudinem suam celebrabant“*. Pravdepodobne išlo o duchovných z neskorších generácií žiakov sv. Metoda, ktorí používali pri bohoslužbách slovanský jazyk. O rozsiahlej činnosti Kláštora sv. Hypolita na Zobore a jeho majetkoch svedčia dve najstaršie zachované písomnosti z územia Slovenska, ktoré poznáme pod názvom *Zoborské listiny*. Prvá vznikla v roku 1111 a okrem sporu o vyberanie mýta a desiatkov medzi zoborským kláštorom a kráľovskými vyberačmi dokumentuje aj existenciu školy na Zobore, ktorá nadviazala na veľkomoravské učilište. Listinu napísal gramatik Willermus, člen kapituly, ktorý vyučoval písanie. Druhá listina je datovaná rokom 1113 a jej obsahom je majetkový súpis zoborského opátstva. Je dôležitým prameňom poznania miestopisu celého západného Slovenska na začiatku 12. storočia. Svedčí tiež o organizácii cirkevného života benediktínskymi mníchmi a dokladuje, že benediktínsky Kláštor sv. Hypolita bol najstarším na Slovensku. Jeho zánik sa spája s vládou uhorského kráľa Mateja Korvína v 15. storočí. Kláštor postupne chátral až do roku 1691, keď nitriansky biskup Blažej Jaklin do neho uviedol mníchov sv. Romualda – kamaldulov. Boli tam až do zrušenia rehole panovníkom Jozefom II. v roku 1782. Druhým najstarším známym benediktínskym kláštorom na Slovensku je Opátstvo sv. Benedikta v Hronskom Beňadiku z roku 1075. Ako centrum náboženského, hospodárskeho a kultúrneho života vytvorilo podmienky na vznik *Nitrianskeho kódexu* (evanjeliára) – najstaršej rukopisnej knihy nielen na Slovensku, ale s najväčšou pravdepodobnosťou v rámci celého bývalého Uhorska. Kniha z 11. storočia je písaná po latinsky na kvalitne zviazaných pergamenových listoch, doplnená prekrásnymi ilumináciami. Medzi ďalšie benediktínske kláštory na území Slovenska patrí Opátstvo Panny Márie v Pohraniciach pri Nitre, Opátstvo sv. Beňadika na Skalke pri Trenčíne z roku 1224, Opátstvo Panny Márie v Klíži pri Topoľčanoch, Opátstvo sv. Kozmu a Damiána v Ludaniciach, na Spiši, v Krásnej nad Hornádom a ďalšie. Spolu to bolo 12 kláštorov a 5 rezidencií. ■

Peter Borza

ilustračná snímka: Edita Ambrušová: sv. Andrej Svorad

rodová rovnosť

Rodina ako riešenie

V predchádzajúcich článkoch som sa snažila poukázať na to, že *gender* ideológia stavia do centra záujmu politiky jednotlivca a jeho potreby. Spoločenstvo ako komunita sa mení na neosobnú spoločnosť, na akýsi abstraktný štát, ktorého hlavným cieľom je zabezpečiť, aby som ja ako jednotlivec bol šťastný, aby som sa ja mal dobre, aby moje práva boli garantované, aby ja som sa mohol kedykoľvek slobodne rozhodnúť, kým chcem byť, akú spoločenskú rolu chcem hrať. Tento inštitucionalizovaný egoizmus sa prejavuje aj v kontrole pôrodnosti, ktorá zažíva výrazný nárast vďaka politike reprodukčného a sexuálneho zdravia a s nimi spojenými novovynájdenými právami. Politicky presadzovaná ignorancia prirodzených rozdielov medzi mužom a ženou a ich vzájomného biologického a antropologického doplňania (komplementarity) vedie k všeobecnej strate orientácie.

Rodina ako prirodzené spoločenstvo je stále viac odsúvaná do úzadia. Sme svedkami spochybňovania významu rodiny založenej na manželstve jedného muža a jednej ženy. Žalostne málo sa robí pre to, aby mali muži a ženy možnosti naplno sa ujať svojich rolí otcov a matiek a vychovávať svoje vlastné deti. Pojem matka sa vytráca z legislatívy aj médií a je označovaný za sexistický stereotyp, ktorý údajne ohrozuje rovnosť príležitostí žien na trhu práce.

Pritom rodinná politika je najdôležitejšou oblasťou politiky orientovanej na budúcnosť. Spájajú sa v nej fundamentálne princípy, ktoré nemôžu byť predmetom kompromisu. Rodina vytvára základ každej spoločnosti. Už viac ako dvetisíc rokov je postavená na manželstve jedného muža a jednej ženy, ktorí sa o seba navzájom starajú a rozdávajú život, vychovávajú svoje deti, a tým umožňujú budúcnosť.

Práve v rodine sa rodí solidarita s druhými a dochádza k prenášaniu ľudského kapitálu, čiže schopnosti fungovať v spoločnosti a byť jej platným členom. V rodine sa deti na príklade matky a otca učia, ako riešiť konfliktné situácie, ako hľadať kompromis, ako rozlíšiť nesúhlas od nedostatku lásky či rešpektu.

Politika postavená na chápaní človeka ako izolovaného jednotlivca vytrhutého z prostredia rodiny vnáša nestabilitu do samotných základov spoločenského poriadku. Vedie k viacnásobnej diskriminácii žien z dôvodu absencie skutočne slobodnej voľby. Žena vo veku 20 až 64 rokov je považovaná v prvom rade za potenciálneho pracovníka, pričom 75 % všetkých pracovníkov musí byť začlenených do formálneho pracovného trhu. No zároveň je tá istá žena vo veku 15 až 49 rokov zaneprázdnená ako matka, pretože to je obdobie jej života, v ktorom prijíma nový život a stará sa o svoje malé deti.

Táto žena investuje do ľudského kapitálu. „Ovocie jej dlhodobej investície sa premieta cez tok budúcich príjmov, ktoré vytvára ľudský potenciál," pripomína nositeľ Nobelovej ceny za ekonómiu (1992) Gary Becker. No neformálna práca vykonávaná ženami nie je zachytená v žiadnej štatistike a nie je uznaná, hoci všetci pozorovatelia sa zhodujú v tom, že v bežnom živote existuje.

Podľa ekonomickej logiky trhu by mal byť každý občan produktívneho veku začlenený do trhu práce. Logika ľudskej podstaty však hovorí, že novorodenec jednoducho potrebuje svoju matku a otca na vytvorenie riadneho základu na rozvoj svojho ľudského potenciálu. Starostlivosť o dieťa vedie k nárastu úloh, ktoré spravidla vykonávajú matky, ale aj k prísnejšiemu časovému rozvrhu z dôvodu biologického rytmu dojčaťa.

Napriek tomu politika naďalej pokračuje v oddeľovaní profesionálneho a rodinného života. Ženám sa umožnil prístup k formálnej profesionálnej činnosti, ale bez podstatného prepracovania spôsobu fungovania pracovného trhu. V takýchto podmienkach stráca pojem slobodnej voľby zmysel. Ak sa ženy chcú rozhodnúť medzi formálnym zamestnaním, všeobecne nazývaným „profesionálna kariéra", a neformálnou netrhovou prácou, ktorá sa všeobecne nazýva „podpora ľudského potenciálu a solidarity medzi generáciami", musia voliť medzi dvomi alternatívami, ktoré nie sú v ekonomickej rovine uznané za rovnocenné.

Človek nie je výrobný nástroj ani pracovná sila. Človek je predovšetkým ľudská bytosť. Sme „niekto", nie „niečo". Práca je dôležitý rozmer nášho života, ale nie jediný. A ukazuje sa, že ak nasilu potlačíme ostatné rozmery ľudskej osobnosti, utrpí aj práca. Stratí sa chuť, motivácia, poklesne kvalita aj kvantita.

O dva týždne sa v belgickom Bruseli končí výstava *Umenie tehličky* (*The Art of the Brick*). Návštevníci na nej môžu obdivovať jedinečné stavby budov, katedrál, replík slávnych umeleckých diel či prehistorických zvierat, ktoré autor poskladal zo státisícov tehličiek stavebnice Lego.

Fungujúca spoločnosť sa na tieto stavby v niečom podobá. Aj ona sa skladá z jednoduchých tehličiek, ktoré do seba zapadajú a vytvárajú zložitú, no pevnú štruktúru.

Prvou takou tehličkou je úcta k ľudskému životu a jeho dôstojnosti. Je to základný stavebný prvok každej civilizovanej spoločnosti. Spochybnenie hodnoty ľudského života, hoci aj v hraničných situáciách, vytvára neistotu, priestor na obavy a pochybnosti. Slabé miesto, ktoré je zdrojom nestability. Trvanie na absolútnej hodnote života každého človeka a rešpektovanie jeho dôstojnosti za každých okolností obmedzuje svojvôľu väčšiny. Dáva nám istotu, že spoločenstvu na nás záleží a keď sa ocitneme v situácii, ktorú sami nedokážeme riešiť, môžeme sa spoľahnúť na pomoc ostatných členov spoločenstva.

Druhou tehličkou je hmotné zabezpečenie rodín, predovšetkým rodín s deťmi. Ak vieme, že rodina vytvára merateľné ekonomické hodnoty, musíme začať hovoriť o tom, ako to premietnuť do pohľadu štátu na rodinu. Dnes štát ponúka finančné stimuly a úľavy každému, kto zamestnáva ľudí, no je úplne slepý k práci, ktorú vykonáva každá žena, ktorá sa stará o dieťa či iného člena rodiny. Keby to však nerobila, musel by to urobiť niekto iný, a to za mzdu od štátu. Dotujeme pracovné miesta pre mladých absolventov škôl, dotujeme miesta v škôlkach a jasliach, zároveň však odmietame dať tieto peniaze matkám. Kým sa toto nezmení, zostanú reči o podpore rodiny len vzduchom zohriatym v pľúcach politika na teplotu ľudského tela. A rovnako reči o slobodnom výbere pre ženy medzi zamestnaním a rodinou. Naopak, zmena prístupu by dramaticky znížila nezamestnanosť a vytvorila priestor, v ktorom si každá žena môže nájsť takú kombináciu plateného zamestnania a starostlivosti o rodinu, aká jej najlepšie vyhovuje, pretože sa zbaví ekonomického tlaku, ktorý väčšinu žien núti čo najskôr sa vrátiť do plateného zamestnania na plný úväzok.

Keď Európska komisia prišla v roku 2010 so stratégiou rastu Európa 2020, za jeden z cieľov označila zamestnanosť mužov aj žien na úrovni 75 percent. To však nie je možné, kým sa časť žien venuje starostlivosti a výchove detí, predovšetkým v predškolskom veku. Preto komisia odporúča členským štátom, aby vytvorili podmienky pre čo najrýchlejšie začlenenie matiek na trh práce tým, že skrátia dobu materskej a rodičovskej dovolenky. Zároveň majú rozšíriť služby starostlivosti o deti, aby boli dostupné pre všetkých rodičov. Cieľom je, aby 90 percent detí vo veku tri až šesť rokov malo povinne zabezpečené miesta v predškolských zariadeniach.

Takéto odporúčania vychádzajú z nevysloveného predpokladu, že štát dokáže vychovať deti lepšie ako ich vlastná matka. Zároveň naznačujú, že potreby pracovného trhu majú prednosť pred želaním mnohých žien venovať sa výchove svojich detí na plný úväzok. Ignorujú tým nielen ľudskú prirodzenosť, ale aj hodnotu neformálnej práce pre spoločenský blahobyt a nezastupiteľnosť rodiny pri budovaní spoločenskej súdržnosti a solidarity medzi generáciami. ■

Anna Záborská

(pokračovanie v nasledujúcom čísle)

ilustr. snímka: Edward Webb; flickr.com

Shamballa náramky

Shamballa náramky nachádzajú svoj pôvod v Tibete, sú inšpirované budhistickými tradíciami a majú prinášať duševnú pohodu a vyrovnanosť. *Shamballa*, vychádzajúc z východných filozofií, je liečebný systém vlastnej energie človeka, ktorá údajne pomáha aktivovať samoliečebné schopnosti.

Tibetské posvätné texty hovoria o existencii mystického kráľovstva *Shamballa*, v ktorého centre sa nachádza palác vydávajúci žiaru, a práve táto žiara má nabíjať energiou kryštály, z ktorých sú v súčasnosti vyrábané tieto náramky.

Shamballa sa stala populárnou prostredníctvom učenia teozofie. V druhej polovici 19. storočia Helena Blavatská založila teozofickú spoločnosť, prostredníctvom ktorej sa Západ podrobnejšie oboznámil s východnými náboženstvami. Blavatská tvrdila, že tajné učenie dostala prostredníctvom telepatických správ od duchovných učiteľov, ktorí žijú niekde v Himalájach. Stúpenci teozofie sa domnievajú, že týmito duchovnými bytosťami boli „majstri sveta" z krajiny *Shamballa* a veria, že *Shamballa* je duchovné centrum sveta a pôvodca tajného učenia teozofickej spoločnosti.

Predaj náramkov sa začal v roku 1994 v Paríži a vďaka holistickej koncepcii (harmonizácia emocionálnej, psychickej a fyzickej sféry človeka, čím sa majú prebudiť samoliečebné procesy v organizme) sa stal veľmi rýchlo populárnym a dodnes obľúbeným módnym doplnkom. Náramky sú vyrábané zo Swarovského kryštálov alebo z vysoko kvalitnej živice a sú k dispozícii v rôznych štýloch a farbách, nakoľko podľa východných filozofií je každá farba nositeľom akéhosi atribútu – sily, šťastia, odvahy, blaženosti, posilnenia vôle a iné.

Shamballa náramky spĺňajú rovnakú funkciu ako červená šnúrka, čo znamená, že ich nosenie a viera v ich ochrannú moc sú prestúpením prvého Božieho prikázania.

Antónia Rabatínová

ilustr. snímka: fashionbeads.cz

Kurz *Evanjelizácia v Božej moci* v Juskovej Voli

Dýka do srdca

„Aj ty, Brutus?“ Možno si spomínaš na túto vetu ešte z lavíc základnej školy. Posledné slová Cézara vrahovi, ktorým bol jeho priateľ Brutus. Priateľ, ktorému veril a ktorého mal rád, ho zrádza. Tiež to poznáš? Ak dýka nesmeruje do tela, ale symbolicky priamo do srdca, a ty spoznávaš, čo je zrada.

„No čo, ako si dopadla na zápočte?“ počujem v autobuse.

„Ááále, ani sa nepýtaj! Totálne ma zradila pamäť,“ počujem sklamaný hlas. Zamýšľam sa nad tým slovným spojením. Zradila ma pamäť. Neprišli na um naučené vedomosti. V školských laviciach dosť nepríjemné. Čo však, ak príde zrada inde? Vo vzťahoch, pri najbližších ľuďoch?

Porušenie vernosti

Už malé deti používajú frázu: „Ty si taký zradca“. A ten, komu to patrí, je odstrčený. A to len preto, že urobil niečo, čo sa ostatným nepáčilo. Zrada. V ušiach toto slovo neznie príliš príjemne. Prvá asociácia je skôr negatívna. No v živote sa so zradou stretávame dosť často. Zažívame ju každý deň. Od kamarátov, od rodiny. Keď zradí pamäť v škole, môže to byť problém. Ale keď príde takýto podraz vo vzťahu, je to oveľa horšie. Ten druhý nielenže neurobí to, čo by mal, čo sa od neho očakáva, ale naruší celý vzťah. Zradou sa obracia chrbtom. Definícia hovorí o zrade ako o porušení vernosti, záväzného sľubu.

Keď sklame najbližší

Stalo sa ti, že ťa už niekto zradil? Možno si čakal pomoc. Možno si čakal oporu. Aj ja som zakúsila zradu. A to len preto, že som sa príliš spoliehala na svoje sily či ľudí. Reakcia na zradu môže byť rôzna – odvrhnutie, neprijatie, bolesť, uzatvorenie sa, hnev. Všetky ľudské pocity sa zrazu rozvíria a búria.

Uvedomujem si však, že v tom nie sme sami. O zrade vedel svoje aj Pán Ježiš. Tiež ju zakúšal. A to práve v tých najťažších chvíľach svojho života. Práve vo chvíli, keď ho všetci opustili, keď ostal sám.

On znova zaprel s prísahou: „Nepoznám tohto človeka.“ (Mt 26, 72)

Ten, kto bol všade s ním, bol jeho „pravou rukou“, prvým učeníkom. (Isto vieš, čo je to mať skvelého kamaráta, ktorému veríš. Aj Peter bol takým pre Pána.) Ale príde problém a Peter padá. Zrádza. Strach mu bráni priznať sa k priateľovi. Nie veľmi priateľské gesto, však?

Čo s mojou zradou?

No nie je to vždy len z druhej strany. Aj ja často zrádzam. Vo vzťahu k ľuďom, k Bohu. Ale Boh napriek tomu nehľadí na moju zradu, ale nanovo odpúšťa, keď ho prosím. Pri ľuďoch je to vari ťažšie. Odpustiť zradu vo vzťahu je možno bolestné, ale s Bohom nie nemožné.

Otázka je, ako sa v prípade, že zradím, zachovám.

Budem ako Peter alebo ako Judáš Iškariotský?

Zaplačem pri pohľade na Pána a uvedomení si chyby alebo samu seba odsúdim?

Mám slobodu v rozhodovaní, no Božie milosrdenstvo ma stále nanovo pozýva.

Nie sedem, ale sedemdesiatsedemkrát

Mám sa učiť od najlepšieho Učiteľa. Pán Ježiš nikdy neprechovával v srdci nevraživosť. Peter ho zradil, ale Pán ho napriek tomu po vzkriesení ustanovuje za skalu Cirkvi. Nie predtým, nie počas učenia, ale až po Petrovom páde. Hoc ho podrazí, Pán Ježiš ho ešte takto vyvýši. Zvláštne, čo? Ľudsky nepochopiteľné. Ale Boh aj zlo premieňa na dobro.

Nie je ľahké odpustiť zradu. Či sebe, keď padnem, či druhému, keď ublíži. Bolí. A veľmi. Ale Boh lieči rany, dáva nanovo šancu. Po jeho samote, zrade, ukrižovaní prichádza vzkriesenie. A s ním nová nádej. Všetky hriechy zmýva jeho krv. Aj tú zradu. ■

Mária Pihuličová

Génius v službách Pána

Svedectvá iných nám môžu pomôcť porozumieť sebe samým aj Božím plánom. Prednedávnom ma nanovo zaujal a očaril príbeh a tvorba jedného z najlepších majstrov architektov všetkých dôb – Antonia Gaudího (vlastným menom Antón Placido y Guillermo Gaudí i Cornet, 1852 – 1926). Tohto výnimočného španielskeho architekta, Katalánca, odborníci zaraďujú medzi predstaviteľov secesie. No myslím si, že jeho nadčasová tvorba sa nedá zaškatuľkovať.

Z jeho života sa zachovalo iba málo písomností, mnohé poznáme iba z ústneho podania. No jedno je jasné – vytvoril geniálne, monumentálne a neopakovateľné dielo. Stavby, ktoré vychádzajú z prírodných foriem, a zároveň sa späť do nich včleňujú. Hýria pestrosťou farieb ako Stvoriteľovo dielo. Jeho stavby zaujmú dekoratívnosťou a krivkami. To je prvé, čo si všimne laik aj odborník. Nezvyčajné formy zdôvodňoval výrokom: „Príroda nepozná priamku a my sa musíme od nej učiť“. A za svoj architektonický vzor považoval strom.

Hovorí sa, že v mladosti neprešiel okolo chrámu bez toho, aby si pri ňom neodpľul, no neskôr, keď hľadal odpovede na svoje nezodpovedané otázky, sa znova vrátil do Cirkvi a neúnavne pracoval na jej poli. Nikdy sa neoženil. Po smrti svojich najbližších a priateľov povedal: „Všetci moji dobrí priatelia sú mŕtvi, nemám už žiadnu rodinu ani klientov, žiadny majetok, ani nič iné. Teraz sa môžem naplno a celý odovzdať práci pre Cirkev.“ A úplne sa ponoril do práce na chráme v Barcelone. Žil

asketickým životom, v ktorom sa odrážala hlboká viera. Vďaka tomu bol v roku 2000 oficiálne otvorený proces jeho beatifikácie. Vtedajší arcibiskup Barcelony kardinál Ricardo Maria Carles obhajoval Gaudího slovami: „Existujú rozdielne názory na život a dielo tohto architekta... Bez hlbokého duchovného života a intenzívneho zaoberania sa vierou by Gaudí také diela nemohol vytvoriť“. Svedectvá z mnohých kútov sveta vykresľujú Gaudího nielen ako originálneho architekta s veľkým citom pre priestor, zvlášť sakrálny, ale aj ako človeka, ktorý sa stal inšpiráciou pre svoj kresťanský život. V roku 2003 otvorila jeho beatifikačný proces vatikánska Kongregácia pre svätorečenie. Proces posúvajú svedectvá o spájaní rozbitých rodín a hlbokých konverziách na jeho príhovor.

Najznámejším dielom architekta je barcelonský chrám Sagrada Familia. 31-ročný Antonio Gaudí stavbu prebral po svojom predchodcovi a žil ňou 46 rokov. Doslova. Na stavbe často prespával a niekoľko mesiacov pred svojou smrťou tam aj býval. Po smrti architekta sa podujali dostavať chrám jeho nasledovníci, ale nikto nedokázal pokračovať v jeho diele, pretože Gaudí sa o svojich víziách podelil iba s úzkou skupinou ľudí, navyše jeho architektonické postupy boli neštandardné a plány zničené. No po usilovnom štúdiu jeho diela v súčasnosti práce na dostavbe intenzívne pokračujú. Ako možný termín ukončenia stavby sa spomína rok 2026 – sté výročie Gaudího smrti. ■

Dada Kolesárová

(pokračovanie v nasledujúcom čísle)

ilustr. snímka: flickr.com

Horlivý archimandrita

Po smrti metropolitu Ipatija Potija bolo treba obsadiť uprázdnený metropolitný stolec. Novým metropolitom sa stal vtedajší archimandrita baziliánov Jozef Rutský. S jeho vymenovaním bolo logicky treba obsadiť uprázdnené miesto archimandritu. Nemohol ním byť nikto iný ako Jozafát Kuncevič. Ten sa po istom čase opäť vrátil do monastiera vo Viľne, kde ho čakala celkom iná situácia než vtedy, keď do monastiera vstupoval ako mladý chlapec. V monastieri našiel šesťdesiat mladých mníchov, novú nádej Cirkvi. S jemu vlastnou horlivosťou sa pustil do rozšírenia priestorov a hľadal prostriedky na uskutočnenie svojich plánov. Bez ohľadu na úrad archimandritu Jozafát ostal naďalej prísnym askétom. Vo všetkom bol iný: v obliekaní, strave i spôsobe života. Keď mal prísť do Viľna ako nový archimandrita, jeho priateľ mu dal podšiť odev kožušinou z vlka, ba dokonca žiadal Rutského, aby pod poslušnosťou prikázal Jozafátovi nosiť tento odev s ohľadom na jeho slabé zdravie. Jozafát sa však šikovnými argumentmi vykrútil a čoskoro dal z kožušiny narobiť čiapky pre spolubratov. Bol veľkodušný aj v rozdávaní potravín a almužien. Rozdával dokonca aj vtedy, keď boli zásoby potravín v monastieri nepostačujúce. Raz rozdal chudobným všetko, takže bratia v monastieri nemali čo jesť. Netrápilo ho to. Bratov poslal do cerkvi na modlitbu. Modlitba sa ešte neskončila, keď na dvor prišlo päť vozov naložených potravinami. Keď sa opýtal, kto to posiela, sluhovia nič neodpovedali, a pokojne odišli. Takýchto prípadov bolo viac. Inokedy ho prosila o pomoc istá vdova, ktorá sa zadlžila. Vypočul ju a kázal jej prísť v istú hodinu do monastiera. Medzitým sa modlil, keď mu tu akýsi mladík odovzdal v papieri zabalenú sumu peňazí. Jozafát ich všetky odovzdal onej vdove. Keď tá zistila, že ich je viac, než prosila, vrátila sa, aby ich odovzdala, no Jozafát jej povedal: „Toto ti poslal Pán Boh z neba, preto si vezmi všetko.“

Marko Durlák

Prorok Eliáš

Keď vychádzame z doslovného významu mena proroka, môžeme vidieť jasnú črtu, ktorá bola charakteristická pre celé Eliášovo účinkovanie. Bol jeden z posledných Izraelitov, ktorý ostal verný jedinému skutočnému Bohu.

Eliáš (po hebr. *Eliyahu* – v preklade *môj Boh je Jahve*) bol prorokom v Severnom kráľovstve Izraela počas vlády kráľa Achaba v 9. storočí pred Kristom. Jeho slová a osudy nie sú zaradené do prorockých kníh, ale sú opísané v Prvej a Druhej knihe kráľov (1 Kr 17, 1 – 2 Kr 1, 18), ktoré sa v starších vydaniach označovali ako Tretia a Štvrtá kniha kráľov. Prorokov vzdor bol nasmerovaný nielen voči modloslužbe bohu Bálovi, ale priamo voči Achabovi, jeho manželke Jezabel a celému izraelskému ľudu.

Kráľ Achab

Achab po svojom nástupe na trón urážal Pána ešte viac ako králi pred ním. Klaňal sa Bálovi, a dokonca mu postavil aj chrám v Samárii. V kontexte týchto udalostí prichádza na scénu prorok Eliáš (1 Kr 17, 1), ktorý varuje Achaba, že pre ohavnosti, ktoré spolu s kráľovnou Jezabel vykonali, nastane niekoľkoročné sucho, také intenzívne, že nebude ani dažďa, ani rosy, iba ak na jeho slovo. Po Eliášovej konfrontácii s Achabom mu Boh povedal, aby ušiel a skryl sa pri rieke Karit na východ od Jordánu, kde ho budú živiť havrany. Vskutku už v tomto momente sa ukazuje obrovská viera Eliáša v Pánovo slovo, keď bez váhania odovzdáva svoj život do jeho rúk. A Boh sa cez havrany postará o to, aby jeho prorok nezahynul. Jeho dôvera v Boha je obrovským príkladom pre každého kresťana aj v dnešný deň.

Vdova zo Sarepty

Po tom, čo potok vyschol, ho Pán posiela k vdove žijúcej v meste Sarepta vo Fenícii. Eliáš ju nájde a požiada, aby sa mu dala najesť. No ona mu odpovie, že nemá dostatok jedla pre seba samu a svojho syna, aby vôbec dokázali prežiť. Eliáš ju však povzbudzuje, aby sa neobávala a dôverovala: „Neboj sa! Múky z hrnca neubudne a z krčaha nebude chýbať olej až do dňa, keď Pán dá na zem dážď." (17, 13 – 14) Po tom, čo ho nasýtila zo svojho posledného jedla, sa Eliášov prísľub zázračne naplnil a vdova dostala prisľúbené požehnanie. Boh ostal verný svojmu slovu a dal jej „mannu" z neba napriek tomu, že odopieral jedlo vyvolenému ľudu v zasľúbenej krajine. Boh sa ukazuje vskutku ako milosrdný Otec všetkých ľudí, keď požehnáva túto vdovu, ktorá nepatrila do vyvoleného národa.

Syn vdovy

Po určitom čase syn vdovy vážne ochorel, až prestal dýchať. Na jej naliehanie a plač Eliáš vzal chlapca a modlil sa k Bohu, aby jej syna vrátil a aby tak mohla byť preukázaná spoľahlivosť a dôveryhodnosť v Pánovo meno. V 1 Kr 17, 22 môžeme čítať, ako „Pán vyslyšal Eliášov hlas, chlapcova duša sa vrátila do jeho tela a ožil". Je to prvá zmienka o vzkriesení mŕtveho v celom Písme. Táto vdova, ktorá nebola Izraelitkou, bola obdarená tým najúžasnejším požehnaním – synom. Pre vdovu v starovekej spoločnosti predstavoval jedinú nádej na prežitie. Keď následne pohnutá povedala: „Pánovo slovo, ktoré máš v ústach, je pravdivé" (17, 24), učinila tak vyznanie, v ktorom Izraeliti zlyhali.

Skúška na hore Karmel

Po viac než troch rokoch Boh povedal Eliášovi, aby sa vrátil k Achabovi a ohlásil mu koniec sucha, ktoré však nie je spôsobené kajúcnosťou alebo pokáním Izraelitov, ale Pánovým príkazom, ktorý sa chce opäť ukázať ako Pán svojho ľudu. Na svojej ceste Eliáš stretáva Abdiáša, správcu Achabovho domu, ktorý ukryl stovku Pánových prorokov v čase, keď sa ich Achab a Jezabel rozhodli povraždiť. Eliáš ho posiela naspäť ku kráľovi, aby mu oznámil jeho príchod do Izraela.

Keď Achab čelí Eliášovi, označuje ho ako „záhubcu Izraela"(18, 17). Eliáš mu však odpovedá, že to práve on, Achab, je záhubou Izraela, pretože povolil modloslužbu falošným bohom. V tejto chvíli Eliáš vyzýva k priamemu testu. Na hore Karmel sa zhromaždil izraelský ľud a 450 Bálových prorokov a 400 prorokov bohyne Ašery. Vystavili dva oltáre. Jeden pre Bála a druhý pre Jahveho, a na každý z nich položili drevo. Zabili dva býky a položili na oltáre. Vtedy Eliáš vyhlásil: „... vzývajte meno svojho boha a ja budem vzývať meno Pánovo. A Boh, ktorý odpovie ohňom, ten je Boh." Ľud prijal tento návrh. Bálovi proroci sa bezúspešne modlili od rána do večera. Eliáš ich pritom ešte zosmiešňuje, keď hovorí: „Kričte nahlas, je predsa boh! Azda je zamestnaný alebo sa utiahol, alebo odcestoval, alebo azda spí, nech sa zobudí!" Kričali teda ešte hlasnejšie a robili si oštepmi zárezy. Takto pokračovali do večera. Eliáš potom pozval ľud k Pánovmu oltáru. Prikázal, aby celý oltár trikrát poliali štyrmi veľkými vedrami vody. Potom požiadal Boha, aby prijal jeho obetu. Oheň padol z neba, „strávil obetu, drevo, kamene, zem a zlízal aj vodu". Eliáš využil tento moment a rozkázal pozabíjať všetkých Bálových prorokov. Neskôr po Eliášovej úpenlivej modlitbe začalo opäť pršať.

Možno sa na tomto mieste pozastavíme a srdce nám naplní hrôza a pohoršenie, pretože Eliáš vyzval ľud, aby pozabíjal pohanských prorokov. Treba sa však pozrieť na túto skutočnosť vo svetle Eliášovej radikálnosti. Svätopisec nám ukazuje tohto Božieho proroka ako muža činu. Vo svojej radikálnosti je vzorom pre všetkých veriacich aj v dnešnej dobe, aby rázne odmietli všetky modly vo svojich životoch a rovnako ako Eliáš ich odsúdili na zánik.

Prorokov útek

Keď sa o tom dozvedela kráľova manželka Jezabel, veľmi sa rozhnevala na Eliáša a vyhrážala sa mu zabitím. Eliáš preto ušiel do Bersaby v Judei. Tam žil v divočine a modlil sa, aby zomrel. Keď tu zaspal, zrazu ho zobudil anjel, aby sa najedol a napil vody. Zopakovalo sa to ešte raz a anjel mu oznámil, že ho čaká dlhá cesta. Eliáš potom putoval štyridsať dní a nocí k vrchu Horeb, kde Mojžiš dostal Desatoro prikázaní na kamenných tabuliach. Eliáš je v tomto prípade jedinou osobou opísanou v Biblii, ktorá sa vrátila k vrchu Horeb niekoľko storočí po Mojžišovi. Keď si Eliáš našiel prístrešok, Boh k nemu prehovoril: „Čo tu robíš, Eliáš?" Na rozdiel od Mojžiša, ktorý sa snažil obraňovať izraelský ľud, keď sa previnil zhotovením modiel, sa Eliáš sťažuje na nevernosť Izraelitov a opisuje samého seba ako posledného verného. Eliáš je na Pánovo slovo vyvedený von pred Pánovu tvár. Vrchom prechádza silný vietor, zemetrasenie a oheň, no Pán nie je ani v jednom z nich. Až po ohni prechádza vrchom tichý lahodný šum, z ktorého mu opäť zaznela otázka: „Čo tu robíš Eliáš?" (19, 13)

Pán potom Eliáša nabáda, aby opäť vstal a šiel. Tentoraz do Damasku. Mal tam pomazať Hazaela za kráľa nad Aramom, Jehua za kráľa nad Izraelom a Elizea za svojho nástupcu ako proroka.

Aj my sme rovnako ako Eliáš povolaní so všetkou vážnosťou sa rozhodnúť, že budeme prebývať s Bohom a čakať, než k nám zaznie jeho slovo.

Povstal Eliáš, prorok ako oheň,
jeho slovo (blčalo) ohňom sťa fakľa.
Uviedol na nich hlad a klesli počtom tí,
ktorí ho nenávisťou dráždili.
Nemohli totiž strpieť prikázania Pána.
Pánovým slovom uzavrel nebo
a tri razy priviedol oheň z neba.
Tak bol oslávený Eliáš svojimi zázrakmi!
Ktože by sa mohol podobne tebe chváliť?
Priviedol si mŕtveho z podsvetia,
z ríše zomrelých slovom Pána, Boha.
Uvrhol si do skazy kráľov, ľahko si rozlámal
všetku ich moc a oslavovaných mužov (si
zvrhol) z ich lóže.
Na Sinaji si vypočul poučenie (od Boha)
a na Horebe (si prijal) rozkazy na pomstu.
Za kráľa si pomazal muža, aby vykonal
tresty, a ustanovil si proroka za svojho
nástupcu.
Vzatý si bol v ohnivej víchrici
na voz ohnivých koní.
O tebe je písané, že v ustanovenom čase
máš krotiť rozhorčenosť Pána,
obrátiť srdce otcovo k synovi
a znovu zriadiť pokolenia Jakubove.
Blahoslavení, ktorí ťa videli a ktorých si
vyznačil svojím priateľstvom.
Lebo my žijeme iba dotiaľ, kým nám (trvá)
život, po smrti však nebudeme mať také
(slávne) meno.

(Sir 48, 1 – 12)

Kráľ Ochoziáš

Neskôr Boh opäť prehovoril k Eliášovi, aby šiel za Achabom. Eliáš počúvol a kráľovi Achabovi prorokoval, že zomrie on aj každý z jeho rodu. Na to si „Achab roztrhol rúcho, na telo si obliekol vrecovinu a postil sa". Preto Boh upustil od trestu, ale pripomenul, že trest príde za panovania jeho syna Ochoziáša. Ten sa po zasadnutí na trón „vybral cestou svojho otca a matky, slúžil Bálovi a klaňal sa mu". Neskôr izraelský kráľ ochorel a poslal poslov ku kňazom boha Belzebula. Eliáš však šiel poslom v ústrety a štýlom jeho vlastným ich poslal ku kráľovi s otázkou: „V Izraeli niet Boha, že posielaš dopytovať sa boha Akaronu Belzebula?" Nahnevaný Ochoziáš poslal tri skupiny vojakov, aby Eliáša zajali. Prvé dve boli zabité Pánovým ohňom z neba. Veliteľ tretej preto prosil Eliáša o zľutovanie a o to, aby s ním išiel ku kráľovi. Eliáš súhlasil. Prišiel k Ochoziášovi s proroctvom, že zomrie. A to sa čoskoro aj splnilo.

Ohnivý voz

Keď sa Eliášovo pôsobenie chýlilo ku koncu, prišiel v spoločnosti svojho nástupcu Elizea k Jordánu, kde svojím plášťom rozdelil vody na dve strany. Vtedy ho Elizeus požiadal, aby na ňom dvojnásobne spočinul jeho duch. Keď prešli na druhú stranu, náhle sa zjavil ohnivý voz a ohnivé kone. Eliáš bol vo víchrici vydvihnutý do neba.

Práve na základe slov o prorokovom odchode do neba je vo východnom obrade vžitá tradícia posvätenia automobilov, ako aj modlitba za všetkých cestujúcich a zvolávanie ochrany nad všetkými tými, ktorí sa každodenne vydávajú na cesty.

Posledná zmienka o prorokovi Eliášovi v Starom zákone je v Knihe proroka Malachiáša, kde oznamuje: „Hľa, ja vám pošlem proroka Eliáša, skôr než príde Pánov deň, veľký a hrozný. A obráti srdce otcov k synom a srdce synov k ich otcom" (Mal 3, 23 – 24). Eliášov duch je vskutku duchom zjednotenia, poslom, ktorý zaháňa modly rozdelenia.

Eliáš patrí medzi popredných prorokov. Považuje sa za mocného orodovníka u Pána. Tak sa k nemu prihovárame aj v kondáku: „Na tvoje slová sa zastavili vody nad oblakmi. Prihováraj sa za nás u jediného milujúceho." Osoba proroka Eliáša sa teší veľkej obľube aj v Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku. Práve v deň jeho pamiatky, 20. júla, sa koná archieparchiálna odpustová slávnosť v Sečovskej Polianke, kde je tomuto znamenitému prorokovi zasvätený miestny chrám. ■

Ľuboš Pavlišinovič
snímka: www.zadjabbour.com

Naša rodina

Možno sa práve teraz nachádzate v neľahkej životnej situácii. Zúfalo sa snažíte pochopiť, prečo sa niečo také prihodilo práve vo vašej rodine. Myslíte si, že problémy, ktoré vidíte okolo seba, vašu rodinu obídu.

Takto rozmýšľala aj Danka, keď počula svoje kolegyne na pracovisku. Jej manželstvo jej mnohí závideli. Nikdy sa nikomu nesťažovala. Vychovali s manželom jediného syna Igora. Učí na strednej ekonomickej škole. Je ženatý, má dve školopovinné deti. V očiach rodičov je to najdrahší, najmilovanejší syn.

Nie, nie je pravda to, čo jej nevesta rozprávala o afére v škole. Celá škola si o tom pošuškáva. Igora vraj pobláznila mladá učiteľka, ktorá k nim nastúpila od septembra. To len kolegovia závidia.

Nevesta Evka sa jej posťažovala, že vybočil z cesty, že sa už domov neponáhľa tak ako kedysi. A ak aj príde, napätie sa stupňuje. Nemohla uveriť, že by sa to mohlo stať ich synovi. Sľúbila neveste, že sa s ním porozpráva. V pondelok doobeda prišla za ním do školy.

„Mama, čo tu robíš?“ začudoval sa, keď ju zbadal vo svojom kabinete.

„Nechcela som prísť k vám domov riešiť veci pred Evkou a tvojimi synmi. Ale viem o tvojej kolegyni.“

Syn sa začudoval.

„Mama, mohla by si odísť? O chvíľu sa mi začína hodina,“ prerušil rozhovor.

„Žiadna hodina sa ti nezačne. Práve sa ti začala, ale so mnou. Ponúkneš ma kávou alebo to budeme riešiť v školskom bufete?“

Kým urobil kávu, obidvaja mlčali.

„Tak čo mi povieš? Je to pravda?“

Odpil si z kávy a škaredo sa na matku pozrel.

„Mysli na svoju ženu, na svoje deti, na našich vnukov. Ako rodičia ti chceme len to najlepšie. Je to hriech, robíš nám hanbu.“

„Daj mi pokoj, mama, to je moja vec.“

Ozval sa mobil. Matka vycítila, že je to tá, o ktorej sa rozprávali. Syn len pritakával a akosi neochotne súhlasil.

Doma viedli s manželom dlhé debaty a hľadali možné riešenia. Dohováranie a napomínanie bolo bez výsledku. Akoby krúžili v začarovanom kruhu, z ktorého niet východiska.

„Mali sme byť na neho prísnejší,“ skonštatoval manžel.

A navyše Boh nebol v ich rodine na prvom mieste. Bola to nová príležitosť pozvať ho do ich rodiny.

Keď sa započúvala do kázne, predstavovala si, čo sa dialo pred mnohými rokmi. Kňaz hovoril o uzdravení posadnutého chlapca. Hovoril o tom, že prichádzame k Ježišovi s prosbou tak ako otec z evanjeliového príbehu. Ale sú v nás pochybnosti. Aj nám Ježiš hovorí, že všetko je možné tomu, kto verí. Pocítila, že túži spolu s otcom chlapca zakričať: „Verím, pomôž mojej nevere!“ A potom iba akoby z diaľky vnímala, že tento druh hriechu nemožno vyhnať ničím, iba modlitbou a pôstom.

Z chrámu odchádzala rozhodnutá bojovať o svojho syna. Musí zachrániť jeho rodinu. V ich rodine sa niečo začalo meniť. Ich dom sa stal domom modlitby. Vedela, že ak sa nevydajú do Božích rúk úplne, Boh nemôže robiť zázraky. Spolu s manželom sa začali modliť a veriť Božím prisľúbeniam. A pripojila sa k nim aj nevesta s vnukmi. Aj vzdialenejšia rodina.

Syn sa ešte k rodine stále nevrátil, ale jeho manželka Evka a deti majú dvere aj srdce otvorené. A už teraz chvália a velebia Boha za veľké veci, ktoré bude robiť v ich životoch. ■

Ján Karas

Blažej Krasnovský

V novom byte

1
Natreté okná. Zahmlené oči.
Vo svaloch cítiť, čo prinieslo
desať rokov manželstva.
Až neskoro po polnoci zhasínaš
a dúfaš,
že po prvom sne to bude
iné.
V novom byte aj v nás sa čosi
zmení...

V prvý deň som však stačil
vymeniť
iba zámok vo dverách.

2
Ráno. A toľko slnka.
Možno naozaj nastanú jasné dni.
I medzi nami.
Teraz ťa viac vzrušujú nedokonalosti
vybielených stien, uložených vecí...
Ako jednoducho sme ich odhalili.
Stačilo, že svetlo zalialo byt.

V očiach už máš všetko
znovu premiestnené,
presviedčaš ma, aké to bude krásne...
A keď neodpovedám, obaja cítime,
že v nás ešte zostali skryté
staré návyky.

Aké silné svetlo nám ukáže,
kde začať a s čím
v sebe...

3
Veci mlčia,
v kúpeľni preteká,
cez okná mrazí...
Všetko ako v starom.
Iba o jednu izbu viac.
Pre deti.
Už obaja vieme, že premeniť
tento byt na útulný
môže iba naša radosť.

4
Možno by bolo najlepšie,
keby sme mali iba jediný kľúč,
ktorý nikto z nás nesmie stratiť.
Možno by sme chodili po byte
dvaja ako jeden.

Aj cez okno
na ulicu,
na oblohu,
na deti
hľadeli by sme rovnakými
očami.

5
V tomto byte nás spája
všetko.
A neraz až na dno
našich síl siaha
váha poukladaných vecí.
Ťažko ich vieme opustiť.
(Keby aspoň v sebe.)

Ak zabúdaním pritlmíme,
čo bolo kalné a chladné,
cítime,
kde je náš prameň.
Nesmierny, akoby si počula
svoju starú mamu,
keď na slnku vyšla z klbka.
A celá zazvonila radosťou.

A hoci svet denne vraví
o hroziacej smrti,
pre nás je poznaná Pravda
životom.
(Z časti *V novom byte* z knihy *Iný život*)

Plaščenica – *epitaphion*

Pascha je najväčším sviatkom kresťanstva, a práve táto skutočnosť je v značnej miere viditeľná aj v jej slávení. Počas Paschy oslavujeme smrť a vzkriesenie Ježiša Krista a táto skutočnosť je azda najviditeľnejšou časťou slávenia Paschy aj dní pred ňou i po nej. Jej symbolom je okrem mnohých iných vecí aj *plaščenica* (po gr. *epitaphion*).

Ide o vyobrazenie mŕtveho tela Ježiša Krista uloženého v hrobe, okolo ktorého sú (no nemusia byť) postavy žien a mužov, ktoré pri tomto pochovávaní podľa tradície boli prítomní. Obraz je olemovaný veľkopiatkovým tropárom *Blahoobrázny Iósif* (*Ctihodný Jozef*). V našom prostredí, a prakticky vo všetkých východných cirkvách je prejavovaná tomuto obrazu mŕtveho Krista neobyčajná úcta – napríklad v obci Jakubany niesli *plaščenicu* v bielych ručníkoch, aby sa jej nedotýkali holými rukami, a pri jej uložení v hrobe bola z prednej strany chránená bielym plátnom, aby sa ľud neopieral priamo o telo Ježiša Krista. Rovnako nebolo dovolené uctievať bozkom Kristovu tvár, len jeho rany. Obrazu bola prejavovaná úcta ako samotnému Kristovi. Joannikios Bazilovič vo svojom výklade svätej liturgie dokonca opisuje zvyk niesť od Paschy do Nanebovstúpenia na liturgii, ktorú slávi biskup, pri tzv. veľkom vchode aj *plaščenicu*: „... a od sviatku Paschy až do Nanebovstúpenia (nesú kňazi) takzvaný obraz Krista ležiaceho v hrobe (*plaščenicu*).“ Aby sa zvýraznilo, že každá liturgia je vlastne Paschou, na prestole je počas celého roka položený *epitaphion*, ktorému hovoríme *antimenzion*, v ktorom zvyknú byť uložené ostatky svätého. Na ňom sa slávi liturgia ako v samotný deň vzkriesenia Ježiša Krista.
V neskoršom byzantskom období (asi v 12. stor.) sa najmä v gréckych oblastiach ujal zvyk, že v miestnosti, kde sa pripravujú dary na liturgiu, sa vyobrazoval Kristus v hrobe. V ruskom prostredí sa *plaščenica* dokonca ukladá do špeciálne prispôsobenej a vzácne vyzdobenej schránky.

Z uvedeného vidíme, že skutočnosť Paschy skrze vyobrazenie Krista na *plaščenici* je s hlbokou úctou zakorenená v našej cirkvi a bez *plaščenice* si prakticky nevieme slávenie vzkriesenia ani predstaviť. Nech je pre nás tento čas, keď budeme mať obraz mŕtveho Krista často na očiach, nielen časom emócií, ale hlavne zamyslením sa nad svojím vlastným životom a naším vzťahom k Vzkriesenému. ■

Michal Bučko

ilustr. snímka: en.wikipedia.org

Vďaka za víťazstvo

Čítanie 9. žalmu navodzuje pocit nekončiaceho sa príbehu, poskladaného z tých istých častí. Dávid čelí nepriateľom, ale nevzdáva sa. Vytrvalo dôveruje Božej pomoci.

Dávid nespravil nič, čím by si toľké útoky zaslúžil. Nehnal sa za kráľovským titulom. Nenaliehal s nástupom na trón. Nechcel svojvoľne odstrániť Saula. Žil pred Božou tvárou deň po dni. V dôvere. A predsa deň po dni prichádzajú nové útoky.

Hoci vieme, že v skutočnosti je jediným nepriateľom diabol, v tejto katechéze uvažujme o nepriateľoch aj ako o ľuďoch, ktorí nám znepríjemňujú život, či ako o rôznych ťažkostiach. Týmto nepriateľom čelíme z dvoch príčin – buď je to pre naše zlyhania (ak šírim rozbroje, s istotou im budem čeliť tiež), alebo je to nastavovanie zrkadla tým, že my žijeme podľa Božích princípov a iní sú cez naše konanie usvedčení.

V Knihe Jozue vidíme, ako Boží ľud bojuje o zasľúbenú zem. Napriek úsiliu sa im nepodarí obsadiť územie tak, aby na ňom neostal žiaden pohan. V Knihe sudcov je dôvod vysvetlený veľmi výstižne: „Toto sú národy, ktoré Pán ponechal, aby nimi skúšal Izrael – všetkých, ktorí nepoznali boje o Kanaán –, aby sa pokolenia Izraelových synov učili bojovať; išlo však len o tých, ktorí sa to predtým nenaučili“ (Sud 3, 1). Vidíme tu Božiu starosť o tie generácie, ktoré nepoznali boj o Kanaán. Lebo tí, čo ho poznali, si vážili vzácnosť zasľúbenej zeme. Boh chce, aby sa to naučili aj nové generácie. Kvôli úcte k slobode, ktorá sa bojom získava. Na kríži nám bola darovaná plná sloboda od diabla, hriechu a smrti. Boh chce, aby sme si túto slobodu vážili. Aby sme vedeli o ňu bojovať a ukázali, či o ňu naozaj stojíme. Dar Božej slobody je priveľmi vzácny.

Apoštol Pavol k tejto téme dodáva výstižné „trafenie klinca po hlavičke“, keď Korinťanov v prvom z listov napomína pre roztržky. Okrem iného im ale hovorí: „Lebo musia byť medzi vami aj rozkoly, aby sa ukázalo, kto z vás sa osvedčí“ (1 Kor 11, 19).

Toto osvedčenie platí smerom k Bohu, ktorému naša reakcia v čase skúšok ukazuje, či oňho stojíme. Ale ide aj o osvedčenie smerom k ľuďom, či sa nechceme páčiť viac im ako Bohu, ako o tom hovorí Pavol na inom mieste (Gal 1, 10). A ide, samozrejme, aj o osvedčenie smerom k nám samým, lebo každé trápenie odhaľuje úmysly nášho srdca. A keď potom zbadáme svoje skutočné zámery a motívy ako v zrkadle, musíme reagovať – očistením alebo ignorovaním.

V skleníku sa rastlinkám darí výborne. Prinášajú krásne plody. Ale ak by sme skleníkovú rastlinu vystavili nečakane vetru a chladu, neobstojí. Boh z nás nechce mať skleníkové kvetinky, ktoré vedia žiť podľa jeho slova len v podmienkach „skleníka“ – v podmienkach bez problémov a ťažkostí. Chce, aby sme boli svedectvom, soľou a svetlom zeme a prinášali pravé ovocie. Nielen „skleníkové“. ■

Valéria Juríčková

PONDELOK 14. apríl

Veľký pondelok

Čítania: Ex 1, 1 – 20; Jób 1, 1 – 12; Mt 24, 3 – 35, zač. 98

Ale babice sa báli Boha a nerobili, ako im rozkázal egyptský kráľ, nechávali chlapcov nažive. (Ex 1, 17)

Zabíjať chlapcov pri pôrode bol diabolský plán faraóna a príkaz, ktorý dostali hebrejské babice. Pôrodné babice si však viac ctili Boha, darcu života, ako rozkazy faraóna. Mať v úcte Boha znamená mať v úcte život, ktorý je veľkým Božím darom. Každé dieťa prichádzajúce na svet je dôkazom toho, že Boh nestratil svoj záujem o človeka.

Liturgia vopred posvätených darov: Menlivé časti z Veľkého pondelka. Vchod s kadidlom a evanjeliárom (MM 33)

UTOROK 15. apríl

Veľký utorok

Čítania: Ex 2, 5 – 10; Jób 1, 13 – 22; Mt 24, 36 – 26,2, zač. 102

Pán dal, Pán vzal, nech je Pánovo meno zvelebené! (Jób 1, 21)

Počas jediného dňa prišiel bohatý, zdravý a požehnaný Jób o všetok majetok a desať detí. Napriek tomu vyznal: ,,Pán dal, Pán vzal." Darí sa ti v živote? Veríš? Ale čo sa stane s tvojou vierou, keď stratíš blízkeho, majetok, zdravie? Budeš stále verný Bohu? Učme sa pri stratách v živote hovoriť spolu s Jóbom: ,,Pán dal, Pán vzal, nech je Pánovo meno zvelebené".

Liturgia vopred posvätených darov: Menlivé časti z Veľkého utorka. Vchod s kadidlom a evanjeliárom (MM 35)

STREDA 16. apríl

Veľká streda

Čítania: Ex 2, 11 – 22; Jób 2, 1 – 10; Mt 26, 6 – 16, zač. 108

Azda máme len dobré brať od Pána, a zlé prijať by sme nemali ? (Jób 2, 10)

Svätý Otec František povedal: ,,Keď sa v živote dejú nepríjemné, zlé veci, nemôžeme oklamať život, pretože je to prejav toho, že nedôverujeme Bohu, ktorý je Pánom života. Keď sa objavia ťažkosti, treba o nich hovoriť, nezakrývať ich." Hovorme o ťažkostiach s Bohom najmä v modlitbe a on nám ich pomôže správne vidieť a s vierou prijať.

Liturgia vopred posvätených darov: Menlivé časti z Veľkej stredy. Vchod s kadidlom a evanjeliárom (MM 36)

ŠTVRTOK 17. apríl

Veľký štvrtok

Čítania: Ex 19, 10 – 19; Jób 38, 1 – 23; 42, 1 – 5; Iz 50, 4 – 11; 1 Kor 11, 23 – 32, zač.149; Mt zač. 108 (26, 1 – 20, zač. 107; Jn 13, 3 – 17, zač. 44; Mt 26, 21 – 39, zač. 108; Lk 22, 43 – 45a, zač. 109; Mt 26, 40 – 27, 2)

Dal som vám príklad, aby ste aj vy robili, ako som ja urobil vám. (Jn 13,15)

Sv. Ľudovít IX., francúzsky kráľ, v živote praktizoval to, čo je napísané v Knihe Sirachovcovej: ,,O koľko si väčší, o toľko sa uponižuj vo všetkom a budeš milý Bohu". Ježiš, Pán a Boh, sa uponížil, keď umyl nohy učeníkom, a nám dal príklad pokory a služby. Pamätajme, že pre kresťana pokoriť sa znamená postúpiť vyššie, a tak byť aj bližšie k nebu.

Liturgia sv. Bazila Veľkého s večierňou: Menlivé časti z Veľkého štvrtka (HS: 222; PZ: 187; HP: 184)

PIATOK 18. apríl

Veľký piatok

Čítania: Ex 33, 11 – 23; Jób 42, 12 – 17; Iz 52, 13 – 54, 1; 1 Kor 1, 18 – 2, 2, zač. 125; Mt zač. 110 (27, 1 – 38; Lk 23, 39 – 43; Mt 27, 39 – 54; Jn 19, 31 – 37; Mt 27, 55 – 61)

Keď sa mu naposmievali, vyzliekli ho z plášťa a obliekli mu jeho šaty. Potom ho vyviedli, aby ho ukrižovali. (Mt 27, 31)

Keď vodič v protismere zabliká, viem, čo nasleduje. Kývnem niekomu na pozdrav a on vie, že nás niečo spája. To sú znamenia, ktoré nám môžu poslúžiť. Aj láska má svoje znamenie. Znamením lásky je Ježiš. Znamením Ježiša je láska až na smrť. A to na smrť na kríži. Buďme aj my znamením jeho lásky vo svete.

Aliturgický deň. Kráľovské hodinky. Veľká večiereň s uložením *plaščenice* do hrobu. **Prikázaný sviatok. Prísny pôst**

SOBOTA 19. apríl

Veľká sobota

Čítania: Rim 6, 3b – 11, zač. 91; Mt 28, 1 – 20, zač. 115

Vtom nastalo veľké zemetrasenie , lebo z neba zostúpil Pánov anjel, pristúpil, odvalil kameň a sadol si naň. (Mt 28, 2)

Pánov anjel odvalil kameň od Ježišovho hrobu a sadol si naň. Prečo sa naň posadil? Anjel chcel ukázať, že kameň, ktorý bol znamením Ježišovho odmietania, má teraz stáť v službe Kameňa života, vzkrieseného Krista. Má sa stať ambónom, z ktorého bude zvestované posolstvo o vzkriesení. Kameň je odvalený. Sústreďme sa na ohlasovanie vzkrieseného Krista svojím životom.

Liturgia sv. Bazila Veľkého s večierňou: Menlivé časti z Veľkej soboty (HS: 224; PZ: 189; HP: 186)

NEDEĽA 20. apríl

Nedeľa Paschy
Svetlé Kristovo vzkriesenie

Čítania: Sk 1, 1 – 8, zač. 1; Jn 1, 1 – 17, zač. 1

Toto je deň, ktorý učinil Pán, plesajme a radujme sa z neho. (verš z Utierne Paschy)

Rehoľnej sestre, ktorá roky pracovala s nevyliečiteľne chorými, istý neveriaci pacient povedal: ,,Sestrička, viem, že robíte túto ťažkú prácu z lásky k Bohu a v nádeji na večnú odmenu v nebi. Budete však veľmi sklamaná, keď po smrti zistíte, že nič také neexistuje." Sestrička sa na pacienta milo usmiala a odpovedala: „Ja nebudem sklamaná, pretože ak po smrti nič neexistuje, tak už nebudem existovať ani ja. Ale čo bude s vami, keď uvidíte to, čomu ste celý život neverili a čomu ste sa po celý život vzpierali?"
Mnohí neveriaci vyhlasujú: „Budeme žiť v našich deťoch a vnukoch. Budeme žiť v tom, čo sme vytvorili počas života." Aj tieto slová sú dôkazom toho, že v každom z nás je vrodená túžba po večnom živote. Chceme záruku večného života? Dáva nám ju vzkriesený Kristus. Večný život máme skrze vieru v neho. On povedal: „Ja som vzkriesenie a život, kto verí vo mňa, bude žiť na veky."
Skrze vieru vidíme, čo iní nevidia – Ježiša v Eucharistii, v Božom slove, v Cirkvi, hladných, chorých, smädných, pocestných... Vidieť ho znamená žiť z neho a pre neho. Pascha, vzkriesenie Krista, je deň, ktorý „dal nám Pán", aby sme konali skutky lásky, skutky večného života, a tak hlásali radostné posolstvo vzkriesenia.

Liturgia: Menlivé časti z Nedele Paschy. Myrovanie (HS: 227; PZ: 192; HP: 207)

PONDELOK 21. apríl

Svetlý pondelok

Čítania: Sk 1, 12 – 17. 21 – 26, zač. 2; Jn 1, 18 – 28, zač. 2

Ja som hlas volajúceho na púšti: „Vyrovnajte cestu Pánovi." (Jn 1, 23)

Kto je Ján Krstiteľ? Sám hovorí: „Som hlas na púšti." Ján je hlas, ale nie Slovo. Lampa, ale nie Svetlo. Zmyslom Jánovho života bolo poukázať na Krista. To je aj naše poslanie, poslanie pokrstených. Veď viera nie je súkromná záležitosť. Kresťan si Krista nenecháva pre seba, nepresadzuje svoje vlastné názory, ale vždy ukazuje na neho a je v službe Slovu.

Liturgia: Menlivé časti z Nedele Paschy. Prokimen, *Aleluja* a pričasten zo Svetlého pondelka. **Prikázaný sviatok** (HS: 227, 230; PZ: 192, 195; HP: 207, 211)

UTOROK 22. apríl

Svetlý utorok

Čítania: Sk 1, 14 – 21, zač. 4; Lk 24, 12 – 35, zač. 113

A my sme dúfali, že on vykúpi Izrael. Ale dnes je už tretí deň, ako sa to všetko stalo. (Lk 24, 21)

Čo robia emauzskí učeníci počas rozhovoru s Kristom? Bedákajú, sťažujú sa. Koľko je aj v našom živote sťažovania? Sťažujeme sa na deti, susedov, choroby... Sťažovanie je nebezpečné, lebo škodí srdcu, berie pokoj. Keď sa nám niečo nedarí, nesťažujme sa, ale utiekajme sa k Pánovi a prosme ho: „Zostaň s nami, lebo iného pomocníka v súžení nemáme."

Liturgia: Menlivé časti z Nedele Paschy. Prokimen, *Aleluja* a pričasten zo Svetlého utorka (HS: 227, 230; PZ: 192, 196; HP: 207, 211)

STREDA 23. apríl

Svetlá streda
Veľkomučeník a divotvorca Juraj

Čítania: Sk 2, 22 – 36, zač. 5; Jn 1, 35 – 51, zač. 4 (rad.); Sk 12, 1 – 11, zač. 29; Jn 15, 17 – 16, 2, zač. 52 (svátému)

Odpovedal im: „Poďte a uvidíte!" Šli teda, videli, kde býva, a zostali v ten deň u neho... (Jn 1, 39)

Príslovie hovorí: „Povedz mi, s kým sa stretávaš, a ja ti poviem, aký si človek." Život človeka nedostáva hodnotu svojou dĺžkou, ale stretnutiami. Ondrej, Šimon Peter, Filip, Natanael stretli Ježiša a ich život dostal veľkú hodnotu. Poďme aj my ku Kristovi a zostaňme s ním a v jeho slove, veď on je život.

Liturgia: Menlivé časti z Nedele Paschy a Jurajovi. Prokimen, *Aleluja* a pričasten zo Svetlej stredy a Jurajovi (HS: 227, 231, 373; PZ: 192, 197, 352; HP: 207, 212,367)

ŠTVRTOK 24. apríl

Svetlý štvrtok

Čítania: Sk 2, 38 – 43, zač. 6; Jn 3, 1 – 15, zač. 8

A ako Mojžiš vyzdvihol na púšti hada, tak musí byť vyzdvihnutý aj Syn človeka. (Jn 3, 14)

Veľa ľudí sa túži presláviť, postúpiť vyššie, niečo znamenať. Aj Kristus postúpil vyššie, a to tak, že sa uponížil až na smrť, na smrť na kríži za nás, aby nám slúžil, aby nás zachránil. Pamätajme, že Ježišova cesta má byť aj našou. A na nej postúpiť vyššie znamená pokoriť sa.

Liturgia: Menlivé časti z Nedele Paschy. Prokimen, *Aleluja* a pričasten zo Svetlého štvrtka (HS: 227, 231; PZ: 192, 197; HP: 207, 212)

PIATOK 25. apríl

Svetlý piatok
Apoštol Marek

Čítania: Sk 3, 1 – 8, zač. 7; Jn 2, 12 – 22, zač. 7 (rad.); 1 Pt 5, 6 – 14, zač. 63; Mk 6, 7 – 13, zač. 23 (svátému)

A predavačom holubov povedal: „Odneste to odtiaľto! Nerobte z domu môjho otca tržnicu!" (Jn 2, 16)

Ježiš v Jeruzalemskom chráme robí poriadok, lebo chrám sa stal tržnicou. Každý z nás je chrámom Svätého Ducha. Neraz sa však premení na tržnicu, kde sa hovorí len o peniazoch, výhodných nákupoch... Urobme si aj my poriadok vo svojom vnútri a dajme prvé miesto Bohu. Keď je Boh na prvom mieste, všetko je na svojom mieste.

Liturgia: Menlivé časti z Nedele Paschy a Markovi. Prokimen, *Aleluja a* pričasten zo Svetlej stredy a Markovi. Voľnica (HS: 227, 231, 374; PZ: 192, 197, 353; HP: 207, 212,369)

SOBOTA 26. apríl

Svetlá sobota

Čítania: Sk 3, 11 – 16, zač. 8; Jn 3, 22 – 33, zač. 11

On musí rásť a mňa musí ubúdať. (Jn 3, 30)

Stará pedagogická skúsenosť potvrdzuje, že najhoršími učiteľmi bývajú tí, ktorým ide hlavne o to, aby boli obľúbení. Byť obľúbeným je pokušenie aj pre kresťana. Svätý Pavol v Liste Korinťanom píše: „Robte všetko na Božiu slávu." Teda nie ja, ale on. To, ako to uskutočňovať, ukazuje Ján Krstiteľ. „Kristus musí rásť a mňa musí ubúdať." To je cesta pokory.

Liturgia: Menlivé časti z Nedele Paschy. Prokimen, *Aleluja* a pričasten zo Svetlej soboty (HS: 227, 232; PZ: 192, 198; HP: 207, 214)

NEDEĽA 27. apríl

Druhá nedeľa po Pasche
Tomášova nedeľa – Antipascha

Čítania: Sk 5, 12 – 20, zač. 14; Jn 20, 19 – 31, zač. 65

A znova im povedal: „Pokoj vám! Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás." (Jn 20, 21)

Keď niekto hovorí: „Daj mi pokoj" alebo „Konečne mám od teba pokoj", určite nemá na mysli Boží pokoj. Horšie by bolo, keby naša predstava o Božom pokoji splývala s pokojom v tomto poňatí. Boží pokoj je niečo úplne iné. Boží pokoj nie je nič statické, práve naopak, je to veľmi dynamický pojem. Keď Pán Ježiš po vzkriesení prišiel k svojim učeníkom, povedal im: „Pokoj vám", ale hneď dodal: „Ako mňa poslal Otec, i ja posielam vás." Žiť v Božom pokoji neznamená rezignovať, ale prijímať všetko v moci a pod ochranou tohto zvláštneho Božieho daru, akým je Kristov pokoj. Kto ho má v srdci, ten sa ničím nenechá znepokojiť.
V jednej starodávnej modlitbe optinských starcov sú tieto slová: „Pane, daj mi s pokojom v duši prijímať všetko, čo mi prinesie nadchádzajúci deň. Daj, nech sa úplne odovzdám do tvojej svätej vôle. V každej chvíľke dňa ma usmerňuj a posilňuj. Aj keby ma stretlo čokoľvek, nauč ma prijať to s pokojom a s pevným presvedčením, že všetko je tvoja svätá vôľa. Pane, nauč ma modliť sa, veriť, dúfať, očakávať, odpúšťať a milovať." Nezabúdajme každý deň prosiť o pravý pokoj, ktorý neprichádza od ľudí, ale od Boha. Svätý apoštol Pavol nám o tomto veľkom dare pokoja píše: „A Boží pokoj, ktorý prevyšuje každú chápavosť, uchráni vaše srdcia a vaše mysle v Kristovi Ježišovi." Pamätajme, že ten, kto má v srdci Kristov pokoj, sa nenechá ničím znepokojiť.

Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna z Paschy a tretia každodenná s nedeľným *pripivom*). Menlivé časti z Nedele o Tomášovi. Namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Anjel zvestoval* a *Osvieť sa*. (HS: 227, 233; PZ: 192, 199; HP: 207, 214)

Martin Hasaralejko

PONDELOK 28. apríl

Apoštoli Jasón a Sósipatros
Mučeníci Dadas, Maxim a Kvintilián

Čítania: Sk 3, 19 – 26, zač. 9; Jn 2, 1 – 11, zač. 6

Nemajú vína…(Jn 2, 3)

„Koľko toho nemám!“ hovoríme si. Nemám zdravie, prácu, dom, peniaze, dobrý život, šťastné manželstvo… Často to takto predkladáme aj v modlitbe. A to je dobre. Ale či sa modlím aj za lásku, ktorú nemám, ktorá vyprchala z môjho srdca? Pane, nemám čím pohostiť ľudí v mojom okolí, lebo to moje víno – ľudská láska – sa už minulo. Prosím ťa o nové víno – lásku.

Liturgia: Všetko ako 27. apríla

UTOROK 29. apríl

Deviati mučeníci z Kyzika
Prepodobný divotvorca Memnón

Čítania: Sk 4, 1 – 10, zač. 10; Jn 3, 16 – 21, zač. 10

Svetlo prišlo na svet. (Jn 3, 19)

Dnes sú hitom led svietidlá. Dobrá svietivosť, nízka spotreba elektrickej energie, trvácnosť… Iste, sú vo vývoji aj ďalšie. Ale jedno svetlo je predsa nenahraditeľné, to, ktoré prišlo na svet – Ježiš Kristus. Pane, ty svietiš do môjho života, aj keď ja o teba nestojím, keď sa skrývam v tme. Zasvieť do jaskyne môjho srdca, aby som uvidel, ako si ma nádherne stvoril.

Liturgia: Všetko ako 27. apríla

STREDA 30.apríl

Apoštol Jakub, brat Jána Teológa

Čítania: Sk 4, 13 – 22, zač. 11; Jn 5, 17 – 24, zač. 15 (rad.); Sk 12, 1 – 11, zač. 29; Lk 5, 1 – 11, zač. 17 (svätému)

Otec kriesi mŕtvych. (Jn 5, 21)

V týchto dňoch slávnostne spievame tropár Kristus slávne vstal z mŕtvych. Vychádza tento spev z môjho hrdla alebo z môjho srdca? Bol som mŕtvy, a ožil som? Otče, ty dvíhaš človeka z prachu zeme, z blata nerestí a špiny hriechu. Ty máš so mnou nekonečnú trpezlivosť. Nanovo kriesiš z mŕtvych môj zničený život – moje mŕtve srdce. Teším sa, že môžem začať znova. Christos voskrese!

Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá. Tropár triódy a Jakubovi. *Sláva,* kondák Jakubovi, *I teraz,* kondák triódy. Ostatné z triódy a Jakubovi (HS: 214, 371; PZ: 199, 355; HP: 233, 376)

ŠTVRTOK 1. máj

Prorok Jeremiáš

Čítania: Sk 4, 23 – 31, zač. 12; Jn 5, 24 – 30, zač.16

Pane, ty si stvoril nebo i zem. (Sk 4, 24)

Radi sa kocháme v panenskej prírode pri zurčiacom potôčiku i v lesnom zátiší. Táto nádhera, ktorá nás obklopuje, je od teba a v nej ťa aj objavujeme ako úžasného veľmajstra a Stvoriteľa. Vnímame tvoju jemnosť i majestátnosť. Do tohto raja prírody si vsadil človeka – mňa. Odpusť nám, Pane, že sme si zamenili výraz „podmaňte si ju“ s výrazom „drancujte ju“.

Liturgia: Všetko ako 27. apríla

PIATOK 2. máj

Svätý Atanáz Veľký

Čítania: Sk 5, 1 – 11, zač. 13; Jn 5, 30b – 6, 2, zač. 17

Neluhal si ľuďom, ale Bohu. (Sk 5, 4)

„Sľúbili sme si lásku. Sľúbili vravieť pravdu len,“ takto sme spievali na uliciach v novembri 1989. Ale hovorím Bohu pravdu? Nevyhováram sa na tých druhých, resp. na nejaké okolnosti? „Vieš, Pane, nemohol som sa modliť. Bol som unavený z práce“ alebo „Ja sa nehnevám, ale nech sa ona prvá ozve.“ Pane, prosím ťa, daj mi pokorné srdce, ktoré bude hovoriť pravdu.

Liturgia: Všetko ako 27. apríla. Zdržanlivosť od mäsa

SOBOTA 3. máj

Odchod do večnosti prepodobného otca Teodóza

Čítania: Sk 5, 21 – 33, zač. 15; Jn 6, 14 – 27, zač. 19 (rad.); Hebr 13, 7 –16, zač. 334; Mt 11, 27 – 30, zač. 43 (svätému)

Boha treba poslúchať viac ako ľudí. (Sk 5, 29)

Čo povedia ostatní? A potom rozmýšľame: Budú sa mi chlapi smiať, keď budem chodiť každý mesiac na spoveď? A ako sa na mňa bude pozerať moja manželka, deti, susedia…? Budú hovoriť: „Čo si smiešny? Nehraj tu divadlo!“ Budú sa ma snažiť odhovoriť. Tak komu mám byť poslušný? Tebe, Pane, alebo ľuďom? Ty ma, Pane, pozývaš k čistému srdcu a ja ti chcem byť poslušný.

Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá. Tropár triódy a Teodózovi. *Sláva,* kondák Teodózovi, *I teraz,* kondák triódy. Ostatné z triódy a Teodózovi (HS: 233; PZ: 199; HP: 214, 374)

NEDEĽA 4. máj

Tretia nedeľa po Pasche – o myronosičkách. Prepodobná mučenica Pelágia

Čítania: Sk 6, 1 – 7, zač. 16; Mk 15, 43 – 16, 8, zač. 69

Vstal z mŕtvych. Niet ho tu. (Mk 16, 6)

Keď prišli holandskí biskupi na pracovnú návštevu ad limina k Svätému Otcovi Františkovi, povedali mu: „Svätý Otče, holandská cirkev je mŕtva“ a on im odpovedal: „Tak ju vzkrieste!“
Iste si aj my povieme, že ľahko je to povedať, ale ťažko uskutočniť… Ženy, ktoré išli k hrobu, aby pomazali mŕtve telo Ježiša Krista, išli s malou dušičkou. Hovorili si: „Kto nám odvalí kameň od vchodu do hrobu?“ Kameň bol odvalený a nenašli ani Spasiteľa, ba naopak, dostali radostnú zvesť: „Vstal z mŕtvych! Niet ho tu!“
Prichádzame k Bohu a hovoríme v modlitbe o svojich mŕtvych vzťahoch, škrípajúcich manželstvách, nechuti k modlitbe, polámanej viere, stratených deťoch, neznesiteľnom kríži, nepochopeniach od ostatných, o fackách od života, o neprijatí samého seba… O tom všetkom, čo nás privádza k smrti na duši. Poďme aj my dnes ku Kristovmu hrobu s týmito našimi obavami, podobne ako išli myronosičky. Ako to zvládneme, keď ten kameň na duši je veľmi veľký? Dôverujme Pánovi a urobme maličký krok viery. Majme aspoň chuť či túžbu. Položme to všetko na odvalený kameň od hrobu a počúvajme odpoveď anjela: „Vstal z mŕtvych! Niet ho tu!“
Toto môžem dnes uskutočniť pri nedeľnej liturgii, pri počúvaní evanjelia. A na rozdiel od myronosičiek sa nemusím báť, ale radostne ohlasovať svojím životom, že Ježiš Kristus vstal z mŕtvych a premenil moju smrť na život. Iba ty, Pane, máš takúto úžasnú moc!

Liturgia: Hlas 2. Predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna z Paschy a tretia každodenná s nedeľným *pripivom*). Tropár z druhého hlasu a tropár *Ctihodný Jozef* a *Anjel pri hrobe, Sláva,* kondák *Kriste, Bože, prikázal si ženám, I teraz,* kondák z Paschy. Prokimen, *Aleluja* a pričasten z Nedele myronosičiek (HS: 234; PZ: 200; HP: 216)

PONDELOK 5. máj

Mučenica Irena
Prepodobný Nikefor

Čítania: Sk 6, 8 – 7, 5a. 47 – 60, zač. 17; Jn 4, 46b – 54, zač. 13

On uveril Ježišovmu slovu. (Jn 4, 50)

Denne hltáme slová – informácie, ktoré predkladajú masmédiá, a ani neuvažujeme o tom, či je to naozaj pravda. A ako hltám Ježišove slová? Uvažujem o nich a verím im? Často nie. Síce uvažujem, ale nedokážem uveriť, že blaženejšie je dávať, ako brať, alebo tomu, že máme zložiť svoju starosť na Pána. Pane, otvor moje srdce tvojmu slovu, a môj život sa pretaví v tvojom požehnaní.

Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna z Paschy a tretia každodenná s nedeľným *pripivom*). Tropáre *Ctihodný Jozef* a *Keď si zostúpil, Sláva, I teraz,* kondák nedele. Ostatné z nedele (HS: 234; PZ: 200; HP: 216)

UTOROK 6. máj

Spravodlivý a veľmi trpezlivý Jób

Čítania: Sk 8, 5 – 17, zač. 18; Jn 6, 27 – 33, zač. 20

Čo máme robiť? (Jn 6, 28)

Na križovatke uvažujeme: Ísť vpravo, vľavo, rovno? Akú školu si vybrať? Čo máme robiť? Ako zistím, čo je Božia vôľa? Najradšej by sme odišli niekam na púšť modliť sa alebo do Afriky pomáhať zomierajúcim deťom. Ale Božia vôľa nie je v prvom rade v zmene miesta a stavu, ale v tom, aby sme rástli v láske a svätosti tam, kde práve sme: v rodine, manželstve, škole či na dôchodku, v dedine a či v meste.

Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna z Paschy a tretia každodenná s nedeľným *pripivom*). Tropáre *Ctihodný Jozef* a *Keď si zostúpil,* tropár Jóbovi, *Sláva,* kondák Jóbovi, *I teraz,* kondák z nedele. Ostatné z nedele a Jóbovi (HS: 234, 378; PZ: 200, 358; HP: 216, 375)

STREDA 7. máj

Spomienka na znamenie svätého Kríža v Jeruzaleme. Mučeník Akakios

Čítania: Sk 8, 18 – 25, zač. 19; Jn 6, 35 – 39, zač. 21

Ja som chlieb života. (Jn 6, 35)

Čierny, biely, celozrnný, grahamový, slnečnicový, sedliacky… A kto vie, ešte aký iný chlieb poznáme. Je chutný a potrebný, ale dáva mi tento chlieb večný život? Iba jeden chlieb dáva život – Ježiš Kristus, ktorý nás nasycuje. Pane, ty vidíš môj hlad po šťastí, radosti, živote. Daj, aby som netúžil iba po matérii, ale hlavne po večnosti.

Liturgia: Ak sú liturgické texty, schéma ako 6. mája (HS: 234; PZ: 200; HP: 216, 377)

ŠTVRTOK 8. máj

Apoštol a evanjelista Ján Teológ

Čítania: Sk 8, 26 – 39, zač. 20; Jn 6, 40 – 44, zač. 22 (rad.) 1 Jn 1, 1 – 7, zač. 68b; Jn 19, 25 – 27; 21, 24 – 25, zač. 61 (svätému)

Vari to nie je Ježiš, Jozefov syn, ktorého otca a matku poznáme? (Jn 6, 42)

Ten je taký a ten onaký. Ľudí vo svojom okolí sme si už potriedili do zásuviek. Zásuvka s priateľmi, ďalšia s nepriateľmi. Sú tú aj takí, ktorých ešte budem potrebovať. Aj Ježiš patril vo svojom okolí do zásuvky. Ale v čase ohlasovania sa tam akosi nemohol zmestiť. Akože zostúpil z neba? Pane, nechcem ťa uzavrieť do svojej zásuvky viery, aby som ťa vyťahoval iba vtedy, keď budem niečo potrebovať.

Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá. Tropáre *Ctihodný Jozef* a *Keď si zostúpil,* tropár Jánovi, *Sláva,* kondák Jánovi, *I teraz,* kondák Paschy. Ostatné z nedele a Jánovi (HS: 234, 380; PZ: 200, 359; HP: 216, 378)

PIATOK 9. máj

Prenesenie ostatkov Mikuláša Divotvorcu z Myry do Bari

Čítania: Sk 8, 40; 19, 1 – 19, zač. 21; Jn 6, 48 – 54, zač. 23 (rad.) Hebr 13, 17 – 21, zač. 335; Lk 6, 17 – 23a, zač. 24 (svätému)

Kto, si Pane? (Sk 9, 5)

Často sme presvedčení o svojej pravde. Aj apoštol Pavol bol presvedčený o svojej pravde. A predsa sa na ceste do Damasku stretáva s Kristom a po páde z koňa sa pýta: „Kto si, Pane?“ Pán otvára jeho srdce a učí ho plnosti pravdy, že Boh je Bohom lásky a nie pomsty a prenasledovania. Obrátenie sv. Pavla je pozvanie aj pre moje vlastné obrátenie.

Liturgia: Schéma ako 8. mája. Voľnica (HS: 234, 381; PZ: 200, 361; HP: 216, 380)

SOBOTA 10. máj

Apoštol Šimon Horlivec

Čítania: Sk 9,19b – 31, zač. 22; Jn 15, 17 – 16, 2, zač. 52 (rad.) 1 Kor 4, 9 – 16, zač. 131; Mt 13, 54 – 58, zač. 56 (svätému)

Keď príde Tešiteľ… (Jn 15, 26)

A kedy už prídu? A ešte dlho? A už sú na ceste? Iste poznáme tieto otázky detí, ktoré čakajú spolu s nami rodičmi návštevu. A kedy už príde Tešiteľ? Ten už je tu. Dostali sme ho ako dar vo sviatosti myropomazania. Asi by bola na mieste iná otázka. A otvoril som už tento dar? Vďaka ti, Pane, za Tešiteľa, ktorý rozumie môjmu srdcu.

Liturgia: Schéma ako 8. mája (HS: 234, 383; PZ: 200, 362; HP: 216, 381)

NEDEĽA 11. máj

Štvrtá nedeľa po Pasche – o porazenom Blažený hieromučeník Vasiľ Hopko

Čítania: Sk 9, 32 – 42, zač. 23; Jn 5, 1 – 15, zač. 14; (rad.) Hebr 13, 7 – 16, zač. 334; Lk 12, 32 – 40, zač. 67 (svätému)

Neboj sa, maličké stádo. (Lk 12, 32)

Pamätám sa na jednu udalosť, ktorá sa stala pred dvanástimi rokmi. Kúpili sme si na jar približne v takomto čase jeden pár jahniatok. Asi po týždni som si naivne myslel, že už môžu ísť na lúku na pašu. Tam som ich ešte dostal. Ale zaujímavejšie to bolo, keď sme sa potrebovali vrátiť domov. Tie veru ani počuť. Nešlo to ani po dobrom, ani po zlom. A utekali stále vyššie a vyššie, až k lesu. Nakoniec sme ich chytili na kraji lesa a obe sme priniesli domov na pleciach. Nebol medzi nami vybudovaný dôverný vzťah. Samozrejme, iné to bolo už o pár týždňov, keď dokázali počúvať na môj hlas.
Často si spomínam na túto milú udalosť a premietam ju aj do svojho života viery. Vidím seba a svoj vzťah s Kristom, ako sa ma snaží dostať na zelené pasienky, a ja často utekám od neho stále ďalej a ďalej. Nepočúvam jeho hlas, nedôverujem mu, dokonca mám strach. Moja nedôvera a moje hriechy ma úplne dezorientujú, až sa bezradný pustím do behu, ktorý ma úplne unaví, a potom už len bezmocne ležím umorený svojimi pádmi. A v tej chvíli cítim, že ma niekto dvíha, vykladá na svoje plecia a hovorí mi: „Neboj sa.“ Je to môj Pán.
Ty sa, Pane, neunavíš pri mojich opakovaných útekoch od teba. Ty nemáš problém mi odpustiť moju neveru voči tebe. Ďakujem ti, Pane, že ma povzbudzuješ, posilňuješ a upevňuješ v mojom osobnom živote viery. Pán je môj pastier, nič mi nechýba.

Liturgia: Hlas 3. Predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna z Paschy a tretia každodenná s nedeľným *pripivom*). Tropár z hlasu a Vasiľovi, kondák triódy, *Sláva,* kondák Vasiľovi, *I teraz,* kondák Paschy. Ostatné z triódy a Vasiľovi (HS: 236, 384; PZ: 203, 364; HP: 218, 383)

Marek Horňák

keď sa pýtajú

Vieme hovoriť svojim deťom o základných pravdách viery? V tejto rubrike tohtoročných dvojčísel si jednoducho v štyroch bodoch zhrnieme kerygmu, ktorú z úst nás rodičov – prvých hlásateľov evanjelia – potrebujú počuť naše deti.

Keď dieťa opýta: **Naozaj ma Boh miluje?**

Odpovedzme: To, že nás Boh miluje, je prvý z tzv. duchovných zákonov. Boh ťa naozaj nesmierne miluje a má pre tvoj život jedinečný a úžasný plán. Svoju lásku zjavil vo všetkom, čo ti dal, ale najviac cez svojho Syna. Božie slovo to dosvedčuje: „Veď Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život.“ (Jn 3, 16) A túto Božiu lásku Ježiš ďalej vysvetľuje: „Ja som prišiel, aby mali život a aby ho mali hojnejšie.“ (Jn 10, 10) Boh nám teda ponúkol a zjavil svoju lásku. Je len na tebe, či mu uveríš.

Ak sa budeme s deťmi rozprávať o tomto duchovnom zákone, nezabúdajme na to, že Božiu lásku najlepšie spoznajú cez nás rodičov.

božia lekáreň

Po potulkách jarnou prírodou možno natrafíte na medvedí cesnak (*allium ursinum*). Rastie na lúkach a v lesoch na vlhkých miestach. V apríli a máji sa z neho zbierajú listy nezameniteľnej cesnakovej vône. Je veľmi účinný proti hnačkám, zápche a parazitom. Pomáha odstraňovať srdcové poruchy, ktorých pôvodcom je žalúdok, nespavosť, cievne ťažkosti alebo vysoký tlak, či kožné choroby. Podporuje imunitu, pôsobí proti ochoreniu horných dýchacích ciest. Najlepšie je používať ho v čerstvom stave. Obohatiť ním môžete takmer každé jedlo.

Sirup. Lístky vrstvíme do pohára striedavo s cukrom. Prikryjeme celofánom, zatvoríme kovovým vrchnákom a zakopeme v záhrade na tri mesiace. Potom scedíme do pohárov a držíme v chlade. Pijeme jednu kávovú lyžičku v 2 dl vody trikrát za deň.

Výťažok s alkoholom. Pokrájané listy aj cibuľky zalejeme v pohári štyridsaťpercentným liehom a dáme na teplé slnečné miesto na štrnásť dní, potom zlejeme a užívame 10 – 15 kvapiek štyrikrát denne v troške vody.

Víno. Hrsť nadrobno pokrájaných listov krátko povaríme v štvrť litri bieleho vína, osladíme medom a denne pijeme po dúškoch.

Tri zázračné slovíčka

Rodičia nám občas pripomínali zázračné slovíčka. Bolo to jemné napomenutie vtedy, keď sme zabudli poďakovať, poprosiť alebo sa ospravedlniť.

Aj Svätý Otec František pri istých príležitostiach pripomína tieto tri slová, od ktorých mnohokrát závisí stabilita medziľudských vzťahov a ktoré svedčia o úrovni našej komunikácie a úcty k druhým. Povzbudzujem rodiny, otcov, mamy, deti, starých otcov, staré mamy, aby znova objavili krásu troch zázračných slov.

Ďakujem

Vďačnosť je jedným z predpokladov šťastia. Ľudí, ktorí sú vďační za každú drobnosť, ktorí si všímajú iných, ich službu, ochotu, zanietenie, dary, nie je až tak veľa. Ak na takých natrafíme, slnko sa rozžiari aj v zamračenom dni. Prinášajú so sebou pohodu. Sú zdrojom ocenenia a budovania spoločenstva. Rodina má byť miestom, kde je stále prítomná vďačnosť. Za rodičov, za deti, za dar života, za Božiu ochranu a milosrdenstvo, za stvorenie, za úsmev...

Kto vie byť vďačný ľuďom okolo seba, nemá problém ďakovať aj svojmu Pánovi.

S úprimným srdcom ti chcem ďakovať... (Ž 119, 7)

Prosím

Službu ľudí okolo nás často berieme ako samozrejmosť. No poslúžiť v láske nezištne iným, to chce osobné a slobodné rozhodnutie. A tomuto rozhodnutiu pomáha úprimná prosba o pomoc. Keď prosíme iných o pomoc, ukazujeme svoju slabosť a nedokonalosť, ukazujeme, že ich potrebujeme a že bez nich si nevieme poradiť. Aj keď je to niekedy pokorujúce, zvlášť pre ľudí zvyknutých rozkazovať, veľmi to pomáha budovaniu mocného puta. Potrebujeme hovoriť slovíčko prosím a potrebujeme ho naučiť hovoriť aj naše deti.

„Doteraz ste o nič neprosili v mojom mene. Proste a dostanete, aby vaša radosť bola úplná.“ (Jn 16, 24)

Odpusť

Nestačí si vlastnú chybu iba uvedomiť. Potrebujeme aj slovom vyznať, že sme urobili chybu, že sme ublížili. Niekedy je to formálne, ale niekedy dokážeme ospravedlnenie prežiť do hĺbky. No vždy je lepšie prosiť o odpustenie, ako mlčať a dúfať, že to nejako prejde, že si to nikto nevšimne alebo že napriek usvedčujúcim dôkazom to nie je pravda.

„Vtedy Dávid hovoril Bohu: ‚Veľmi som zhrešil, keď som sa dopustil tej veci. Teraz však odpusť hriech svojho sluhu, lebo som konal veľmi nerozumne!‘“ (1 Kr 21, 8)

Tri slovíčka sú tri stupne. Každý nás posúva bližšie k Bohu a o niečo viac pokoruje našu pýchu a sebectvo. Keď povieme: „Ďakujem“, vyžaduje si to od nás istú mieru pozornosti. Ak povieme: „Prosím“, okrem pozornosti potrebujeme vstúpiť do pokory, ktorá odhalí našu slabosť. A slovo prepáč odhalí to, že sme veľmi dobre videli situáciu, v pokore prosíme, odhaľujeme svoju slabosť, verejne ju uznáme a prijmeme vlastnú chybu.

Ak niektoré zo slovíčok vo svojom živote vynechávame, určite nám i tým okolo nás niečo chýba. ■

ETIKETA

Naša doba smeruje k výhradne materialistickému videniu sveta. Všetko je účelné a akosi sa nám vytráca zo života krása, úcta a ohľaduplnosť, no aj gracióznosť a virtuozita vo vzťahoch. Aj preto je dobré pripomenúť si osvedčené pravidlá správania sa v našom kultúrnom priestore, aby sa ostatní ľudia v našej spoločnosti cítili dobre.

Etiketa. Je odrazom medziľudských vzťahov v konkrétnej historickej epoche. Dospelo sa v nej k tomu, že vo všetkých sporoch víťazí žena. Každý prejav úcty a ohľaduplnosti sa rieši vo vzťahu k žene. Ak sme v pochybnostiach, koho pri privítaní predstaviť ako prvého, pamätajme na to, že vek a funkcia sú relatívne veličiny, no žena je pevným a nespochybniteľným bodom, o ktorý sa môžeme oprieť. Žene, staršiemu človeku alebo nadriadenému patrí miesto po pravici. Dávame im prednosť, keď vstupujeme na bežné miesta, ale na neznáme miesta vchádzame ako prví a uvádzame ich do spoločnosti. Muž sa predstavuje ako prvý, ale žena podáva ako prvá ruku. Ak niečo spadne, zásadne to dvíha muž.

Prednosť majú: žena pred mužom, starší pred mladším, nadriadený pred podriadeným, cudzinec pred domácim, cudzí pred priateľom alebo príbuzným.

RECEPT

Určite to poznáte. Prídete domov a všetci sú hladní. Aj mne sa to často stáva. Rozmýšľate, čo narýchlo pripraviť. Sadla som si k počítaču a hľadala rýchle a chutné recepty. Do očí mi padla kuchárska stránka pani Irenky. Recepty sú jednoduché a navyše veľmi chutné. Sama som pripravila už päť z nich. Rozhodla som sa osloviť pani Irenku a podeliť sa aj s vami o tieto chutné dobroty. Ponúkam vám prvý z jej receptov.

Veľkonočné vajcia v šunke

Suroviny: 3 ks syra Lučina (125g), mäkký tvaroh (250 g), 2 PL masla, 5 ks na tvrdo uvarených vajec, 3 PL nasekaných byliniek (pažítka, kôpor, petržlenová vňať), 10 plátkov šunky, mleté biele korenie, soľ

Postup: V miske vymiešame syr s tvarohom a maslom, okoreníme, posolíme, pridáme prepláchnuté a osušené bylinky. Formu vyložíme potravinárskou fóliou. Dno a steny formy pokryjeme plátkami šunky. Na dno dáme časť tvarohovej zmesi, na ňu poukladáme uvarené vajcia, rozotrieme zvyšok zmesi. Vrch pokryjeme šunkou, prikryjeme fóliou a odložíme do chladu na 3 hodiny. Potom vyklopíme, odstránime fóliu a opatrne nakrájame na pláty. Podávame s pečivom alebo s hriankami.

Dobrú chuť praje pani Irena Píšová z Banskej Štiavnice.

Hranice vo vzťahoch

V procese dejín bolo pre národy veľmi dôležité vymedzovanie vlastného územia – teritória, ktoré zaručovalo integritu národa. Preto vznikali hranice. Neznamenalo to, že ich nemožno prekročiť (aj keď v istých výnimočných situáciách sa uzavreli). Skôr išlo o to, aby si domáci aj cudzinci uvedomovali pravidlá, ktoré na území platia.

Podobný princíp nachádzame v rodine. Aj keď ju vnímame ako celok, žijú v nej jednotlivci, z ktorých každý je neopakovateľný originál vo svojej psychickej, fyzickej, charakterovej, hodnotovej oblasti. A celé toto územie osobnosti (dospelého i dieťaťa) by malo mať svoje hranice. Vzťahy v rodine by mali byť teda postavené na zdravom budovaní a vzájomnom akceptovaní hraníc jednotlivých členov. Jasne stanovené v podstate prinášajú do rodiny slobodu byť taký, aký som. Pomáhajú nám uvedomovať si, kým sme, chrániť seba, ale aj rešpektovať iného. Aby sme sa naučili spoznávať tých, ktorých milujeme. Ak sú vzťahy založené na láske a slobode, postupne sa prehlbujú. A tým sa prehlbuje dôvera a ochota hranice zrúcať a vybudovať nové.

Pre manželov je veľmi dôležité uvedomiť si platnosť slova o jednote muža a ženy, neznamená to však, že vstupom do manželstva strácame vlastnú osobnosť. Cez sviatostné manželstvo dostávame nezmazateľný znak Božej prítomnosti. Práve jeho prítomnosť nás robí schopnými prijímať partnera a časom aj deti, ktoré do rodiny prídu.

Musíme si uvedomovať a poznať vlastné hranice – to, čo chceme a čo nechceme, no musíme poznať aj hranice toho druhého. A dôležité je rozprávať sa o tom, aby sa hranice zviditeľnili. Otvorenosť je prejavom dôvery a dôvera vzťah posilňuje.

Výchova

V spoločnosti fungujú isté pravidlá, ktoré potrebujeme dieťa naučiť akceptovať. Prečo? Pre jeho dobro. Pre zdravý fyzický, psychický aj duchovný rozvoj (jednoducho povedané, aby neubližovalo sebe ani iným). Preto jednou z najdôležitejších úloh rodičov je v láske vybudovať pevné hranice. Ak dieťaťu chýbajú, stáva sa neistým a často potom frustruje svoje okolie. Ako vytvoriť hranice? Najdôležitejšie je stanoviť jasné pravidlá, ktoré sú pre dieťa opornými bodmi. Nesmú sa nepredvídateľne meniť, pretože potom strácajú zmysel. Stanovujú sa tým, že dieťa informujeme, čo môže a čo nie. Pri menších deťoch slová nestačia, dôležitá je aj intonácia reči a gestá. Zdĺhavé vysvetľovanie sa míňa účinku. Niektorí psychológovia tvrdia, že ak dieťa nie je fyzicky obmedzované, môže to viesť až k získanej hyperaktivite. Stanovovanie hraníc však prináša so sebou problémy. Na obmedzovanie deti často reagujú negatívne. Ale pevné trvanie na pravidlách im ponúka istotu. A v konečnom dôsledku (aj keď možno až po istom čase) to vedia oceniť. ■

dvojstranu pripravili Dada Kolesárová a Helena Krenická

pre manžela

Kto mi radí v mojom manželstve?

Žalmista hovorí: „Dám ti múdrosť a poučím ťa o ceste, ktorou máš kráčať...“ (Ž 32)

My muži si neradi dávame radiť od iných. Rád poskladám nábytok bez návodu. Teší ma, ak sám niečo opravím. Len v jednom prípade zostávam často bezradný. Pri manželke. Zdá sa, že ani po rokoch sa v nej úplne nevyznám. Rady ponúka okolie: mama, brat, kolega... Odborníci na ženy. Aspoň sa zdá. Ich rady môžu byť dobré. Aj katastrofálne.

- S kým sa radím o svojom manželstve?
- Neradím iným v situáciách, ktoré sám nezvládam?
- Poznám citáty zo Svätého písma týkajúce sa vzťahu muža k žene?

Tak kto mi skutočne poradí? Boh sám. Cez príklad obety Ježiša Krista. Cez svoje slovo. Cez ľudí, ktorí sa ním nechávajú viesť. Možno aj cez tento časopis. Cez svedectvo tých, ktorí prešli podobným problémom. Cez svedomie, veď sám cítim, čo robím z lásky a čo je sebecké. A poradí mi aj manželka. Pozná ma a vie, čo mi chýba.

Záver: Sám to nevyriešiš.

Pane, daj, aby som sa v krízových situáciách najprv radil s tebou.

(Ef 5, 25 – 30)

pre manželku

Kto mi radí v mojom manželstve?

Žalmista pokračuje: „ ... poradím ti a budem ťa mať stále na očiach.“ (Ž 32)

Pri rozhovore v nemocnici jedna sestrička radí druhej „ako na manžela“. Všetky jej rady sú podľa šablóny – ty robíš všetko dobre, on všetko zle. Pomôžu mi takéto „rady“?

- S kým sa radím o svojom manželstve?
- Nepočúvam rady práve tých, ktorí svoj život nezvládajú?
- Poznám citáty zo Svätého písma týkajúce sa vzťahu ženy k mužovi?

Žena hľadá riešenie tak, že o svojom probléme súčasne hovorí. S kým sa má poradiť o svojom manželstve? S mamou, susedkou či priateľkou? Alebo s bulvárom a facebookom? V prvom rade s Bohom. Jeho slová sú nad všetky slová. Rady ostatných sú dobré za predpokladu, že v ich srdci, konaní a myslení je Boh prítomný. Potom cez nich bude hovoriť Svätý Duch.

Záver: Hovor o tom s Bohom.

Pane, daj, aby som vedela počúvať dobré rady.

(Ef 5, 20 – 24)

Marián Sabol

Neopodstatnenosť zobrazenia Boha Otca

Potreba uvažovať o Bohu Otcovi neizolovane nie je v žiadnom prípade klamstvom, ale prameňom života Cirkvi, ktorý nikdy nevyschne. Požiadavka smerujúca k vytvoreniu obrazu Trojice, vychádzajúca zo zobrazenia Boha Otca, nenachádza adekvátne ikonické vyjadrenie. Novozákonné zobrazenie Svätej Trojice sa neodieva nebeskou slávou, nežiari jednotou a harmóniou, ako to môžeme vidieť v ikone starozákonnej Trojice. Tu vidíme určitú neprekonateľnú neúplnosť spočívajúcu v nevyjadrení jednoty a harmónie všetkých osôb Svätej Trojice. Vo všetkých týchto kompozíciách sa tretia hypostáza – hypostáza Svätého Ducha nezobrazuje osobne, čím je pozbavená plnosti hypostatickej dôstojnosti. Všetky tieto ikony zobrazujú Svätého Ducha v podobe holubice, ale takéto zobrazenie nemôže byť rovným zobrazeniu Otca a Syna, pre zobrazenie ktorých je použitý obraz človeka. Ako uvádza G. Krug, všetky takto skomponované ikony Trojice, hoci nepozbavené významu, sa nemôžu stať nemeniteľnou a plnohodnotnou ikonou, tou svätou pečaťou, v ktorej sa odráža dogmatické vierovyznanie Trojice. Mienky otcov, týkajúce sa zobrazenia Boha Otca na ikonách prijatých na Siedmom všeobecnom sneme, majú negatívny charakter. Snem uznáva za nevhodné zobrazovať Otca, ktorého podľa slov Spasiteľa nikto nevidel. V úsudku otcov sa zobrazenie Boha Otca považuje za nevhodné a neprípustné.

Prvotnou a základnou príčinou takéhoto obmedzenia, ako sa zdá, bola nutnosť potvrdiť základ, na ktorom spočíva úcta ikon. Základ potvrdený Siedmym všeobecným snemom je dogma Božieho vtelenia. V tom spočíva základ a potvrdenie kultu ikon: Boh neopísateľný vo svojom božstve sa stal opísateľným vo svojom ľudskom tele, a nakoľko neviditeľné božstvo sa stalo prostredníctvom tela viditeľným a hmatateľným, natoľko môže byť zobrazené a opísateľné. Zobrazenie Bohočloveka Krista sa stalo znakom víťazstva Cirkvi a základom, ktorý dal Cirkvi samotný Spasiteľ. Aj otcovia Cirkvi, ktorí vystupovali na obranu svätých ikon, vo svojich dielach nemeniteľne potvrdzujú nezvratný základ. Ikona Boha Otca je prípustná vo svetle ikony Krista.

Zákaz zobrazovať Boha Otca pripomína starozákonný zákaz vytvárať sväté zobrazenia. Aj tu, aj tam tento zákaz nezavrhuje možnosť zobrazenia v samotnej podstate, ale ukladá zákaz podobný zákazu požívania pokrmov v čase pôstu. Pôst neruší požívanie pokrmov v samotnej podstate, ale iba na určitý čas ich požívanie zadržiava. Aj napriek starozákonnému zákazu zobrazovania čohokoľvek sa objavuje zobrazenie cherubínov na arche zmluvy, ktoré bolo istým spôsobom zmiernením tohto zákazu. Až vtelením Krista v novozákonnej Cirkvi sa jasne a zreteľne objasňuje to, čo bolo zakázané a akoby zahalené rúškom tajomstva. Tento zákaz bol akoby oponou, ktorá bránila prenikaniu svetla v plnej sile, a pritom nebola príčinou úplnej tmy. Ako uvádza G. Krug, tento zákaz nebol zásadný, ale skôr obmedzujúci. Jeho zámerom bol pôst videnia Boha Otca.

S čímsi podobným sa stretávame aj v štruktúre liturgie, kde Cirkev nepozná sviatky zasvätené výlučne Bohu Otcovi, uctieva však Otca v „Trojici oslavovaného", v sviatku Premenenia Pána, v Zjavení Pána, ale zvlášť v Päťdesiatnici, kde sme prostredníctvom tohto sviatku vovádzaní do plnosti božského poznania. Oslava Svätej Trojice v slávení sviatku Zostúpenia Svätého Ducha sa v liturgii prezentuje položením dvoch ikon na analoji – ikony Zostúpenia Svätého Ducha na apoštolov a ikony starozákonnej Svätej Trojice. Tá druhá môže byť považovaná ako základ pre ikony, na ktorých sa zobrazuje Boh Otec. A tak na základe Svätého písma, ako aj analyzovaných patristických textov v predchádzajúcich článkoch prichádzame k záveru, že obrazy Boha Otca v ľudskej podobe nemajú svoje opodstatnenie, či už ide o najstaršie zachované zobrazenie Boha Otca, alebo neskoršie stredoveké zobrazenia, tak na Západe, ako aj na Východe, zvlášť v období 16. a 17. stor. veľmi rozšírené v Rusku, až po tie súčasné. ■

Milan Gábor

Symptómy krízy súčasného manželstva a rodiny

To, čo sa deje medzi mužom a ženou v manželstve, patrí medzi najkrajšie hodnoty, ktoré človekovi život vo svojej neskutočnej rozmanitosti pripravil. Je to priam jeden zo zázrakov našej prítomnosti na tejto zemi. Ako inák totiž označiť fakt, že dvoch cudzích ľudí, muža a ženu, spojí manželská láska a vytvorí z nich najbližšie bytosti na svete. Stávajú sa celoživotnými partnermi, rodičmi a vychovávateľmi svojich detí. V európskej kultúre sú tieto relácie jasne zadefinované a spoločnosťou chránené v inštitúcii manželstva, pričom rola muža a ženy má jasné kontúry. Ich spoločný život má systém. Toto konštatujeme s vedomím toho, že manželstvo a rodina ako systém vzájomného spolužitia a zdieľania hodnôt dnes zaniká. Zaniká tiež tradičné delenie povinností muža a ženy v rodine, ktoré rešpektuje ich prirodzené predispozície. Muž často plní úlohu ženy a žena úlohu muža. To vedie od vzájomnej frustrácii až k pocitu poníženia. V praxi to prináša u obidvoch pocit únavy a nedocenenia. Nemôže byť totiž niekto tým, čím nie je. Nakoniec tento chaos ohrozuje aj samotné deti, u ktorých v dospelosti zaznamenávame psychickú nezrelosť, neochotu a neschopnosť žiť vo vlastnom manželstve. V praxi sa dnes už bežne stretávame s tým, že mladí ľudia chcú manželstvo, ale nedokážu v ňom žiť. Častou príčinou tohto stavu je fakt, že deťom chýbajú vzory v rodičoch, preto sa orientujú na svojich rovesníkov alebo nereálnych hrdinov z filmov alebo počítačových hier. Zamieňajú si fikciu za realitu. Manželstvu a rodine chýba systém pravidiel a zásad, ktorými sa od nepamäti riadili. Je zaujímané, že potreba systému a poriadku sa pociťuje v celej škále spoločenského života, v politike, ekonomike, zamestnaní, v školstve... V oblasti manželstva a rodiny sme však akoby prestávali veriť potrebe systému, ktorým by sa mali riadiť. Je logické, že potom ich nechávame plynúť živelne, s pocitom, že to nejako dopadne. Dopadne to tak, že buď manželia žijú zle, alebo celkom opúšťajú manželské spoločenstvo. Tým však človek prestáva držať svoj život vo svojich rukách, prestáva ho ovládať. Potom už nasleduje nielen konštatovanie krízy tradičného manželstva a rodiny, ale aj ohrozenie celej našej civilizácie.

František Čitbaj

SPOLOK SV. CYRILA A METODA

Na spolok darovali:

Ing. Pavol Štilicha, Trenčín – 3 eurá
Z Vojčíc: Gréckokatolícky farský úrad – 2 eurá; Radoslav Černák – 2 eurá; Mária Ferenčíková – 2 eurá; Mária Ivanová – 2 eurá; Mária Kandráková – 2 eurá; Anna Kolodyová – 2 eurá; Anna Tomčíková – 2 eurá
Z Milhostova: Viera Brindová – 2 eurá; Verona Cipková – 2 eurá; Jolana Kobulkaničová – 2 eurá; Magdaléna Maliková – 2 eurá; Anna Savková – 2 eurá; Mária Záhorská – 2 eurá; Ing. Anna Kačerová, Prievidza – 2 eurá; Ing. Michal Jalčák, Prievidza – 1 euro; Anna Vrbová, Prievidza – 1 euro; Ing Marián Šujan, Poluvsie – 1 euro

KOINONIA SV. JÁN KRSTITEĽ

Komunitná svätá liturgia

13.04. Ľubotice, cerkev (10.00 h)

Biblický večer

24.04. Záborské, obecný dom (18.00 h)

Liturgia s modlitbami za uzdravenie

06.05. Sabinov, kostol (18.30 h)

Stretnutie pre mladých

08.05. Prešov – Opál, pastoračná miestnosť (17.30h)

Liturgia s modlitbami za uzdravenie

11.05. Ľutina, bazilika minor (09.45 h)

Komunitná svätá liturgia

18.05. Ľubotice, cerkev (10.00 h)

Bližšie informácie: 0905 382 260, www.koinoniapo.sk, sek@koinoniapo.sk

BLAHOŽELÁME

22. marca dal dobrotivý Boh dožiť sa šesťdesiatich rokov pozemského života sestre **Tarzícii Kravcovej** SSNPM. K okrúhlemu životnému jubileu jej blahoželáme a zároveň vyjadrujeme svoju vďačnosť za jej dlhoročnú obetavú službu v Cirkvi.
Na mnohaja i blahaja lita!

Terezka s rodinou

Národný moderátor Hnutia Svetlo – Život otec **Peter Komanický** oslávil 50 rokov a za dar života a kňazstva ďakoval nebeskému Otcovi pri svätej liturgii v sobotu 29. marca.
Milovaný otec Peter, ďakujeme ti za prácu pre hnutie a za kázne, ktoré prenikajú do našich srdc. Ďakujeme za obetavosť, lásku, pomoc, čas, za všetky rady, ponaučenia, správne usmernenia na ceste za Ježišom. K životnému jubileu ti vyprosujeme dar múdrosti, trpezlivosti, horlivosti a otcovskej lásky, aby si dobrotou svojho srdca a láskou k blížnym i naďalej rozširoval rady veriacich. Nech ťa Všemohúci odmení za tvoju obetavú službu, nech ťa Panna Mária, ktorej sú kňazi najmilšími synmi, ochraňuje, a nech Svätý Duch riadi každý tvoj krok i rozhodnutie. Do ďalších rokov ti zvolávame *mnohaja lita*.

gréckokatolícke spoločenstvá rodín a mládeže zo Stropkova, Orlova a Starej Ľubovne

Živite, ľudije, na blaho svita, otcu duchovnomu mnohaja lita!

26. marca oslávil 50. narodeniny duchovný otec **Peter Komanický,** ktorý bol šesť rokov naším dobrým pastierom. Pri tejto príležitosti ďakujeme Bohu za kňaza, ktorý nám s láskavým srdcom ohlasoval Kristovo slovo a učil nás, ako máme žiť, aby sme dosiahli nebeské kráľovstvo. Duchovný otče, ďakujeme za prácu v našej farnosti na duchovnom poli i pri príprave výstavby novej farskej budovy a chrámu v Andrejovke. Blahoželáme vám a vyprosujeme hojnosť Božích milostí, darov Svätého Ducha a pevné zdravie. Nech vám Matka ustavičnej pomoci neustále pomáha a bdie nad vami a nech vás Pán žehná a odmení za všetko, čo robíte na česť a slávu jeho mena.

s úctou a vďakou veriaci z farnosti Orlov

„Žehnaj, Pane, kňaza, ktorý nám tvoje slovo hlása, učí nás v láske žiť, v Krista veriť, nezradiť!"

Drahý náš duchovný otec **Marek Horňák**, 7. apríla ste oslávili svoje 40. narodeniny. Pri tejto príležitosti vám prajeme silnú vieru, ktorá dáva životu zmysel, nádej, ktorá posúva vpred, a lásku, ktorá je zavŕšením všetkého. Za všetko vám vyprosujeme u trojjediného Boha veľa duchovných a telesných síl. Nech vás Presvätá Bohorodička ochraňuje na vašej ďalšej životnej a pastoračnej ceste. Zároveň blahoželáme aj vašej manželke k okrúhlym narodeninám. Na mnoho šťastných rokov!

veriaci z farnosti Kojšov

Drahý náš otec **Ján Vasiľ**, 30. apríla oslávite okrúhle 30. narodeniny. V tento deň slávime aj Kristovu Paschu. Pri tejto príležitosti vám od zmŕtvychvstalého Krista vyprosujeme pevné zdravie, hojnosť Božích milostí, veľa darov Svätého Ducha a veľa vytrvalosti a síl vo vašom apoštolskom poslaní. Nech vás Presvätá Bohorodička ochraňuje na vašej ďalšej životnej a pastoračnej ceste. *Na mnohaja i blahaja lita!*

veriaci zo Strihoviec

Vďační Bohu za dar života chceme tebe, náš ocko, manžel i duchovný pastier **Peter Hrib,** z úprimného srdca vysloviť

prianie k tvojim 30. narodeninám. Pri tejto príležitosti ti prajeme pevnú vieru, ktorá dáva životu zmysel, nádej, ktorá nás posúva vpred, a lásku, ktorá je zavŕšením toho všetkého. Nech ťa nevyčerpateľný prameň darov Svätého Ducha i Presvätá Bohorodička naďalej sprevádzajú po neľahkej, ale tebe takej vzácnej ceste kňazstva. Ďakujeme Pánu Bohu za každý spoločne prežitý deň s tebou.

manželka Katarína s deťmi Timejkou a Dominikom

Milý otec **Jozef Popik**, prijmi od nás úprimné prianie k tvojim 35. narodeninám ako vyjadrenie našej veľkej vďaky. Prišiel si k nám do Starej Ľubovne, do Farnosti bl. P. P. Gojdiča, ktorá existovala len na papieri. Bola to farnosť bez farníkov a bez chrámu. Za tú krátku dobu, čo si jej správcom, má farnosť svojich farníkov aj chrám, aj keď vo výstavbe. Za všetku tvoju snahu, starosť, za neľahkú prácu s nami, za všetko, čo pre nás robíš, ako sa obetuješ, prijmi od nás duchovnú kyticu uvitú z prosby k nebeskému Otcovi, ktorý ti dal podiel na kňazstve svojho Syna, aby ťa na tejto ceste vždy sprevádzal. K Božiemu Synovi, ktorý ťa postavil do stredu Cirkvi, aby ti pomáhal v tejto bohumilej službe, k Svätému Duchu, aby sa stále vznášal nad tebou a posilňoval ťa, k Ježišovej Matke, aby ťa prikryla svojím ochranným plášťom a vyprosila ti nekonečné milosti. Ďakujeme ti za tvoje homílie, ktoré liečia naše duše, prinášajú svetlo do našich životov, radosť a pokoj našim dušiam. Veľa telesných i duchovných síl na pozemskej púti na ceste k Životu ti prajú farníci.

Mnohaja lita!

Duchovný otec **Martin Horňák**, pri príležitosti vašich okrúhlych narodenín si na vás spomíname a vyprosujeme vám a vašej rodine veľa Božieho požehnania.
s otcom Františkom Sochovičom veriaci z farnosti Vyšný Orlík

OZNAMY

Pozvánka na duchovné cvičenia Linky Valentín

Linka Valentín pôsobiaca pri Gréckokatolíckej cirkvi v Košiciach-Starom Meste a občianske združenie Rieky pozývajú na 3-dňové stretnutie, ktoré je určené ľuďom zraneným v oblasti vzťahov, citov, sexuality, ktorí prežívajú vo svojom živote homosexuálne cítenie, ako aj ľuďom inak sexuálne cítiacim. Ak si sám, je ti smutno a túžiš po prijatí, spoločenstve, láske a dobrých medziľudských vzťahoch, ak hľadáš naplnenie svojho života na správnej ceste smerom k Bohu, príď medzi nás.
Termín: **16. – 19. máj** (v okolí mesta Liptovský Mikuláš)
Téma: **Poslanie muža a ženy**
Bližšie informácie: Linka Valentín, Gréckokatolícka cirkev, P. O. Box B – 43, 040 01, Košice 1, **mail:valentinskespolocenstvo@centrum.sk** alebo Občianske združenie Rieky, Puškinova 1, 811 04, Bratislava

Pozvánka na medzinárodnú prehliadku umeleckej činnosti katolíckych škôl

Katolícka stredná pedagogická škola sv. Cyrila a Metoda v Košiciach pozýva na 2. ročník *Medzinárodnej prehliadky záujmovej umeleckej činnosti cirkevných škôl 2014*, ktorá sa uskutoční 24. – 25. apríla v Historickej radnici v Košiciach. Gala-program najlepších účastníkov prehliadky sa pre širokú verejnosť uskutoční 25. apríla o 19.00 hod. v Historickej radnici na Hlavnej ulici 59 v Košiciach. Vstup je voľný.

TK KBS

INZERCIA

Elektrické pohony zvonov: lineárny a elektromagnetický pohon, diaľkové ovládania zvonov, oprava starých systémov.
Tel.: 057 44 218 28; 0907 268 344

Výškové práce; opravy a maľovanie striech, fasád aj interiérov; výmena odkvapových žľabov; zatepľovanie a izolácia stavieb proti vlhkosti; rizikový výrub stromov. Tel. fax.: 056 / 64 32 778. Mobil: 0905 467 937. Mail: zakmichalovce@stonline.sk

Ponúkame **100% čistý sviští a jazvečí tuk a masť**, prírodné antibiotiká – Citricidal grapefruitové kvapky, masti na reumu a bolestivé kĺby a iné produkty tradičného ľudového liečiteľstva. **www.liecivemasti.com**

slovo – časopis gréckokatolíckej cirkvi
http://slovo.grkatpo.sk/
Ročník 46.
Adresa redakcie: SLOVO, Hurbanistov 3, 080 01 Prešov, tel.: 051 – 7731 481, 0911 711 263.
Číslo účtu: 321 020 69 59/0200
SWIFT KÓD: SUBASKBX, špecifický symbol: 2014.
Vydavateľia:
Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov, Hlavná 1, 081 35 Prešov, IČO 00179205.
Petra, n. o., Hlavná 1, 080 01 Prešov, IČO 37886622.
Cirkevné schválenie: Gréckokatolícke biskupstvo v Prešove, č.j. 3317/99.
Šéfredaktor:
Juraj Gradoš, ThLic. (sefredaktor@grkatpo.sk).
Zástupca šéfredaktora:
Mgr. Drahomíra Kolesárová (slovo@grkatpo.sk).
Cenzori:
PaedDr. František Dancák, ThDr. Miroslav Dancák, PhD., ThDr. Peter Vansáč, PhD.
Redaktori:
PaedDr. Helena Krenická (slovo1@grkatpo.sk), Mgr. Marica Kipikašová (slovo2@grkatpo.sk).
Jazyková úprava:
PhDr. Adriana Matoláková (amatolakova@inmail.sk).
Redakčná rada:
PaedDr. František Dancák, ThDr. Michal Hospodár, PhD., Marek Baran, Mgr. Daniel Dzurovčin, Juraj Gradoš, ThLic., Mgr. Ján Hreško, PhDr. Valéria Juríčková, PhD., ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD., Mgr. Marián Sabol, RNDr. Jozef Voskár.
Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Nevyžiadané rukopisy a fotografie nevraciame. Neoznačené snímky pochádzajú od autora článku. Neoznačené správy sú zo servisu TK KBS. Za obsah inzerátov neručíme.
Tlač a distribúcia: Alfaprint, Martin.
ISSN 1335-7492. EV 182/08.
Uzávierka pre číslo 11: 29.04.2014
Titulná strana: Ján Pavol II. (snímka: www.laprensalatina.com)

tv lux

14.04. (pondelok) 16.05 Univerzita tretieho veku: Spiritualita spoločenstva – autor: Ján Buc 21.55 **Vladyka 12 – dokument, ktorý predstavuje košického eparchu Mons. Milana Chautura CSsR** R

15.04. (utorok) 08.05 Vladyka 12 R 16.35 **Vlastná cesta: Mons. Cyril Vasiľ (1) – hosťom Zuzany Chanasovej je sekretár Kongregácie pre východné cirkvi v Ríme a profesor na viacerých univerzitách; počas totality musel emigrovať, aby mohol ako jeden z mála gréckokatolíckych kňazov študovať v Ríme** R 20.15 Vnútorné uzdravenie (9) – záznam zo seminára pátra Eliasa Vellu v Trenčíne 21.15 Rehoľná abeceda – sr. Kati Berešová FMA, Inštitút dcér Márie Pomocnice

16.04. (streda) 09.05 **Vlastná cesta: Mons. Cyril Vasiľ (1)** R 12.50 **Vladyka 12** R 19.30 *Bosco Boys* z Nairobi – internátna škola *Bosco Boys*, kde sa o deti z ulice starajú aj dobrovoľníci zo Slovenska, vrátane kňaza Petra Kuchára 20.10 Prehľad katolíckych periodík na Slovensku

17.04. (štvrtok) 09.30 Svätá omša svätenia olejov z Vatikánu 17.00 Svätá omša na pamiatku Pánovej večere – priamy prenos z Katedrály sv. Martina v Bratislave 18.40 Tajomstvo Veľkej noci: Mám nádej, ktorá je večná 12 – prostredníctvom príbehu Márie Magdalény spoznáme, že nič nás nemôže obrať o nádej na večný život, ktorý máme v Ježišovi Kristovi 20.00 Svätá hodinka z Getsemanskej záhrady zo Svätej zeme 21.00 Večerný program R13 – záznam z R13 v Ružomberku

18.04. (piatok) 07.30 Animované biblické príbehy: Baránok Boží (19) – príbeh, ktorý sa odohráva v Getsemanskej záhrade, pozýva prežiť dojemnú skúsenosť Ježišovho utrpenia 17.00 Veľký piatok – priamy prenos obradov utrpenia z Vatikánu 20.10 Ján Pavol II., priateľ Slovákov – dokument 21.15 Krížová cesta z Kolosea – priamy prenos

19.04. (sobota) 07.30 Brat František (1) – príbeh, v ktorom brat František pomôže deťom nadviazať osobný vzťah s Bohom 09.10 *Stabat Mater* – záznam z koncertu 14.35 **Vlastná cesta: Mons. Cyril Vasiľ (1)** R 19.25 EFFETA: Veľkonočná nedeľa Pánovho zmŕtvychvstania – zamyslenie 20.30 Veľkonočná vigília z Vatikánu

20.04. (nedeľa) 07.30 Brat František: Chlieb života – Eucharistia (2) – relácia pre deti 07.55 Klbko: Filip a Bartolomej 08.15 Animované biblické príbehy: Ježiš žije! (20) 10.15 Veľkonočná nedeľa – priamy prenos svätej omše z Vatikánu 12.00 *Urbi et orbi* – priamy prenos z Vatikánu 15.15 *Spiritus Dei*: Kňazi – záznam z koncertu trojice francúzskych kňazov so záľubou v speve 19.30 Spojení oceánom – publicistická relácia o živote slovenskej komunity v USA a Kanade 20.00 Veľkonočný príhovor 20.10 Medzi nebom a zemou – Darinka Laščiaková, speváčka slovenských ľudových piesní 20.50 Karol: človek, ktorý sa stal pápežom (1) 12 – film o živote pápeža Jána Pavla II. 22.20 LAJF: Filipali – dokument o verbistovi Pavlovi Hudákovi, ktorý žije na roztrúsených ostrovoch Filipín

21.04. (pondelok) 08.05 Brat František (3) Ruženec – relácia pre deti, kde brat František inšpiruje k prehĺbeniu viery modlitbou ruženca 16.00 Večerná univerzita: Ľudské práva a prenasledovanie kresťanov v Európe 20.20 Karol: človek, ktorý sa stal pápežom (2) 12

22.04. (utorok) 19.30 Majstrova šifra: Kresťanský kód (5) 12 – dokumentárny seriál o dramatickom pozadí k intelektuálnym argumentom Majstrovej šifry 20.15 Vnútorné uzdravenie (10) – záznam zo seminára pátra Eliasa Vellu v Trenčíne 21.15 Rehoľná abeceda: Čím ma ešte prekvapíš? – Rasťo Dluhý CSsR

23.04. (streda) 19.30 Pod sudánskym slnkom – dokument predstavujúci Miroslava Spišiaka, zanieteného kňaza, ale aj pracovitého elektrikára v južnom Sudáne 20.10 Prehľad kat. periodík na Slovensku

24.04. (štvrtok) 19.30 Ahoj, pútnik! – Svetové dni mládeže RIO 2013 – dokument reportérky Moniky Mannovej

25.04. (piatok) 17.30 Interview s milosrdnou láskou – dokument o nasledovníkoch Vincent de Paul a sv. Lujzy de Marillac, ktorí pomáhajú chudobným 20.25 EFFETA (Jn 20, 19 – 31) 21.55 Karol: pápež, ktorý ostal človekom (1) – film o živote pápeža Jána Pavla II.

26.04. (sobota) 20.25 Karol: pápež, ktorý ostal človekom (2)

27.04. (nedeľa) 07.55 Klbko: Jakub Alfejov – relácia, v ktorej sa deti oboznámia s poslaním apoštola 08.45 Svätorečenie Jána Pavla II. a Jána XXIII. – priamy prenos 10.00 Svätá omša z Vatikánu – priamy prenos zo svätorečenia Jána Pavla II. a Jána XXIII. 19.30 **Vlastná cesta: Mons. Cyril Vasiľ (2) – hosťom Zuzany Chanasovej je Mons. Cyril Vasiľ, sekretár Kongregácie pre východné cirkvi v Ríme a profesor na viacerých univerzitách** 21.10 Čaviareň: 1. máj – hostia: Martin Noris, Viera Jurgová

10.04. (štvrtok) 20.30 Pontifikáty pápežov v 20. storočí; hosť: prof. Peter Zubko

11.04. (piatok) 20.30 O ochrane spotrebiteľa proti neférovým praktikám

12.04. (sobota) 18.00 Emauzy – **gréckokatolícka svätá liturgia z Chrámu Narodenia Presvätej Bohorodičky v Košiciach**

13.04. (nedeľa) 14.00 Dve sestry – biblický príbeh 15.30 Aj v nedôstojných podmienkach dokážu žiť čestný život – reportáž o prostredí segregovaných rómskych komunít

14.04. (pondelok) 20.30 Projekt CVČ Junior o zdravej výžive

15.04. (utorok) 20.30 Ako prežiť nadchádzajúcu Veľkú noc; hosť: don Anton Červeň

17.04. (štvrtok) 10.00 *Missa Chrismatis* z Katedrály sv. Alžbety v Košiciach 13.00 Vďaka dcére som zažil nepoznané veci 14.00 Veľkonočné ľudové zvyky 15.15 O večernej svätej omši na pamiatku Pánovej večere; hosť: Štefan Fábry 18.00 Emauzy – svätá omša z Katedrály sv. Františka Xaverského v Banskej Bystrici 20.30 Cesty utrpenia a spásy 22.00 Sedem bolestí Panny Márie z pohľadu kazateľa

18.04. (piatok) 09.00 Životná obeta – príbeh pátra Benjamína Martinského 10.00 Veľkopiatkové dialógy; hosť: Marián Kuffa 13.00 Michel Quoist – Modlitby krížovej cesty 14.00 Ja Pontius Pilatus – biblický príbeh 15.00 Emauzy – Obrady Veľkého piatka 16.45 Tajomstvá svätých schodov na košickej kalvárii; hostia: Juraj Gembický, Vincent Macejko, Peter Zubko a ďalší 17.45 Cesta bez kríža nevedie nikam 18.30 Misionárska krížová cesta; krížovú cestu sa modlí sr. Jaroslava Staršia SSpS – misionárka v Papui Novej Guinei 20.30 Volali ma čarodejnica 21.30 Z konferencie *Kresťan v dnešnej nemocnici*

19.04. (sobota) 09.00 **Prežívanie Veľkej noci na zakarpatskej Ukrajine** 10.30 Zachránené deti 14.00 Veľká noc v misiách 15.15 Ježišovo pochovanie a zmŕtvychvstanie v evanjeliových textoch 17.30 Cesta túžby a hľadania odpovedí; hosť: Peter Hirsch 19.30 Pozvanie do chrámu 20.00 Emauzy – Veľkonočná vigília z Katedrály sv. Františka Xaverského v Banskej Bystrici 22.30 Kristovo zmŕtvychvstanie

20.04. (nedeľa) 11.50 *Urbi et orbi* 14.00 Tri kríže – rozhlasová hra 18.00 Emauzy – slávnostná svätá omša z jezuitského Kostola Najsvätejšieho Spasiteľa v Bratislave 21.00 Karmel – misijné spoločenstvo Rieka života z Podolínca

21.04. (pondelok) 10.00 Ľudové zvyky Veľkonočného pondelka 11.00 Gramofón a ja; hosť: Michal Tokovský 14.00 Udriem pastiera – veľkonočný príbeh 20.30 Dievčatá a chlapci a ich vzájomné vzťahy – katechéza Jána Pavla II.

24.04. (štvrtok) 20.30 Životné osudy a mierové snahy cisára Karola I. (2)

25.04. (piatok) 20.30 Problémy s plodnosťou

26.04. (sobota) 18.00 Emauzy – **gréckokatolícka svätá liturgia z Prešova**

27.04. (nedeľa) 14.00 Milosrdenstvo v duši – o sv. Faustíne 15.30 Nádej na lepší život – reportáž zo zariadenia pre chovancov z detských domovov v Bratislave-Petržalke

29.04. (utorok) 20.30 **Pramene k byzantsko-slovanskej tradícii a kultúre na Slovensku**; hosť: prof. Peter Žeňuch, riaditeľ Slavistického ústavu Jána Stanislava SAV

30.04. (streda) 11.10 Tomáš Baťa – muž, ktorý zmenil tvár Zlína a zaviedol nový spôsob podnikania 20.30 **Gréckokatolícka farnosť Žakovce**

04.05. (nedeľa) 14.00 J. G. Tajovský: Matka

10.05. (sobota) 18.00 Emauzy – **gréckokatolícka svätá liturgia z Katedrálneho chrámu Narodenia Presvätej Bohorodičky v Košiciach**

11.05. (nedeľa) 14.00 Apoštolka milosrdenstva – príbeh o blahoslovenej Sáre Salkaháziovej

JEDNOTKA

13.04. (nedeľa) 09.30 **Nedeľa utrpenia Pána** – svätá omša na Kvetnú nedeľu z Námestia svätého Petra vo Vatikáne za účasti Svätého Otca Františka

18.04. (piatok) 10.00 Veľkopiatkové služby Božie 17.25 Karol – človek, ktorý sa stal pápežom (1)

19.04. (sobota) 17.25 Karol – človek, ktorý sa stal pápežom (2)

20.04. (nedeľa) 10.00 Veľkonočná svätá omša z Katedrály sv. Emeráma v Nitre 11.55 *Urbi et orbi* 17.25 Karol – človek, ktorý sa stal pápežom (3)

21.04. (pondelok) 17.25 Karol, človek, ktorý sa stal pápežom (4)

26.04. (sobota) 15.25 Ján XXIII. – láskavý pápež

27.04. (nedeľa) 10.00 **Svätorečenie Jána Pavla II. a Jána XXIII.**

DVOJKA

11.04. (piatok) 11.25 Pôst ako cesta – dokumentárny film o význame pôstneho obdobia pre dnešného človeka 19.30 (Ne)celebrity – medailón o historikovi Martinovi Drobňákovi, ktorý sa zaoberá vojenskou históriou a opravami vojenských hrobov

12.04. (sobota) 20.00 Veľký útek z Osvienčimu – dokument o hrdinstve Slováka Rudolfa Vrbu, ktorý podstúpil obrovské riziko, aby oznámil svetu pravdu o zverstvách páchaných na židovských väzňoch v Osvienčime

13.04. (nedeľa) 12.15 Orientácie 12.40 Slovo 00.50 Slovo R

15.04. (streda) 15.00 Premohol smrť – diskusná relácia; hostia: Mons. Stanislav Zvolenský, Max Kašparů, Jozef Jančovič 15.30 Orientácie R 16.00 Dirigent z gulagu – dokument

17.04. (štvrtok) 18.00 Kardinál Jozef Tomko – kardinál sa zamýšľa nad udalosťami Kvetnej nedele

18.04. (piatok) 09.50 Artikulárne kostoly 11.35 Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha – dokument o tradícii kalvárií a krížových ciest na Slovensku 17.00 **Vzkriesenie – dokumentárny film o pohnutých osudoch Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku v kontexte symboliky liturgického slávenia veľkonočných sviatkov byzantského obradu** 21.15 Krížová cesta z Kolosea – priamy prenos z Ríma za účasti Svätého Otca Františka 22.45 Evanjelium podľa Jána (1)

19.04. (sobota) 18.30 *Surrexit Christus* – veľkonočné spevy od renesančných majstrov 20.30 Evanjelium podľa Jána (2)

20.04. (nedeľa) 10.45 Osud Ríma (1) 13.35 **Mystická reč ikon – svet ikon od minulých čias po dnešok s prepojením na súčasnú tvorbu** 14.00 Putovanie po Svätej zemi (3) 14.30 Sviatočné slovo 14.35 Pápežov sakristián – dokument o kňazovi Pavlovi Benedikovi, ktorý je vo vatikánskych službách

21.04. (pondelok) 09.00 **Veľkonočná Pascha v Jakubanoch** 10.50 Osud Ríma (2) 12.55 Ermitáž v Petrohrade

22.04. (utorok) 15.30 Orientácie R

23.04. (streda) 12.55 Predstavujeme vám Annu Hulejovú

27.04. (nedeľa) 12.05 Orientácie 12.30 Slovo 18.20 Anjeli strážni Antona Srholca 00.10 Slovo R

RÁDIO SLOVENSKO

Pondelok – Piatok 05.20 Zamyslenie na dnešný deň

Nedeľa 19.30 D. Mozolová: Encyklopédia spravodlivých 21.05 Cesty

20.04. (nedeľa) 19.30 **Encyklopédia spravodlivých – relácia o blahoslavenom biskupovi P. P. Gojdičovi, ktorý prispel k záchrane Židov počas vojny a je Spravodlivý medzi národmi** 21.05 D. Mozolová: O význame kríža pre nás dnes a zatmeniach, ktoré sprevádzajú tohtoročné sviatky

RÁDIO SLOVENSKO A REGINA

13.04. (nedeľa) 09.05 Svätá omša z Katedrály sv. Jána Krstiteľa v Trnave

20.04. (nedeľa) 09.05 Svätá omša z Dómu sv. Alžbety v Košiciach (Slovensko) / 09.00 **Gréckokatolícka svätá liturgia z Chrámu sv. Narodenia Presvätej Bohorodičky v Čabinách** (Regina) 17.00 M. Šidlík: Pominuteľnosť života a nádej vzkriesenia

26.04. (sobota) 21.00 Duchovné slovo (po rusínsky; otec Milan Jasík, Čabiny)

27.04. (nedeľa) 09.05 Evanjelické služby Božie zo Sliača 21.00 Duchovné slovo R

04.05. (nedeľa) 09.05 Svätá omša z Katedrály sv. Františka Xaver. v Banskej Bystrici

11.05. (nedeľa) 09.05 Svätá omša z Katedrály sv. Šebastiána v Bratislave-Krasňanoch

18.05. (nedeľa) 09.05 Svätá omša z Dómu sv. Alžbety v Košiciach

RÁDIO REGINA

Utorok 20.00 Viera v živote R

Sobota 05.00 Ekuména vo svete 18.15 Ekuména vo svete R

Nedeľa 05.00 Spravodajstvo Rádia Vatikán 07.50 Z duše 17.05 Viera v živote 18.15 Spravodajstvo Rádia Vatikán R

18.04. (piatok) 07.41 Úvaha Daniela Pastirčáka na Veľký piatok 16.05 Pašiové služby Božie z Komárna 22.05 Š. Chrappa: Krížová cesta a posledné slová Ježiša

19.04. (sobota) 07.41 Úvaha Mariána Šidlíka na Veľkonočnú sobotu 20.00 Veľkonočná vigília z košickej katedrály

20.04. (nedeľa) 07.41 Úvaha otca Jána Buca na Veľkonočnú nedeľu 11.45 *Urbi et orbi*

21.04. (pondelok) 14.05 Cesta na Veľkonočný ostrov – rozhovor s Františkom Kelem o expedícii do tejto destinácie a o tom, čo má spoločné tento ostrov s Veľkou nocou

22.04. (utorok) 20.00 Večerné reflexie – diskusia o *Celoslovenskej akcii na kolesách proti rakovine*

RÁDIO DEVÍN

Nedeľa 08.30 Sakrálne umenie

Zmena programu vyhradená.

Liturgické pexeso

Čaša / kalich

Čaši patrí popredné miesto medzi liturgickými nádobami, pretože ako jediný liturgický predmet sa spomína aj priamo počas Pánovej večere, kde sám Ježiš „vzal kalich, vzdával vďaky a dal im ho hovoriac: ‚Pite z neho všetci: toto je moja krv novej zmluvy, ktorá sa vylieva za všetkých na odpustenie hriechov'" (Mt 26, 27b – 28). Už oddávna sa viedli spory o to, ako táto čaša vyzerala a kde je. Stal sa z nej posvätný grál. Ale už sv. Ján Zlatoústy pripomína, že hoci to, čo bolo v nej, je najdrahšie na svete, samotná čaša nebola ani zo striebra, ani zo zlata.

Pomôcky: Al, Ekby, Lai	Odpočinok	Remeselníci	Inventárne číslo, skratka	slovo	Blaboce	Odyseova vlasť	Švédske mesto	Múčka z kurkumy	Kód Jemenu	Autor: Vladimír Komanický	Bývalý futbalista Slovana Bratislava	2. časť tajničky	Otravné látky, skratka
Lyže				Medikamenty / Patriaci Idke						Sídlo zraku			
1. časť tajničky										Niečo zvinuté / 3. časť tajničky			
Nórske mesto			Veľká, silná ruka / ECV Spišskej Novej Vsi						Hmyzožravec / 0,377 g v Číne				Plúžila si
Predstihy								Ferdinand, po domácky / Žaloba					
Orná pôda							MPZ áut Peru / Detská stavebnica			Smola / Označenie múky			
Jodid draselný, vzoreč			Chemická značka neónu / Slovná pomoc			Rodidlá / Šporotvá loď					Citoslovce / Rozsypával zrno		
slovo	Osobné zámeno	Egyptský boh Slnka / Odoberaj			Japonská mena / Lesklý náter				Somár / Ako				
Jedna i druhá				Slovo, po grécky / Označenie pudingu						Izabela, po domácky			
4. časť tajničky										Ako, po nemecky			
Obyvateľka Arábie							Kancelárska skratka			Francúzska báseň			

B	Č	E	P	E	Ľ	M	I	V	L	A	H	A	L	S	O	M
V	L	I	L	Z	A	A	Á	Ť	S	B	S	Y	V	Ť	A	M
S	I	E	D	R	K	N	L	Ú	S	T	I	E	O	T	V	P
A	I	N	S	U	O	Ý	T	A	R	A	D	S	E	Z	O	O
C	M	T	T	K	A	O	R	A	P	O	M	M	I	K	E	K
Ť	E	N	U	D	K	Š	T	Ť	M	O	A	O	U	A	O	S
C	A	N	Ó	Á	O	A	A	I	S	T	V	T	T	L	B	V
V	S	T	A	M	C	A	E	K	I	A	A	A	E	A	I	B
I	A	L	A	T	I	I	N	K	T	K	V	N	H	E	L	Á
K	R	S	O	T	S	T	A	A	T	I	O	A	R	A	I	S
L	T	E	N	D	R	E	N	É	R	T	N	A	N	T	E	E
A	A	N	É	T	N	A	R	A	K	B	CH	A	L	A	V	Ň
N	A	T	O	T	S	I	CH	T	A	Ý	O	B	S	A	H	Y

Legenda: AKTÉRI, ANTIMÓN, ANTUKA, BÁSEŇ, BLANA, BLESK, CIELE, CVIKLA, ČEPEĽ, HANBA, CHARTA, INDOL, ISTOTA, KARANTÉNA, KATÓDA, KOLENO, KOTVA, KURZ, MATEMATIKA, OBILIE, OBRANA, OBSAHY, OMASTA, POKUTA, POVAHA, SAMOTA, SANITKA, SAVANA, SITUÁCIA, SMOTANA, STRATA, SÚTOK, SVEDOMIE, TENDRE, TRASA, TRÉNER, TRESTANEC, UDIČ, ÚSTIE, VALACH, VÁNOK, VIERA, VLAHA.

Tajničku osemsmerovky tvorí 33 nevyškrtaných písmen.

Autor: Marek Pataky.

Správne riešenia z čísla 6. *Krížovka:* Kto sa nemodlí, je mŕtvy. *Osemsmerovka:* Priateľ je niekto, pred kým môžeme myslieť nahlas.

Výherca: Milan Girovský zo Zemplínskej Teplice. Riešenia zasielajte na adresu: SLOVO, Hurbanistov 3, 080 01 Prešov alebo slovo1@grkatpo.sk.

Centrum voľného času Juskova Voľa
v spolupráci s Komisiou pre mládež Prešovskej archieparchie

vás srdečne pozývajú

1. mája 2014

na Turistický deň s otcom arcibiskupom Jánom Babjakom SJ

Trasa: Andrejová – Zborovský hrad – Dlhá Lúka (ihrisko)

Štart turistického pochodu: priebežne od 9.00 do 10.00 hod. v Andrejovej (okres Bardejov)
Trasa je jedna pre všetkých, malých i veľkých.
V cieli na ihrisku v obci Dlhá Lúka na vás budú čakať rôzne atrakcie a možnosť občerstvenia.

Gréckokatolícke mládežnícke centrum Bárka
Zodpovední vedúci: otec Erich Eštvan a otec Slavomír Zahorjan
E-mail: skolacentrum@cenrum.sk
Telefón: 057/44 902 90, 44 907 61
Adresa: GMC Bárka, Juskova Voľa 118, 094 12 Vechec

PÁPEŽSKÉ MISIJNÉ DIELA

Naďalej môžete pomôcť misiám formou zbierky použitých poštových známok v rámci vašich farností. **Stačí iba známku s pečiatkou vystrihnúť s min. 1cm okrajom alebo poslať aj s obálkou, či pohľadnicou. NEODLEPUJTE!**

Akcia nie je časovo obmedzená.
Známky môžete potom príležitostne zaslať alebo doručiť do redakcie časopisu Slovo na adresu: Slovo – PMD, Hurbanistov 3, 080 01 Prešov.

Zo srdca ďakujeme všetkým darcom, školám, farnostiam i desiatkam jednotlivcov, ktorí doteraz zaslali tisíce známok. Často tí najväčší dobrodinci ostávajú skrytí za inštitúciami či iba v iniciálach v listoch. Práve túto skrytosť však Boh miluje. To nás vedie k tomu, aby sme vám poďakovali touto formou a nie výpisom všetkých dobrodincov. Za seba môžem povedať, že vás zahŕňam do svojich modlitieb i prosieb na liturgii a úprimne vám ďakujem za vašu pomoc i obetu.

Juraj Gradoš

GR.KAT. MLÁDEŽNÍCKE CENTRUM BÁRKA

Juskova Voľa, skolacentrum@centrum.sk
www.gmcbarka.sk, 057/4490290

01.05. **Archieparchiálny športovo-turistický deň**
02. – 04.05. **Kurz Filip.** Je tvoj kresťanský život skôr len tradíciou zdedenou po rodičoch alebo povinnosťou? Príď a zaži stretnutie s milujúcim Bohom a svojím Spasiteľom a pokojne pozvi aj svojich neveriacich kamarátov! Veková kategória účastníkov je 14 a viac rokov. (Peter Lipták & tím)
10.05. **Stretnutie mládeže s prešovským arcibiskupom metropolitom Mons. Jánom Babjakom SJ v Prešove** (10.00 h)
09. – 11.05. **AŠAD – Archieparchiálna škola animátora dobrovoľníka**
16. – 18.05. **Víkend v Bárke** (protopresbyteráty Humenné a Snina). Veková kategória účastníkov je od 9 do 30 rokov.
23. – 25.05. **Víkend v Bárke** (protopresbyteráty Stará Ľubovňa a Orlov). Veková kategória účastníkov je od 9 do 30 rokov.

CENTRUM PRE RODINU

Sigord, centrum.rodina@grkatpo.sk, 0904604435
Modlitebná SMS linka: 0904738649

09. – 11.05. **MMM – Manželstvo Misia Možná.** Víkend pre manželské páry túžiace obnoviť si manželskú jednotu, vzájomnú lásku a porozumenie. Víkend je pod vedením známeho slúžiaceho tímu SNE – Spoločenstvo novej evanjelizácie Dolný Kubín. Príspevok je 80 eur za manželský pár.
15. – 18.05. **Kurz prípravy na manželstvo.** Ak sa chystáte na svoj svadobný deň alebo o ňom ešte len uvažujete, ak máte plnú hlavu predsvadobných príprav, alebo sa okolo svadobných salónov ešte len prechádzate, urobte pre vašu spoločnú budúcnosť ešte niečo, čo váš vzťah posilní. Dajte vašej vysnívanej svadbe ešte jedno kritérium – kvalitnú prípravu. Viac sa môžete dozvedieť na www.domanzelstva.sk. Príspevok za osobu je 60 eur.
23. – 25.05./20. – 22.06. **Kurz Rút.** Ide o evanjelizačný kurz pre manželov, ktorého zmyslom je posilniť, oživiť a uzdraviť vzťah manželov prostredníctvom poznania a obrátenia sa k plánu Boha pre kresťanské manželstvo. Príspevok je 80 eur za manželský pár.

PÚTNICKÉ MIESTA

Ľutina, www.bazilikalutina.sk, 051 / 45 96 231

27.04. **Nedeľa Božieho milosrdenstva** (10.00 h)
03.05. **Fatimská sobota** (10.00 h)
04.05. **Púť matiek** (10.00 h)
11.05. **Liturgia s modlitbami za uzdravenie** (10.00 h)

Michalovce, Bazilika Zoslania Svätého Ducha, www.redemptoristi.nfo.sk, 056/64 221 67

25.04. **Modlitby pri relikviách bl. Metoda** (16.30 h)
25.05. **Modlitby pri relikviách bl. Metoda** (16.30 h)

Klokočov, www.klokocovmi.sk/cirkev.html, 0911 105 908

03.05. **Fatimská sobota** (08.30 h.)

Litmanová, www.horazvir.sk, 0903 982 828, 0911 811 272, 0903 982 057, 0911 912 643

18.04. **Veľký piatok – krížová cesta** (10.30 h)
20.04. **Nedeľa Paschy** (10.30 h)
27.04. **Nedeľa Božieho milosrdenstva** (10.30 h)
03.05. **Fatimská sobota** (10.30 h)
04.05. **Malá púť – kňazský seminár** (09.00 h)